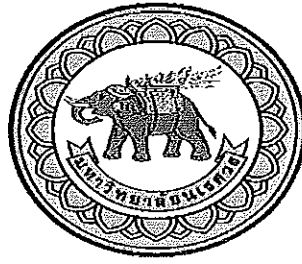

อภิธานพจนานุกรม

สัญญาเลขที่ R2560C021

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ประเภทการผลิตปัจจัย
การผลิตในจังหวัดพิษณุโลกเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาอย่างยั่งยืน
Antecedents to manufacturing small and micro community enterprise
success contributing sustainable development guidelines in evidence
from Phitsanulok province

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เรือนขวัญ อินทนนท์ และคณะ

คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร

มหาวิทยาลัยนเรศวร

มีนาคม 2562

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยนเรศวร
วันลงทะเบียน 06 มี.ค. 2562
เลขทะเบียน 1234/61
เลขเรียกหนังสือ จ HC
465
.A5
86738
2562

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ประเภทการผลิตปัจจัยการผลิตในจังหวัดพิษณุโลกเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาอย่างยั่งยืน

Antecedents to manufacturing small and micro community enterprise
success contributing sustainable development guidelines in evidence
from Phitsanulok province

คณะผู้วิจัย คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร

ผศ.เรื่อนขวัญ อินทนนท์

ดร.เนือทิพย์ สุ่มแก้ว

ผศ.จิตตินุช วัฒนะ

สนับสนุนโดย

งบประมาณรายได้มหาวิทยาลัยนเรศวร

ปีงบประมาณ 2560

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยเรื่อง "ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ประเภทการผลิตปัจจัยการผลิตในจังหวัดพิษณุโลกเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาอย่างยั่งยืน" (Antecedents to manufacturing small and micro community enterprise success contributing sustainable development guidelines in evidence from Phitsanulok province) โครงการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีรูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จัดทำขึ้นโดยได้รับทุนสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยนเรศวร โดยมีเป้าหมายเพื่อเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนประเภทการผลิตปัจจัยการผลิตในจังหวัดพิษณุโลก เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับดำเนินนโยบายและแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดพิษณุโลกให้เข้มแข็งและเติบโตอย่างยั่งยืน

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณมหาวิทยาลัยนเรศวร และคณะบริหารธุรกิจเศรษฐศาสตร์และการสื่อสารที่ให้การสนับสนุนด้านเงินทุนวิจัยและให้เวลาเพื่อการดำเนินงานด้านวิจัย และคณะทำงานทุกท่านที่ได้ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัย ตลอดจนทั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ให้ความอนุเคราะห์สละเวลาให้ข้อมูลที่เป็ประโยชน์ยิ่งที่มีส่วนช่วยให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ และเสร็จสมบูรณ์

คณะผู้วิจัย
มหาวิทยาลัยนเรศวร

บทคัดย่อ

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ประเภทการผลิตปัจจัยการผลิตในจังหวัดพิษณุโลกเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาอย่างยั่งยืนมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนประเภทการผลิตปัจจัยการผลิตในจังหวัดพิษณุโลกเพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับด้านนโยบายและแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดพิษณุโลกให้เข้มแข็งและเติบโตอย่างยั่งยืน โดยใช้แบบสอบถามในการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างวิสาหกิจชุมชนประเภทการผลิตปัจจัยการผลิตในจังหวัดพิษณุโลกจำนวน 142 กลุ่ม

ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานพบว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ตั้งขึ้นในปี 2548 มีสมาชิกเมื่อเริ่มจัดตั้ง 11-20 คน ในปัจจุบันเหลือน้อยกว่า 11 คน อายุสมาชิก 41-50 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา 4 รายได้ต่อปีต่ำกว่า 100,000 บาทต่อกลุ่ม การดำเนินงานของกลุ่มส่วนใหญ่ไม่มีภาษีที่ต้องชำระ การก่อตั้งกลุ่มเกิดจากความต้องการเพื่อแก้ปัญหาาร่วมกันของสมาชิก แหล่งเงินทุนส่วนใหญ่ได้จากการระดมทุนจากสมาชิก ความคิดเห็นจากปัจจัยทั้ง 10 ด้านที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนพิจารณาว่าเป็นปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินงานจากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก ด้านการบริหารงาน ด้านแรงงาน ด้านการผลิต ด้านการเงินหรือเงินลงทุน ด้านการตลาด ด้านระบบบัญชี ด้านสมาชิก ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก และด้านข้อมูลข่าวสาร ตามลำดับ จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนมาก ได้แก่ ด้านการเงินหรือเงินลงทุน ($r = 0.371$) ด้านระบบบัญชี ($r = 0.363$) ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก ($r = 0.310$) ด้านข้อมูลข่าวสาร ($r = 0.298$) และด้านการผลิต ($r = 0.235$) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 นอกจากนี้ปัจจัยด้านการเงินหรือเงินลงทุนกับด้านระบบบัญชี ($r = 0.596$) และปัจจัยด้านการตลาดกับด้านการผลิต ($r = 0.647$) ยังมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อกันมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทั้งสองด้านนี้กับด้านอื่นๆ ผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาในด้านการเงินหรือเงินทุน ด้านระบบบัญชี ด้านการผลิต และด้านการตลาดส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนมากที่สุดซึ่งสอดคล้องกับหน้าที่หลักของโครงสร้างองค์กรทางธุรกิจ และพบว่าปัจจัยที่จะนำไปสู่ความสำเร็จได้นั้นไม่ได้เกิดจากปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งหรือการพัฒนาในด้านใดด้านหนึ่งเพียงอย่างเดียวแต่จะมีความสัมพันธ์กันในระหว่างปัจจัยอีกด้วย ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าปัจจัยด้านการเงินหรือเงินลงทุน ด้านระบบบัญชี ด้านการผลิต และด้านการตลาดเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ: วิสาหกิจชุมชน การผลิตปัจจัยการผลิต เงินทุน ระบบบัญชี การตลาด

Abstract

The aim of this study was to investigate the factors influencing the success and sustainable development of community base manufacturing enterprises in the Phitsanulok province, so as to provide fundamental information for the development of policies and guidelines governing the creation of community enterprises. Data was collected from 142 enterprise sample groups using questionnaires. Baseline data showed that, most community enterprises were founded in 2005, due to the pressing need to solve common problems, with 11-20 initial members. Their ages were in the range of 41-50 years and they attained only primary grade four education. Group's annual income were less than 100,000 baht and they paid no tax. Fundraising by members was the major means of financing enterprise operations. The 10 major factors selected by the community enterprises as factors influencing the success of enterprise operations were (member participation, management, labor, production, finance or capital, marketing, accounting system, membership, external interaction and information). Statistical analysis revealed that, finance or capital ($r = 0.371$), accounting system ($r = 0.363$), external interaction ($r = 0.371$), information ($r = 0.298$) and production ($r = 0.235$) significantly ($p < 0.01$) affected the success of community enterprises. In addition, finance or capital and accounting system ($r = 0.596$), and marketing and production ($r = 0.647$) gave the most significant correlations among the factors.

Therefore, the guidelines governing the development of community enterprise must strengthen or improve the areas of (finance or capital, accounting system, production and marketing), which corresponds to the core functions of the corporate business structure. The results showed that, the factors influencing the success and sustainability of community enterprises do not stand alone, they relates to each other. In conclusion, finance or capital, accounting system, production, and marketing were the main factors influencing the success of community base manufacturing enterprises and their improvement are necessary in order to achieve a sustainable community development.

Keywords: Community Enterprise, Production Factors, Capital, Accounting System, Marketing

บทสรุปผู้บริหาร

เนื่องจากจังหวัดพิษณุโลกเป็นจังหวัดใหญ่และเป็นศูนย์กลางในเขตภาคเหนือตอนล่างมีวิสาหกิจชุมชนจำนวนมากและเป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยนเรศวรซึ่งมีพื้นที่การให้บริการครอบคลุมในเขตภาคเหนือตอนล่างทั้งหมด ซึ่งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่จำแนกตามประเด็นระดับจังหวัดพิษณุโลกแบ่งเป็นหลายกลุ่ม เช่น การผลิตปัจจัยการผลิต การผลิตปุ๋ยสูตร/การผลิตประมง การผลิตพืช เครื่องจักรสาน การแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร ผลิตภัณฑ์ทอผ้า/เสื้อผ้า เครื่องไม้/เฟอร์นิเจอร์เครื่องดีม และการบริการต่างๆ เป็นต้น ผลการประเมินศักยภาพระดับความเข้มแข็งและผลลัพธ์ของการดำเนินงานโดยแบบประเมินศักยภาพซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) การประเมินกระบวนการ ได้แก่ การวางแผนการดำเนินงาน ผู้นำและการบริหาร การบริหารตลาด การจัดการความรู้และข้อมูล การบริหารสมาชิก การจัดการสินค้าและบริการ 2) การประเมินผลลัพธ์ เช่น คุณภาพสินค้าและบริการ ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน เป็นต้น และจัดระดับการประเมินศักยภาพเป็น 3 ระดับ ได้แก่ระดับดี ปานกลาง และปรับปรุง อย่างไรก็ตามในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อให้เกิดความสำเร็จจำเป็นต้องมีปัจจัยอื่นๆ เข้ามาสนับสนุนการดำเนินงาน เช่น ด้านการเงิน ด้านการบัญชี ด้านการผลิต เป็นต้น รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเหล่านั้น ดังนั้นระดับของศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจึงอาจยังไม่ใช่เครื่องยืนยันได้ว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนชุมชนจะเติบโต เข้มแข็งได้อย่างยั่งยืน

วิสาหกิจชุมชน หมายถึง กิจกรรมของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการหรือการอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกัน และรวมตัวกันประกอบกิจการเพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชน

งานวิจัยนี้ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ประเภทการผลิตปัจจัยการผลิตในจังหวัดพิษณุโลก โดยศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จและการทำงานร่วมกันระหว่างปัจจัยที่อาจส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน ซึ่งปัจจัยที่จะทำการศึกษาประกอบด้วย 10 ปัจจัย ได้แก่ ด้านเงินทุน, ด้านการบัญชี, ด้านการตลาด, ด้านการผลิต, ด้านการบริหารงาน, ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก, ด้านแรงงาน, ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก, และด้านข้อมูลข่าวสาร เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานให้กับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการได้นำไปใช้ในการส่งเสริม สนับสนุนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาวต่อไป

ข้อเสนอแนะควรมีการศึกษาวิสาหกิจชุมชนประเภทอื่นเพิ่มเติมที่มีลักษณะกิจกรรมที่เกี่ยวข้องเนืองกันกับกลุ่มผลิตปัจจัยการผลิต เช่น กลุ่มผลิตพืช และกลุ่มการผลิตปุ๋ยสูตร และการผลิตประมง เป็นต้น

สารบัญ

		หน้า
บทที่ 1	บทนำ	
	1.1 ความเป็นมาของปัญหา.....	1
	1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	5
	1.3 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	6
	1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	6
	1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
บทที่ 2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
	2.1 แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน.....	8
	2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการวัดผลการดำเนินงาน.....	13
	2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	25
บทที่ 3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	33
	3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	33
	3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	35
	3.3 ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ.....	36
	3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	37
	3.5 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้.....	37
บทที่ 4	ผลการวิจัย.....	39
	4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
บทที่ 5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	65
	5.1 สรุปผลการวิจัย.....	65
	5.2 การอภิปรายผล.....	67
	5.3 ข้อเสนอแนะ.....	71

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 ผลการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนจำแนกตามประเด็นระดับจังหวัดพิษณุโลก.....	2
2 จำนวนประชากรตามการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนจำแนกตามประเด็นระดับจังหวัดพิษณุโลก.....	33
3 จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามผลการประเมินศักยภาพ วิสาหกิจชุมชนจำแนกตามประเด็นระดับจังหวัดพิษณุโลก.....	34
4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปี พ.ศ.ที่จัดตั้ง.....	40
5 จำนวนและร้อยละของสมาชิกเมื่อเริ่มจัดตั้งกลุ่ม.....	41
6 จำนวนและร้อยละของสมาชิกในปัจจุบัน.....	41
7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามช่วงอายุเฉลี่ยของสมาชิก.....	42
8 จำนวนและร้อยละของระดับการศึกษาเฉลี่ยของสมาชิก.....	42
9 จำนวนและร้อยละของภาษีที่ต้องชำระในแต่ละปี.....	43
10 จำนวนและร้อยละของช่วงระดับรายได้ต่อปี.....	43
11 แสดงจำนวนและร้อยละของที่มาของการก่อตั้งวิสาหกิจชุมชน.....	44
12 จำนวนและร้อยละที่มาจากแหล่งเงินทุนที่เป็นตัวเงิน.....	44
13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานด้านการเงินหรือเงินลงทุน.....	45
14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานด้านระบบบัญชี.....	46
15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานด้านการตลาด.....	46
16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานด้านการผลิต.....	47
17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานด้านการบริหาร.....	48
18 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของสมาชิก	48
19 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานด้านแรงงาน.....	49

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
20	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก.....	49
21	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานด้านสมาชิก.....	50
22	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานด้านข้อมูลข่าวสาร.....	51
23	การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จกับศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน	52
24	จำนวนและร้อยละความต้องการพัฒนาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน.....	54
25	จำนวนและร้อยละของปัจจัยที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนคิดว่าทำให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ.....	57
26	จำนวนและร้อยละของปัจจัยที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนคิดว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของกลุ่ม.....	58
27	จำนวนและร้อยละของเป้าหมายสูงสุดในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	59
28	จำนวนและร้อยละความต้องการพัฒนาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน.....	60
29	จำนวนและร้อยละของปัจจัยที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนคิดว่าทำให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ.....	62
30	จำนวนและร้อยละของปัจจัยที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนคิดว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของกลุ่ม.....	63
31	จำนวนและร้อยละของเป้าหมายสูงสุดในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน.....	64

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดการวิจัย.....	6

บทบทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรมมีโครงสร้างสังคมเป็นสังคมชนบทประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศอาศัยอยู่ในชนบทและมีอาชีพเกี่ยวพันกับการเกษตรซึ่งมีรายได้น้อยส่งผลให้ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศประสบปัญหาความยากจน จึงก่อให้เกิดความอ่อนแอทางเศรษฐกิจฐานรากกลายเป็นปัญหาต่างๆ ตามมาอีกมากมาย รัฐบาลจึงพยายามให้ความช่วยเหลือประชาชนเหล่านี้ในลักษณะ Top-Down จนทำให้เกิดความคุ้นเคยกับความช่วยเหลือซึ่งทำให้ไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ และรอคอยงบประมาณจากรัฐบาลมาให้ความช่วยเหลืออยู่เสมอ ทำให้ไม่สามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้ รูปแบบการพัฒนาโดยโครงการต่างๆ ในชุมชนส่วนใหญ่มุ่งเน้นด้านเศรษฐกิจและเพิ่มรายได้แต่ขาดการส่งเสริมในเรื่องของการลดค่าใช้จ่ายจึงกลายเป็นว่ายิ่งมีรายได้เพิ่มมากขึ้นก็ยิ่งมีรายจ่ายเพิ่มมากขึ้น จนทำให้เกิดภาระหนี้สินเพิ่มพูนพร้อมกันไปด้วย ทำให้รัฐบาลต้องสูญเสียเงินจำนวนมากในการยกระดับคุณภาพชีวิตเพื่อช่วยเหลือ สนับสนุน และพัฒนาให้ประชาชนส่วนใหญ่เหล่านี้สามารถพึ่งพาตนเองได้วิสาหกิจชุมชน จึงเป็นอีกแนวทางหนึ่งของรัฐบาลที่จะช่วยแก้ปัญหาความยากจนของประชาชนและเป็นแนวทางที่สร้างเศรษฐกิจสังคม และชุมชนให้มีความยั่งยืนและสามารถพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาวเนื่องจากหลักของวิสาหกิจชุมชนมีแนวคิดว่าหากประชาชนสามารถนำทรัพยากรต่างๆ มาทำให้เกิดมูลค่าก็จะสามารถสร้างอาชีพ สร้างรายได้ที่มั่นคงซึ่งจะช่วยจัดปัญหาหนี้สินและความยากจนลงได้ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 ได้อธิบายความหมายของวิสาหกิจชุมชนไว้ว่า วิสาหกิจชุมชน(Small and Micro community Enterprise : SMCE) หมายถึง "กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการหรือการอื่นๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นนิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชน ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนประกาศกำหนด" วิสาหกิจชุมชนจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศเนื่องจากสามารถพัฒนาเศรษฐกิจด้วยการสร้างงาน และสร้างอาชีพให้กับคนในชุมชน มีการนำเอาทรัพยากร วัตถุดิบและภูมิปัญญาของท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า เป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและสังคม เพื่อแก้ปัญหาความยากจนและ

ยกระดับคุณภาพชีวิตของคนส่วนใหญ่ในประเทศให้มีความเป็นอยู่ที่ดีก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน อันจะนำไปสู่รากฐานของการพัฒนาแบบสมดุลของประเทศต่อไป

ตลอดช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาจังหวัดพิษณุโลกได้มีนโยบายผ่านแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมของจังหวัด ส่งเสริมให้มีการสร้างเครือข่ายวิสาหกิจ (Cluster) และการพัฒนาผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป SMEs และวิสาหกิจชุมชนมาอย่างต่อเนื่อง จากตารางที่ 1 ผลการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนที่จำแนกตามประเด็นระดับจังหวัดพิษณุโลกจำนวนทั้งสิ้น 1,269 กลุ่ม สรุปผลการประเมินโดยรวมแบ่งเป็นระดับดี 429 กลุ่ม ปานกลาง 465 กลุ่ม และต้องปรับปรุง 375 กลุ่ม

ตาราง 1 ผลการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนจำแนกตามประเด็นระดับจังหวัดพิษณุโลก

กลุ่มการผลิตและบริการ	ระดับผลการประเมิน			รวม (กลุ่ม)
	ดี	ปานกลาง	ปรับปรุง	
กลุ่มผลิตสินค้า				
การผลิตพืช	66	78	47	191
การผลิตปศุสัตว์	54	76	55	185
การผลิตประมง	25	16	18	59
การแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร	56	44	60	160
ผลิตภัณฑ์ทอผ้า/เสื้อผ้า	16	6	16	38
เครื่องจักรสาน	10	17	13	40
ดอกไม้ประดิษฐ์	3	4	4	11
เครื่องจักรกล	0	0	0	0
ของชำร่วย/ของที่ระลึก	4	6	2	12
ผลิตภัณฑ์สมุนไพร	8	5	7	20
เครื่องดื่ม	16	26	19	61
เครื่องประดับ/อัญมณี	0	2	1	3
เครื่องมือ/เฟอร์นิเจอร์	10	10	5	25
เครื่องหนัง	0	0	0	0
การผลิตปัจจัยการผลิต	72	80	68	220
เครื่องปั้น	3	1	1	5

กลุ่มการผลิตและบริการ	ระดับผลการประเมิน			รวม (กลุ่ม)
	ดี	ปานกลาง	ปรับปรุง	
สิ่งประดิษฐ์จากโลหะ	0	0	0	0
อื่นๆ	24	28	20	72
กลุ่มบริการ				
ร้านค้าชุมชน	11	10	3	24
ออมทรัพย์ชุมชน	11	14	2	27
ท่องเที่ยว	3	1	1	5
สุขภาพ	2	0	2	4
ซ่อมเครื่องจักรกล	0	0	0	0
อื่นๆ	35	41	31	107
รวม	429	465	375	1,269

ที่มา : ระบบสารสนเทศศีกษาทฤษฎีชุมชน กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (ข้อมูล ณ วันที่ 27 มิถุนายน 2559)

จากรายงานดังกล่าวจะเห็นได้ว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ของจังหวัดพิษณุโลกยังจำเป็นต้องมีการพัฒนาเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืนและจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่ามีปัจจัยหลายด้านที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน (ไพศาลและคณะ, 2556) และ วิโรจน์ (2555) นอกจากนี้ ปิยะดา (2557) ศึกษากลยุทธ์การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดปราจีนบุรี ผลการศึกษาประโยชน์ที่ให้กับสมาชิก การบริหารวิสาหกิจชุมชน การจัดการสินค้าและบริการ การบริหารสมาชิกและการดำเนินงานที่ดีแล้วแต่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดปราจีนบุรีทั้งสิ้น ธงพล และ อุทิศ (2556) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตทะเลสาบสงขลา พบว่า วิสาหกิจชุมชนในเขตกลุ่มทะเลสาบสงขลาส่วนใหญ่ประสบปัญหา 7 ด้าน ได้แก่ ปัญหาด้านการตลาด ด้านบัญชี ด้านการเงิน ด้านการผลิต ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และปัญหาด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ เป็นต้น

ยิ่งไปกว่านั้นสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร ได้กำหนดขอบเขตการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนในส่วนของ การประเมินกระบวนการไว้ 6 ประเด็น ได้แก่ 1. ทิศทางวิสาหกิจชุมชน 2. การวางแผนดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน 3. การบริหารตลาด 4. การจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร 5. การบริหารสมาชิกวิสาหกิจชุมชน 6. กระบวนการจัดการสินค้าและบริการ และขอบเขตในการประเมินศักยภาพวิสาหกิจ

ชุมชนในสถานการณ์ประเมินผลสัมฤทธิ์ 1 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นของการประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน (สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร, 2555) แต่อย่างไรก็ตามการดำเนินการให้ประสบความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนยังต้องประกอบด้วยปัจจัยอื่นๆ ร่วมด้วย ซึ่งยังคงต้องการการศึกษาเพื่อค้นหาปัจจัยสำคัญอื่นที่ส่งผลให้วิสาหกิจชุมชนประสบความสำเร็จต่อไป นอกจากนี้การทำงานร่วมกันระหว่างปัจจัยที่ส่งเสริมให้วิสาหกิจชุมชนประสบความสำเร็จนั้นยังไม่พบว่ามีการศึกษาในเรื่องดังกล่าว

เนื่องจากจังหวัดพิษณุโลกเป็นจังหวัดใหญ่และเป็นศูนย์กลางในเขตภาคเหนือตอนล่างมีวิสาหกิจชุมชนจำนวนมากและเป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยนเรศวรซึ่งมีพื้นที่การให้บริการครอบคลุมในเขตภาคเหนือตอนล่างทั้งหมด ซึ่งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่จำแนกตามประเด็นระดับจังหวัดพิษณุโลกแบ่งเป็นหลายกลุ่ม เช่น การผลิตปัจจัยการผลิต การผลิตผลิตภัณฑ์ประมง การผลิตพืช เครื่องจักรสาน การแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร ผลิตภัณฑ์ผ้า/เสื้อผ้า เครื่องไม้/เฟอร์นิเจอร์เครื่องดีม และการบริการต่างๆ เป็นต้น ผลการประเมินศักยภาพระดับความเข้มแข็งและผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานโดยแบบประเมินศักยภาพซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ 1) การประเมินกระบวนการ ได้แก่ การวางแผนการดำเนินงาน ผู้นำและการบริหาร การบริหารตลาด การจัดการความรู้และข้อมูล การบริหารสมาชิก การจัดการสินค้าและบริการ 2) การประเมินผลสัมฤทธิ์ เช่น คุณภาพสินค้าและบริการ ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน เป็นต้น และจัดระดับการประเมินศักยภาพเป็น 3 ระดับ ได้แก่ระดับดี ปานกลาง และปรับปรุง อย่างไรก็ตามในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อให้เกิดความสำเร็จจำเป็นต้องมีปัจจัยอื่นๆ เข้ามาสนับสนุนการดำเนินงาน เช่น ด้านการเงิน ด้านการบัญชี ด้านการผลิต เป็นต้น รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเหล่านั้น ดังนั้นระดับของศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจึงอาจยังไม่ใช่เครื่องยืนยันได้ว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนชุมชนจะเติบโต เข้มแข็งได้อย่างยั่งยืน

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ประเภทการผลิตปัจจัยการผลิตในจังหวัดพิษณุโลก โดยศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จและการทำงานร่วมกันระหว่างปัจจัยที่อาจส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน ซึ่งปัจจัยที่จะทำการศึกษาประกอบด้วย 10 ปัจจัย ได้แก่ ด้านเงินทุน, ด้านการบัญชี, ด้านการตลาด, ด้านการผลิต, ด้านการบริหารงาน, ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก, ด้านแรงงาน, ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก, และด้านข้อมูลข่าวสาร เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานให้กับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการได้นำไปใช้ในการส่งเสริม สนับสนุนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้ประสบความสำเร็จและมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน สามารถพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาวต่อไป

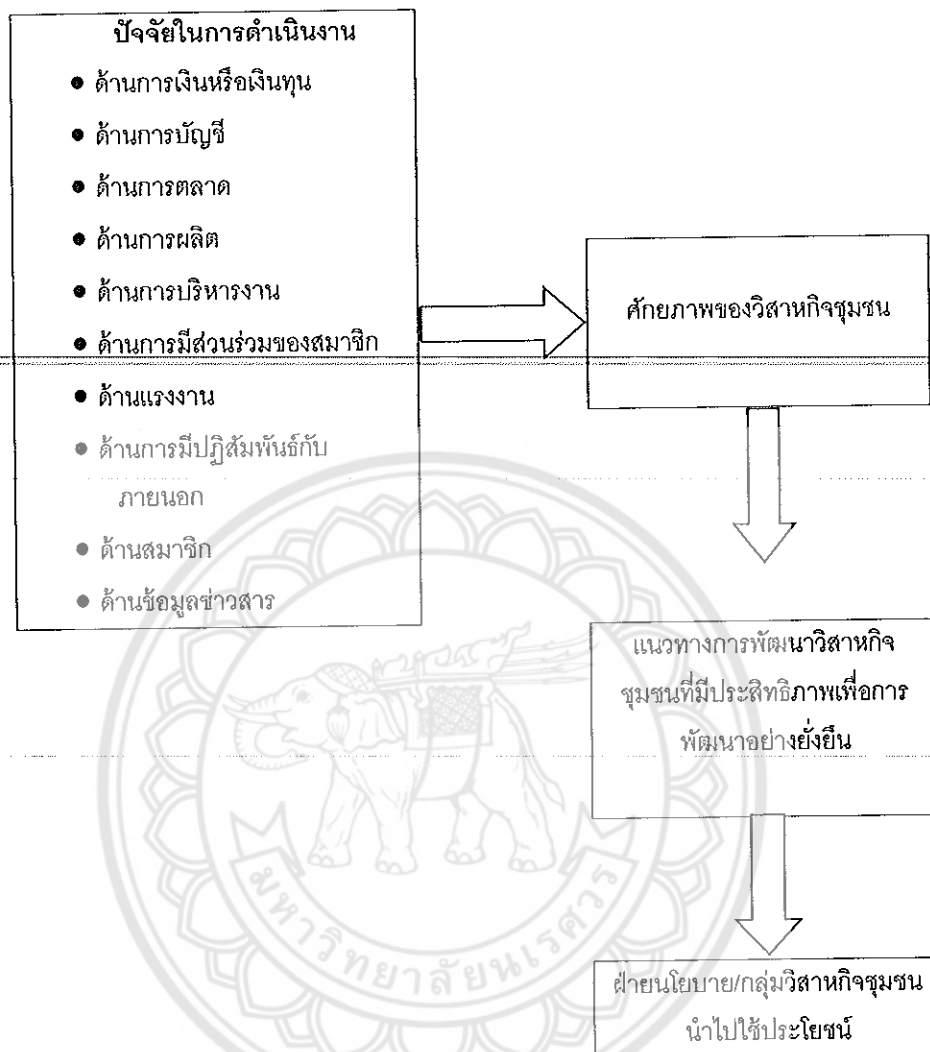
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนประเภทการผลิตปัจจัยการผลิตในจังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับด้านนโยบายและแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดพิษณุโลกให้เข้มแข็งและเติบโตอย่างยั่งยืน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนประเภทการผลิตปัจจัยการผลิตในจังหวัดพิษณุโลก
2. สามารถนำผลการวิจัยมาเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับด้านนโยบายและแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดพิษณุโลกให้เข้มแข็งและเติบโตอย่างยั่งยืน

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ พื้นที่ที่ทำการศึกษาคือ จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งตั้งอยู่ที่ละติจูดที่ $16^{\circ}55'0''\text{N}$ และลองจิจูดที่ $100^{\circ}30'0''\text{E}$ สูงจากระดับน้ำทะเล 1028 เมตร มีประชากร 865,368 คน
2. ขอบเขตด้านประชากร จังหวัดพิษณุโลกมีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทั้งสิ้น 220 กลุ่ม ใน 9 อำเภอ ซึ่งประกอบไปด้วย 1. อำเภอเมืองพิษณุโลก 2. อำเภอวังทอง 3. อำเภอบางระกำ 4. อำเภอ

วัดโบสถ์ 5. อำเภอบางกระท่อม 6. อำเภอพรหมพิราม 7. อำเภอเนินมะปราง 8. อำเภอนครไทย 9. อำเภอชาติตระการ

3. ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่างจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่ม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยคือกลุ่มวิสาหกิจชุมชนประเภทการผลิตปัจจัยการผลิตในจังหวัดพิษณุโลกจำนวนทั้งหมด 142 กลุ่ม (Yamane, 1973) ใน 9 อำเภอ ได้แก่ 1. อำเภอเมืองพิษณุโลก (20 กลุ่ม) 2. อำเภอวังทอง (18 กลุ่ม) 3. อำเภอบางระกำ (15 กลุ่ม) 4. อำเภอวัดโบสถ์ (12 กลุ่ม) 5. อำเภอบางกระท่อม (15 กลุ่ม) 6. อำเภอพรหมพิราม (17 กลุ่ม) 7. อำเภอเนินมะปราง (18 กลุ่ม) 8. อำเภอ

นครไทย (15 กลุ่ม) 9. อำเภอชาติตระการ (12 กลุ่ม)

4. ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนประเภทการผลิตปัจจัยการผลิตในจังหวัดพิษณุโลก

นิยามศัพท์เฉพาะ

ศักยภาพวิสาหกิจชุมชน หมายถึง ผลการประเมินวิสาหกิจชุมชนตามแบบประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนโดยกรมส่งเสริมการเกษตร ซึ่งแบ่งผลการประเมินออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับดี ปานกลาง และปรับปรุง โดยประเมินผลในด้านกระบวนการ ได้แก่ ผู้นำและการบริหารวิสาหกิจชุมชน การวางแผนการดำเนินงาน การบริหารการตลาด การจัดการความรู้และข้อมูล การบริการสมาชิก และการจัดการสินค้าหรือบริการ และการประเมินด้านผลลัพธ์การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนยังรวมถึงระดับความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้วย

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ เพื่อให้สามารถได้นิยามที่ครอบคลุมและชัดเจน ซึ่งประกอบด้วยสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน
2. แนวคิดเกี่ยวกับการวัดผลการดำเนินงาน
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน

เนื่องด้วยในชุมชนมีการรวมตัวกันเพื่อประกอบธุรกิจในระดับรากหญ้าอยู่มากมาย ซึ่งเป็นธุรกิจที่ยังมีขนาดไม่ถึงวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (SME) หรือสหกรณ์ แต่เป็นธุรกิจที่สามารถช่วยเหลือเศรษฐกิจของประเทศได้ในระดับหนึ่ง ธุรกิจในระดับนี้ยังมีปัญหาที่ประสบอยู่ คือ

1. ไม่เป็นที่ยอมรับของหน่วยงานรัฐหรือเอกชนอื่น ๆ เนื่องจากไม่มีกฎหมายรองรับ
2. การสนับสนุนจากภาครัฐไม่ตรงกับความต้องการที่แท้จริง เนื่องจากข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย และความต้องการไม่ชัดเจน รัฐบาลจึงกำหนดให้มีการออกกฎหมายรองรับการประกอบการ

ดังนั้นพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548 ได้ถูกจัดทำขึ้นเพื่อส่งเสริมสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชนซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียง ซึ่งจำนวนหนึ่งอยู่ในระดับที่ไม่พร้อมจะเข้ามาแข่งขันทางการค้า ให้ได้รับการส่งเสริมความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างรายได้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพัฒนาความสามารถในการจัดการ และพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้ระบบเศรษฐกิจชุมชนมีความเข้มแข็ง สามารถพัฒนาไปสู่การเป็นผู้ประกอบการของหน่วยธุรกิจที่สูงขึ้น (กรมส่งเสริมการเกษตร)

วิสาหกิจชุมชน (Community Enterprise) มีความหมายที่แตกต่างกันในแต่ละหน่วยงาน ขึ้นอยู่กับวิสัยทัศน์ นโยบาย และคุณลักษณะของหน่วยงานนั้นๆ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 ในมาตรา 3 ระบุว่า วิสาหกิจชุมชน หมายถึง กิจกรรมของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการหรือการอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกัน และรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะ เป็นนิติบุคคลในรูปแบบใด หรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชน ซึ่งเสรี พงศ์พิศ

(2548 น. 40) ได้ให้ความหมายของวิสาหกิจชุมชนว่า มุ่งเน้นการส่งเสริมและสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชน โดยคนในชุมชนร่วมกันคิด ลงมือปฏิบัติและบริหารจัดการบนพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง โดยรูปแบบของวิสาหกิจชุมชนที่มีพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมีระบบเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง สามารถพัฒนาไปเป็นผู้ประกอบการหน่วยธุรกิจที่มีความสามารถในการแข่งขันทางการค้าและสร้างความมั่นคงให้แก่กิจการวิสาหกิจชุมชนได้ต่อไป นอกจากนี้ลักษณะของวิสาหกิจชุมชนยังประกอบไปด้วย ชุมชนเป็นเจ้าของและผู้ดำเนินการ, ผลผลิตมาจากกระบวนการในชุมชน, วิถีชีวิตเป็นวัฒนธรรมของชุมชน, มีฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น ผสมผสานภูมิปัญญาสากล, ดำเนินการแบบบูรณาการ เชื่อมโยงกิจกรรมต่างๆให้เป็นระบบ, มีกระบวนการเรียนรู้เป็นหัวใจ และมีการพึ่งตนเองของครอบครัวและชุมชนเป้าหมาย นอกจากนี้ ศรีปริญญา รูปกระจ่าง (2546 น.1-3) กล่าวว่า วิสาหกิจชุมชนหมายถึง การประกอบกิจการของชุมชน นำภูมิปัญญาท้องถิ่น ทักษะและทรัพยากรที่มีในชุมชนผสมผสานกับองค์ความรู้ใหม่และเทคโนโลยี ผลผลิตสินค้าหรือบริการอื่นๆอย่างมีคุณภาพได้มาตรฐาน ทำให้คนในชุมชนมีอาชีพและรายได้ที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ บนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง ธรรมชาติ ทนมนุษย์ ทนทางสังคม ทนทางเศรษฐกิจ และทนทางโครงสร้างพื้นฐานในชุมชนเพื่อประโยชน์ของชุมชน และยังกล่าวอีกว่ากิจการของชุมชนที่นับได้ว่าเป็นวิสาหกิจชุมชน ควรมีองค์ประกอบดังนี้

1. เป็นกิจการของชุมชนที่ประกอบกิจการด้านการผลิต บริการและอื่นๆ
2. ทนในการดำเนินงาน จะใช้ทั้งทุนภายนอกและทุนของชุมชน
3. เป็นกิจการที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน
4. เป็นกิจการที่เน้นการส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้
5. เป็นกิจการที่เน้นการบริหารจัดการโดยคณะบุคคลในชุมชน
6. เป้าหมายของกิจการเพื่อการพึ่งพาตนเองและเป็นการสร้างรายได้
7. ผลการดำเนินกิจกรรมส่งผลประโยชน์แก่ชุมชน

รูปแบบการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนมี 2 รูปแบบหลัก ได้แก่

1. วิสาหกิจที่ประกอบกิจการเดียว ได้แก่ วิสาหกิจที่ประกอบกิจการเพียงหนึ่งเดียว โดยคณะผู้บริหารในชุมชนชุดเดียว และไม่สร้างเครือข่ายกับวิสาหกิจชุมชนอื่น อาจมีผลผลิตมากกว่าหนึ่งผลิตภัณฑ์หรือบริการได้
2. วิสาหกิจที่ประกอบกิจการในรูปแบบเครือข่าย ได้แก่ วิสาหกิจที่มีปฏิสัมพันธ์กับกิจการอื่นๆ โดยแต่ละวิสาหกิจต่างมีการประกอบการตามเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของกิจการ หากแต่มีปฏิสัมพันธ์กันแบบพึ่งพา เกื้อกูล เชื่อมโยงในรูปแบบต่างๆ เช่น เครือข่าย

กิจกรรม หรือ เครือข่ายพื้นที่ ซึ่งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ดำเนินการอยู่ในตำบลเดียวกัน หรือต่างตำบลแต่มาเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายกัน

ทั้งนี้ในส่วนของ การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนประกาศกำหนด วิสาหกิจชุมชนสามารถแบ่งเป็น 3 กลุ่มกิจการหลัก คือ กลุ่มการผลิตสินค้า กลุ่มการบริหาร และกลุ่มกิจการอื่นๆ ซึ่งกฎหมายกำหนดให้มีการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนอย่างครบวงจร

1. ระดับปฐมภูมิ ส่งเสริมการจัดตั้ง การให้ความรู้ การศึกษาวิจัย ในการนำทุนชุมชนมาใช้เหมาะสม การร่วมมือกันในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้
2. ระดับสูงขึ้น ส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การรักษาคุณภาพ การศึกษาวิจัยเทคโนโลยี และการตลาด การสร้างความเชื่อถือทางธุรกิจ และความปลอดภัยแก่ผู้บริโภค การประสานงานแหล่งเงินทุน เพื่อให้สามารถเป็นผู้ประกอบการหรือพัฒนาไปสู่การประกอบธุรกิจขนาดย่อม และขนาดกลาง ต่อไป
3. การส่งเสริมเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน รัฐจะให้การสนับสนุนการจัดตั้งการประกอบการ การตลาด ความสัมพันธ์และความร่วมมือกันระหว่างเครือข่าย หรือภาคธุรกิจหรืออุตสาหกรรมอื่น เพื่อขยายและสร้างความมั่นคงให้แก่กิจการวิสาหกิจชุมชนอันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อวิสาหกิจชุมชน ได้แก่
 - การรวมตัวกันของเกษตรกรในการประกอบธุรกิจในระดับชุมชน มีความมั่นคงได้รับการรับรองตามกฎหมาย
 - การส่งเสริมความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น การพัฒนาความสามารถในการจัดการตรงตามความต้องการที่แท้จริง
 - ระบบเศรษฐกิจชุมชนมีความเข้มแข็ง พึ่งพาตนเองได้ มีความพร้อมที่จะพัฒนาสำหรับการแข่งขันทางการค้าในอนาคต

ยุทธศาสตร์การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ได้ถูกกำหนดขึ้นโดยกองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการเรียนรู้ การวิจัยและพัฒนา
 - 1.1 การสร้างกระบวนการเรียนรู้การสร้างกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยการส่งเสริมให้ชุมชนมีการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแผนแม่บทชุมชน ส่งเสริมให้มีการแปรแผนแม่บทชุมชนไปสู่การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนและส่งเสริมการเรียนรู้ของชุมชนในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจชุมชน

- 1.2 การเสริมสร้างปัจจัยการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับการปฏิบัติ โดยส่งเสริมการพัฒนาผู้นำชุมชนเป็นนักวิสาหกิจชุมชนและผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน อีกทั้งยังสนับสนุนให้มีและพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน
- 1.3 การส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนแบบมีส่วนร่วม ได้แก่การส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนโดยชุมชน ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีวิสาหกิจชุมชนโดยชุมชน ส่งเสริมการวิจัยพัฒนาองค์ความรู้การประกอบการวิสาหกิจชุมชน และให้กลไกของรัฐสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

1.4 การส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนากระบวนการจัดการวิสาหกิจชุมชน โดยการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนากระบวนการวิสาหกิจชุมชน ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาคลัสเตอร์วิสาหกิจชุมชน ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชน และส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาพื้นที่จัดการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจชุมชน

2. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพึ่งพาตนเอง

2.1 การบริหารจัดการทุนชุมชน โดยการส่งเสริมระบบการสะสมทุนวิสาหกิจชุมชนในรูปแบบที่หลากหลาย ส่งเสริมให้จัดตั้งกองทุนวิสาหกิจชุมชนทั้งระดับองค์กรและเครือข่าย จัดให้มีการประกอบการวิสาหกิจชุมชนบนพื้นฐานทรัพยากรและผลผลิตของชุมชนอย่างยั่งยืน ให้มีการพัฒนาระบบการจัดการและการฟื้นฟูทรัพยากร ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของชุมชน ให้มีการฟื้นฟูภูมิปัญญาทั้งถิ่น ผสมผสานเทคโนโลยีในการพัฒนาและประกอบการวิสาหกิจชุมชน ให้มีการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทุนชุมชน และส่งเสริมการบูรณาการทุนชุมชน

2.2 การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน โดยจัดให้มีการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชนและเครือข่ายชุมชนอย่างสัมพันธ์กัน ให้มีการบริหารจัดการเชื่อมโยงวิสาหกิจชุมชนเป็นคลัสเตอร์ภายใต้ระบบเศรษฐกิจชุมชน ส่งเสริมการพัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน ส่งเสริมการพัฒนาเครือข่ายตลาดของวิสาหกิจชุมชน ให้มีการสนับสนุนกองทุนวิสาหกิจชุมชน และให้มีการบริหารจัดการอย่างโปร่งใสและสมาชิกสามารถตรวจสอบกันเองได้

2.3 การลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ โดยให้มีการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนประเภททดแทนการนำเข้าจากภายนอกชุมชน รวมทั้งการพัฒนาทรัพยากรผลผลิตและวิสาหกิจ

บริการ อีกทั้งจัดให้มีการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนอย่างครบวงจร อย่างน้อยให้ได้หนึ่งโมเดล (ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง)

2.4 การพัฒนาระบบสวัสดิการชุมชน โดยส่งเสริมให้มีการจัดสรรผลกำไรในการประกอบการวิสาหกิจชุมชนเป็นกองทุนสวัสดิการของชุมชน ตามความสมัครใจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน และให้มีการจัดการทรัพยากรของชุมชนอย่างยั่งยืน ทั้งเพื่อเป็นสวัสดิการโดยตรงและเพื่อเป็นต้นทุนหรือวัตถุดิบในกระบวนการวิสาหกิจชุมชน

3. ยุทธศาสตร์การส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน

1.1 การรับรองสถานภาพวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน โดยให้มีการส่งเสริมสนับสนุนการทำแผนแม่บทชุมชนในทุกตำบล รวมทั้งปรับแผนดังกล่าวทุกปี พร้อมกับปรับปรุงฐานข้อมูลและเครือข่ายข้อมูลข่าวสาร ให้องค์กรที่มีภารกิจด้านการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนสนับสนุนให้เข้าไปจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้การส่งเสริมเป็นเอกภาพ ให้มีการพัฒนามาตรฐานวิสาหกิจชุมชนโดยวิสาหกิจชุมชน/เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนมีส่วนร่วม (อยู่ระหว่างการดำเนินการจัดทำรายละเอียดมาตรฐาน)

1.2 การพัฒนาและสนับสนุนเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน โดยให้มีการจัดตั้งสภาวิสาหกิจชุมชน ให้มีการจัดวิสาหกิจชุมชนสัมพันธ์ ให้มีการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนในระดับตำบลและระหว่างตำบลในพื้นที่ที่มีประเด็นและความสนใจร่วมกัน รวมทั้งให้มีการส่งเสริมสนับสนุนเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตกับผู้บริโภค

1.3 การส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ โดยให้มีการส่งเสริมสนับสนุนการทำแผนแม่บทโดยกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน ให้มีการส่งเสริมการเรียนรู้ในการประกอบวิสาหกิจชุมชนทุกระดับ ทุกประเภท โดยให้มีการฝึกอบรมทางวิชาการในประเด็นเฉพาะต่างๆ ให้มีการเตรียมความพร้อมของเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องและให้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อส่งเสริมสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ และให้มีการจัดการเรียนรู้และดูงานสำหรับตัวแทนจากภาครัฐ เอกชน วิชาการ สื่อมวลชน ภาคประชาสังคมและผู้บริโภคเพื่อความเข้าใจและความร่วมมือ

- 1.4 การสนับสนุนการจัดการวิสาหกิจชุมชน โดยให้มีการทบทวนระบบบริหารจัดการจัดการของรัฐให้เหมาะสม สอดคล้องกับวิสาหกิจชุมชน
- 1.5 ประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนและชุมชน โดยให้มีเวทีแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนและชุมชน ให้มีการประชุมสัมมนาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในส่วนกลาง เพื่อกำหนดมาตรการและแนวทางการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนให้เป็นเอกภาพ ให้มีการประชุมสัมมนาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่เพื่อสร้างความร่วมมือและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกัน และประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนและชุมชน ในการดำเนินงานส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน
- 1.6 การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน โดยจัดให้มีการพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน ตั้งแต่ระดับตำบลถึงระดับชาติ เชื่อมโยงเครือข่ายทั้งประเทศให้มีการพัฒนาระบบเครือข่ายสารสนเทศ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำระบบสารสนเทศเพื่อตอบสนองปัญหาและความต้องการของชุมชนในการประกอบวิสาหกิจชุมชน และให้มีการเชื่อมโยงเครือข่ายของชุมชนกับเครือข่ายอื่นๆ ของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและความร่วมมือกัน
- 1.7 การประชาสัมพันธ์เผยแพร่ โดยจัดให้มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเรื่องวิสาหกิจชุมชนทางสื่อมวลชนต่างๆ เพื่อสร้างความเข้าใจให้สาธารณชนทั่วไป ใช้ระบบและเครือข่ายสารสนเทศข้อมูลวิสาหกิจชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้และค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนจากบุคคลทั่วไปด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับการวัดผลการดำเนินงาน

การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน สามารถแบ่งได้ 3 ระดับ (งานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมพัฒนาชุมชน, 2546 น. 5-6)

1. ระดับพื้นฐาน ได้แก่ วิสาหกิจที่มีการประกอบการเพื่อให้เกิดผลผลิตเพียงพอต่อการนำไปใช้อย่างพออยู่พอกินในชุมชน
2. ระดับพัฒนา ได้แก่ วิสาหกิจที่มีการประกอบการเพื่อให้ผลผลิตมีพอกินพอใช้ และยังสามารถนำส่วนที่เหลือไปแบ่งปัน แลกเปลี่ยนหรือจำหน่ายให้เกิดรายได้

3. ระดับก้าวหน้า ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนที่มีการประกอบการมุ่งสู่การเพิ่มรายได้ไปสู่ การขยายการลงทุน งดการนำเข้าเพื่อการส่งออกผลิตภัณฑ์ ขยายกิจการ ขณะเดียวกันก็สามารถจัดสรรผลกำไรเพื่อสวัสดิการของชุมชนหรือเพื่อกิจการ สาธารณะประโยชน์ นำไปสู่การเป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อไป

เพื่อให้ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทราบระดับความเข้มแข็งและผลลัพธ์ของการ ดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน และสามารถวางแผนพัฒนาได้ตามความพร้อมของแต่ละวิสาหกิจ ชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร (2555) ได้พัฒนาระบบประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน ภายใต้คำ จำกัดความว่า "การประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน" หมายถึง การดำเนินงานเพื่อให้ได้รับรู้ ศักยภาพ และความสามารถของวิสาหกิจชุมชนหรือเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ในเรื่อง ทิศทางของ วิสาหกิจชุมชน การวางแผนดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน การบริหารจัดการ การจัดการความรู้ และข้อมูลข่าวสาร การบริหารสมาชิกวิสาหกิจชุมชน กระบวนการจัดการสินค้าและบริการ และ ผลลัพธ์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน โดยใช้แบบประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนเป็นเครื่องมือใน การเก็บข้อมูลและสรุปผลการประเมิน เพื่อเป็นข้อมูลให้วิสาหกิจชุมชนใช้ประโยชน์ในการกำหนด แนวทางพัฒนาตนเอง และหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องใช้พิจารณากำหนดแนวทางส่งเสริมสนับสนุน ตามศักยภาพ

การประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน มีปัจจัยที่ใช้ในการประเมินแบ่งเป็นหมวด ดังนี้
หมวดที่ 1 ผู้นำและการบริหารวิสาหกิจชุมชน

ด้านผู้นำ เน้นการประเมิน

- เพื่อทราบวิสัยทัศน์และภาวะผู้นำของผู้นำวิสาหกิจ
- เพื่อทราบว่าผู้นำมีวิธีการอย่างไรในการให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการ กำหนดเป้าหมาย ทิศทาง และแผนการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน
- เพื่อทราบระดับความสามารถในการบริหารจัดการ องค์กรของผู้นำ วิสาหกิจชุมชน โดยใช้การบริหารจัดการ การประชุมเป็นเครื่องมือวัดผล (ไม่ใช่วัดความสำเร็จของการจัดประชุม)
- เพื่อทราบระดับความสามารถในการบริหารธุรกิจของผู้นำวิสาหกิจชุมชน โดยดูจากผลการประกอบการ
- เพื่อทราบวิสัยทัศน์ของผู้นำวิสาหกิจชุมชนในเรื่องของความรับผิดชอบต่อ ผลกระทบที่เกิดกับสิ่งแวดล้อม สาธารณะ รวมถึงการใช้ทรัพยากร อย่างคุ้มค่า อันจะส่งผลต่อการสร้างองค์กรให้เป็นองค์กรที่มีความยั่งยืน

- เพื่อทราบวิสัยทัศน์ของผู้นำวิสาหกิจชุมชน ที่ให้ความสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจอย่างมีความรับผิดชอบต่อลูกค้า สินค้า และบริการ ไม่เอาเปรียบ ชี้อัตย์ตรงเวลา สินค้าและบริการมีคุณภาพ สะอาด ปลอดภัย เพื่อให้เกิดผลการดำเนินการที่ดีและยั่งยืน

ด้านโครงสร้างและกฎระเบียบ เน้นการประเมิน

- เพื่อทราบว่าวิสาหกิจชุมชนให้ความสำคัญในการจัด โครงสร้างและแบ่งหน้าที่ในการดำเนินงานของกรรมการและสมาชิกในเรื่องต่างๆ หรือไม่ อย่างไร

- เพื่อทราบว่าองค์กรดำเนินการอย่างไร ในเรื่องการกำหนดกฎเกณฑ์ของการอยู่ร่วมกัน เพื่อประกอบกิจการ และสมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดหรือไม่ อย่างไร

ด้านการเงินและบัญชี เน้นการประเมิน

- เพื่อทราบมาตรการขององค์กรในการดำเนินการเพื่อสร้างความเป็นเจ้าของกิจการที่ประกอบการร่วมกันของสมาชิก (วัตถุประสงค์ของการให้สมาชิกถือหุ้นนอกจากเป็นการระดมทุนแล้ว ยังเป็นการสร้างความเป็นเจ้าของร่วมกันด้วย)

- เพื่อทราบว่าองค์กรดำเนินการอย่างไร เพื่อให้มีข้อมูลรายรับ-รายจ่าย ไว้ประกอบการตัดสินใจวางแผนการผลิตต่อไป

- เพื่อทราบว่าองค์กรมีการนำข้อมูลการเงิน/บัญชีไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจวางแผนการผลิตในโอกาสต่อไปมากน้อยแค่ไหน รวมทั้งมีการนำข้อมูลมาพิจารณาถึงจุดที่มีปัญหา เพื่อปรับปรุงแก้ไขมากน้อยแค่ไหน

- เพื่อทราบว่าองค์กรมีการกำหนดวิธีการหรือไม่ อย่างไรในการแบ่งผลประโยชน์ที่ได้จากการประกอบการแก่สมาชิก

- เพื่อทราบว่าองค์กรมีวิธีการอย่างไรในการสร้างความไว้วางใจแก่สมาชิก และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยการเปิดเผยข้อมูลในด้านต่าง ๆ ที่เป็นผลจากการประกอบการ อย่างโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้

ด้านสวัสดิการสมาชิกและชุมชน เน้นการประเมิน

- เพื่อทราบว่าองค์กรมีวิธีการอย่างไรในการกำหนดปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันและความพึงพอใจของสมาชิกเพื่อให้สามารถรักษาสมาชิกไว้ได้
- เพื่อทราบว่าองค์กรดำเนินการอย่างไรในการทำกิจกรรม เพื่อสาธารณประโยชน์ สนับสนุนและสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน ท้องถิ่น เช่น การส่งเสริม การศึกษา การให้ความรู้ การบริจาคทรัพย์ แรงงาน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

หมวดที่ 2 การวางแผนการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน เน้นการประเมิน

- เพื่อทราบว่าวิสาหกิจชุมชนได้ให้ความสำคัญในการวางแผนทั้งด้านการบริหารองค์กรและแผนประกอบการหรือไม่ อย่างไร
- เพื่อทราบว่าวิสาหกิจชุมชนมีวิธีการอย่างไรในการสื่อสาร ถ่ายทอดแผนปฏิบัติการ เพื่อนำไปปฏิบัติทั่วทั้งองค์กร
- เพื่อทราบว่าวิสาหกิจชุมชนมีการบริหารจัดการองค์กรหรือจัดการทรัพยากรตามแผนที่กำหนดมากน้อยเพียงใด
- เพื่อทราบว่าวิสาหกิจชุมชนมีวิธีการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นในรูปแบบใด เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

หมวดที่ 3 การบริหารตลาด เน้นการประเมิน

- เพื่อทราบว่าวิสาหกิจชุมชนมีวิธีการในการนำข้อมูลความต้องการของกลุ่มลูกค้าที่กำหนดมาเป็นข้อมูลประกอบการผลิตสินค้า/บริการหรือไม่ อย่างไร ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความสามารถในการผลิตที่ตรงตามความต้องการของกลุ่มลูกค้าที่วิสาหกิจชุมชนเลือกกำหนดไว้เป็นลูกค้าเป้าหมาย
- เพื่อทราบว่าวิสาหกิจชุมชนมีแหล่งจำหน่าย หรือมีเครือข่ายด้านการตลาดหรือไม่ อย่างไร
- เพื่อทราบว่าวิสาหกิจชุมชนมีวิธีการอย่างไรให้ได้รับข้อมูลลูกค้า รวมทั้งการเรียนรู้เกี่ยวกับลูกค้าและตลาด ทำให้สามารถผลิตสินค้าหรือบริการที่ตรงตามความต้องการและทันต่อการเปลี่ยนแปลง

หมวดที่ 4 การจัดการความรู้และข้อมูล เน้นการประเมิน

- เพื่อทราบว่าวิสาหกิจชุมชนมีวิธีการอย่างไรในการพัฒนาความรู้ เทคโนโลยีของตนเองที่เริ่มจากภูมิปัญญาที่มีอยู่ เพื่อนำมาพัฒนากิจการ

- เพื่อทราบว่าวิสาหกิจชุมชนมีวิธีการจัดการข้อมูลที่เป็นของวิสาหกิจชุมชนหรือไม่ อย่างไร เพื่อให้มีข้อมูลที่ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน พร้อมใช้งาน ช่วยประกอบการตัดสินใจในการวางแผนประกอบการไม่ให้เกิดความผิดพลาด
- เพื่อทราบว่าวิสาหกิจชุมชนมีการสื่อสารข้อมูลข่าวสารที่มีไปสู่สมาชิกและผู้เกี่ยวข้องอย่างทั่วถึง สม่่าเสมอ และเป็นระบบ

หมวดที่ 5 การบริหารสมาชิกวิสาหกิจชุมชน เน้นการประเมิน

- เพื่อทราบว่าองค์กรมีการกำหนดรูปแบบวิธีการ เงื่อนไขในการรับสมาชิกหรือไม่ อย่างไร ซึ่งจะส่งผลต่อความยั่งยืนในการอยู่ร่วมกันในองค์กรและการประกอบการร่วมกัน
- เพื่อทราบว่าองค์กรมีระบบ วิธีการ บริหารจัดการให้สมาชิกได้รับการพัฒนาทั้งด้านความรู้ ความสามารถหรือไม่ อย่างไร หากสมาชิกได้รับการเรียนรู้และพัฒนาจะส่งผลดีต่อการพัฒนากิจการ
- เพื่อทราบว่าองค์กรมีระบบในการสร้างความผูกพันและความพึงพอใจของสมาชิกหรือไม่อย่างไร
- การให้ความร่วมมือของสมาชิกเป็นตัวชี้วัดหนึ่งที่แสดงให้เห็นแนวโน้มความยั่งยืนขององค์กร การวัดความร่วมมือสำหรับเครื่องมือนี้ ใช้การเข้าร่วมประชุมของสมาชิกเป็นตัววัด

หมวดที่ 6 การจัดการสินค้าหรือบริการ เน้นการประเมิน

- เพื่อทราบว่าวิสาหกิจชุมชนมีการจัดการอย่างไรในกระบวนการผลิตหรือบริการ และมีการออกแบบ กระบวนการทำงานอย่างไรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด
- เพื่อทราบถึงการปฏิบัติงานจริงว่าเป็นไปตามขั้นตอนหรือกระบวนการที่กำหนดหรือไม่ อย่างไร
- เพื่อทราบว่าวิสาหกิจชุมชนได้กำหนดระบบเชิงรุกใน การจัดการให้สินค้า/บริการมีคุณภาพตามเป้าหมายที่กำหนดอย่างไร

หมวดที่ 7 ผลลัพธ์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน เน้นการประเมิน

ด้านผลลัพธ์ตามภารกิจของวิสาหกิจชุมชน เน้นการประเมิน

- ฐานคิดของวิสาหกิจชุมชนคือรวมกลุ่มกันเพื่อแก้ปัญหาความยากจน (แก้ปัญหาหนี้สินเป็นหลักใหญ่) การแก้ปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืน จะทำได้ต้องลดรายจ่ายในครัวเรือนและชุมชนก่อน
- การบริหารจัดการ การวางแผน และการเรียนรู้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทำให้การประกอบกิจการมีความยั่งยืนส่งผลให้มีรายได้เพิ่มขึ้น เศรษฐกิจชุมชนดีขึ้น
- การรวมตัวกันเพื่อประกอบการของวิสาหกิจชุมชนทำให้มีรายได้ มีความรู้ มีเพื่อน มีสวัสดิการ ส่งผลให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น

ด้านคุณภาพสินค้าและบริการ เน้นการประเมิน

- ความพึงพอใจต่อสินค้าและบริการ ส่งผลต่อการตัดสินใจในการกลับมาซื้อซ้ำของลูกค้า ซึ่งมีผลต่อการผลิตและการบริหารองค์กร
- สินค้าหรือบริการได้รับการรับรองมาตรฐาน มีผลต่อการตัดสินใจซื้อของลูกค้า
- การพัฒนาสินค้าหรือบริการให้มีความแตกต่างจากเดิมเป็นการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ลูกค้าพึงพอใจในสินค้าหรือบริการ และสร้างตลาดใหม่ๆ

ด้านประสิทธิภาพของกรดำเนินงาน เน้นการประเมิน

- ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาแสดงให้เห็นถึงการลดต้นทุนได้มากขึ้น โดยการใช้ทรัพยากรที่เหมาะสมลดการปล่อยของเสีย ใช้ประโยชน์จากผลผลิตพลอยได้ นำของเสียกลับมาใช้ใหม่ รวมทั้งการลดต้นทุนในการบริหารจัดการทั้งระบบงาน เป็นการวัดประสิทธิภาพของกระบวนการทำงานของวิสาหกิจชุมชน
- ผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ มีการจัดการที่ดีช่วยให้วิสาหกิจชุมชนลดความเสี่ยง ความผิดพลาดและการสูญเสียในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ

ด้านการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เน้นการประเมิน

- การดำเนินงานที่ดีเยี่ยมของทุกกิจกรรม มีผลมาจากกระบวนการทำงานทั้งระบบ หากบางกิจกรรมไม่ประสบความสำเร็จ ก็จะเป็นข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนา
- การพัฒนาสมาชิกและผู้นำวิสาหกิจชุมชนให้มีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น จะส่งผลให้สมาชิกอยู่กับองค์กรนานขึ้น ได้รับการยกย่อง ชมเชย หรือได้รับหน้าที่ใหม่ที่ดีขึ้น ก้าวหน้าขึ้น
- การที่องค์กรสามารถสร้างและรักษาสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดี มีความผูกพัน ส่งเสริมการเรียนรู้และเอื้ออาทรให้แก่สมาชิก ส่งผลให้สมาชิกพึงพอใจเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และอยู่กับองค์กรนาน
- ผลลัพธ์ที่สำคัญขององค์กรในเรื่องผู้นำวิสาหกิจชุมชนธรรมาภิบาล การปฏิบัติตามกฎระเบียบด้านสิ่งแวดล้อม การสนับสนุนชุมชน และประโยชน์ด้านสาธารณะต่างๆ เป็นสิ่งสำคัญที่องค์กรต้องปฏิบัติ และแสดงให้เห็นว่าการประพฤติดนโดยรวมขององค์กรมีมาตรฐานสูง ชุมชนได้รับประโยชน์

หลังจากทำการประเมินศักยภาพวิสาหกิจ จะสามารถแบ่งผลการประเมินตามหมวดหมู่ ทั้ง 7 หมวดข้างต้น ได้เป็นเกณฑ์การประเมินระดับดี ระดับปานกลาง และระดับต้องปรับปรุง เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหาแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมต่อไป

การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตามประเด็นการประเมิน

หมวดที่ 1 ผู้นำและการบริหารวิสาหกิจชุมชน

1. ทิศทางวิสาหกิจชุมชน

เป็นการประเมินการกำหนดทิศทางขององค์กรโดยผู้นำและการมีส่วนร่วมของสมาชิก การกำหนดโครงสร้าง กฎระเบียบ การจัดสรรรายได้ และผลประโยชน์ การทบทวนผลการดำเนินงาน รวมทั้งการใส่ใจต่อความรับผิดชอบต่อสังคม

จากการประเมินจะทำให้ทราบถึงแนวปฏิบัติในการนำองค์กรของผู้นำว่ามีการกำหนดทิศทาง แนวทางขององค์กร โดยการให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางขององค์กรในทุกๆ ด้าน หรือกำหนดโดยการผูกขาดความคิดของผู้นำหรือกลุ่มคนเพียงบางกลุ่ม

เกณฑ์ประเมินในระดับดี

1. ผู้นำและสมาชิกมีบทบาทในการกำหนดทิศทางของวิสาหกิจชุมชนร่วมกัน ทิศทางของวิสาหกิจชุมชนควรเป็นที่รับทราบและยอมรับในหมู่สมาชิก
2. วิสาหกิจชุมชนมีการกำหนดโครงสร้างการบริหารองค์กรและแบ่งบทบาทหน้าที่ตามความเหมาะสมของแต่ละวิสาหกิจชุมชน โครงสร้างที่กำหนดไม่จำเป็นต้องมีลักษณะ หรือรูปแบบที่เหมือนกันทุกวิสาหกิจชุมชน ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและความจำเป็นของแต่ละวิสาหกิจชุมชน
3. ควรมีการกำหนดกฎระเบียบ หรือข้อบังคับของแต่ละวิสาหกิจชุมชน ซึ่งกฎระเบียบที่กำหนดต้องเป็นที่ยอมรับของสมาชิก อาจเป็นแนวทางง่าย ๆ ที่กำหนดไว้ร่วมกัน หรือกำหนดเป็นกฎระเบียบกรณีเป็นกิจการขนาดใหญ่ ขึ้นอยู่กับแต่ละวิสาหกิจชุมชน โดยเบื้องต้นอาจเป็นเพียงกำหนดแนวทางร่วมกันในด้านต่างๆ เช่น การรับสมาชิก การจัดสรรผลประโยชน์ การกำหนดรูปแบบแนวทางการดำเนินงาน ซึ่งจะเริ่มจากข้อตกลงง่าย ๆ และพัฒนาเป็นกฎระเบียบ ในช่วงแรกสมาชิกอาจเพียงตกลงและจดจำไว้ ต่อมา ควรมีการจดบันทึกเป็นหลักฐานที่สามารถขอดูได้ กรณีจำไม่ได้ ไม่แน่ใจ หรือมีการรับสมาชิกใหม่เพิ่มเติม สามารถขอดู ทำความเข้าใจ และทำให้ไม่เกิดปัญหาความขัดแย้ง ความคลาดเคลื่อน กรณีเข้าใจไม่ตรงกัน
4. การจัดสรรรายได้และผลประโยชน์ระหว่างสมาชิก ควรมีการดำเนินการ และกำหนดวิธีการที่แน่นอนไว้ เพื่อให้สมาชิกได้รับทราบ เข้าใจและยอมรับตรงกัน
5. การเงิน/บัญชี วิสาหกิจชุมชนควรจดบันทึกการเงิน/บัญชีทุกครั้งที่มีกิจกรรมรับ-จ่าย มีการนำข้อมูลบัญชีรับ-จ่ายมาทบทวนใช้ประโยชน์ในการวางแผนครั้งต่อ ๆ ไป ซึ่งสามารถปรับปรุงพัฒนาแผนการดำเนินงานได้หากมีรายจ่ายสูงเกินไปหรือสูงกว่ารายรับ ข้อมูลทางการเงินและข้อมูลทุกชนิด ควรมีความโปร่งใส เปิดเผยให้สมาชิกรับทราบได้โดยประชุมสมาชิกเพื่อแจ้งข้อมูล หรือจัดทำเป็นเอกสารแจกสมาชิกอย่างสม่ำเสมอ
6. วิสาหกิจชุมชนควรมีการทบทวนผลการดำเนินงานระหว่างกรรมการและสมาชิก หรือผู้แทนสมาชิกอยู่เป็นประจำ และนำผลการดำเนินการไปแก้ไขปรับปรุงการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง
7. ในการกำหนดทิศทางของวิสาหกิจชุมชน ควรให้ความสำคัญและแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม สาธารณะ การใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน การใส่ใจและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม และกำหนดแนวทางการอนุรักษ์ ฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมในชุมชน ซึ่งจะทำให้วิสาหกิจชุมชนเป็นที่ยอมรับของชุมชนและสังคม ส่งผลต่อการประกอบกิจการอย่างยั่งยืน

8. วิสาหกิจชุมชนต้องมีการดำเนินการอย่างมีจริยธรรม มีเป้าหมายด้านจริยธรรม มีการดำเนินการอย่างมีความรับผิดชอบ ทั้งในเรื่องของตัวลูกค้า สินค้า และบริการ ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง การไม่เอาเปรียบ ความซื่อสัตย์ การตรงต่อเวลา คุณภาพความปลอดภัย โดยกำหนดรูปแบบวิธีการในการดำเนินการไว้ และมีกลไกในการตรวจสอบ

9. วิสาหกิจชุมชนต้องให้ความสำคัญและกำหนดแนวทางในการให้การสนับสนุนต่อชุมชน ทั้งในด้านการบำเพ็ญสาธารณะประโยชน์ หรือการบริจาคเพื่อสาธารณะและชุมชน รวมทั้งผู้นำต้องแสดงบทบาทชัดเจนในการให้การสนับสนุนด้วย ทั้งนี้ การให้การสนับสนุนต่อชุมชนและสาธารณะขึ้นอยู่กับความพร้อมและศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน ทุกวิสาหกิจชุมชนควรมีการกำหนดทิศทางการดำเนินงานในด้านนี้ และกำหนดแผนที่จะดำเนินงานเมื่อมีความพร้อม ซึ่งจะทำให้วิสาหกิจชุมชนเป็นที่ยอมรับของชุมชน ส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

หมวดที่ 2 การวางแผนการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน

ผลการประเมินจะได้ทราบถึงกระบวนการและเป้าหมายในการจัดทำแผนการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน การให้ข้อมูลประกอบการกำหนดแผน การมีส่วนร่วมของสมาชิก การกำหนดเป้าหมายของแผน ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ การถ่ายทอดแผนเพื่อนำไปปฏิบัติ การปฏิบัติตามแผน ตลอดจนการควบคุม การปรับเปลี่ยน จนถึงการคาดการณ์ความสำเร็จที่จะเกิดขึ้น

เกณฑ์ประเมินในระดับดี

1. ในกระบวนการจัดทำแผนวิสาหกิจชุมชนจะต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งภายในและภายนอกชุมชนที่จำเป็นต่อการจัดทำแผนอย่างเป็นระบบ
2. มีการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ มาให้ประกอบการจัดทำแผน โดยเฉพาะข้อมูลจากแผนแม่บทชุมชนเป็นข้อมูลสำคัญที่สุดที่วิสาหกิจชุมชนต้องนำมาพิจารณาประกอบกับข้อมูลที่เก็บรวบรวม
3. ในการกำหนดแผนของวิสาหกิจชุมชน ต้องมีการประชุมเพื่อจัดทำร่วมกันระหว่างผู้นำกรรมการ และสมาชิก หรือผู้แทนสมาชิกในกรณีที่วิสาหกิจชุมชนมีสมาชิกจำนวนมาก
4. แผนการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ควรกำหนดเป้าหมายให้ครบถ้วนทั้งเชิงปริมาณ เช่น การกำหนดจำนวนการผลิต/บริการ การลงทุน รายจ่าย รายได้ หรือจำนวนการให้สวัสดิการชุมชน และเชิงคุณภาพ เช่น การคำนึงถึงคุณภาพสินค้า บริการ คุณภาพชีวิต สังคม สิ่งแวดล้อมที่ดี เป็นต้น

5. จากการกำหนดแผนการดำเนินงานและเป้าหมาย วิสาหกิจชุมชนต้องทำแผนปฏิบัติงานที่กำหนดรูปแบบที่ชัดเจน มีการกำหนดผู้ปฏิบัติ การแบ่งงาน การกำหนดสถานที่ปฏิบัติงาน ระยะเวลาที่ปฏิบัติ วิธีการปฏิบัติ และผู้ร่วมปฏิบัติ

6. แผนปฏิบัติงานที่กำหนดต้องถ่ายทอดให้ผู้เกี่ยวข้องเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน สามารถปฏิบัติงานได้

7. เมื่อมีการกำหนดแผนดำเนินงานและแผนปฏิบัติการแล้ววิสาหกิจชุมชนต้องปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนด

8. กำหนดผู้รับผิดชอบและวิธีการควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผน และหากมีปัญหายุ่งยากสามารถปรับแผนได้ตามสถานการณ์

9. นำข้อมูลที่มีอยู่มาวิเคราะห์ คาดการณ์ความสำเร็จของแผนอย่างมีเหตุมีผล เพื่อสร้างความมั่นใจแก่สมาชิก และลูกค้า และเตรียมพร้อมการปรับกระบวนการดำเนินการ หากพบว่าอาจไม่สามารถดำเนินการสำเร็จครบถ้วนตามที่วางแผนไว้

หมวดที่ 3 การบริหารตลาด

ผลจากการประเมินจะได้ทราบว่าวิสาหกิจชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องลูกค้า และตลาดของตนเองแค่ไหน ไม่ว่าจะเป็นตลาดภายใน ซึ่งจะประกอบด้วยทั้งตนเองและสมาชิกในวิสาหกิจชุมชน หรือในชุมชน และตลาดภายนอกในระดับต่าง ๆ วิสาหกิจชุมชนมีการใช้ข้อมูลในด้านต่าง ๆ มาประกอบการพิจารณาในการกำหนดตลาดก่อนการวางแผนการผลิตหรือไม่ รวมทั้งมีการใช้ประโยชน์จากข้อมูลความต้องการของลูกค้าและตลาดหรือไม่

เกณฑ์ประเมินในระดับดี

1. วิสาหกิจชุมชนต้องมีการใช้ข้อมูลในด้านต่าง ๆ ทั้งความต้องการของลูกค้า ทรัพยากรภูมิปัญญา ทูณที่มีอยู่แล้ว และที่จะสามารถหาได้เพิ่มเติมจากภายนอก มากำหนดตลาดก่อนที่จะกำหนดแผนการผลิต

2. วิสาหกิจชุมชนจะต้องมีการติดตามข้อมูลความต้องการของลูกค้า และสถานการณ์การตลาดอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ในการกำหนดและปรับปรุงแผนการดำเนินงานอยู่ตลอดเวลา เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาด้านการตลาดสำหรับสินค้า/บริการของวิสาหกิจชุมชน

หมวดที่ 4 การจัดการความรู้และข้อมูล

จากการประเมินจะได้ทราบว่า วิชาศึกษาศาสตร์มีการจัดเก็บรวบรวมองค์ความรู้ทั้งในส่วน
ของความรู้ที่มีอยู่เดิม ในเรื่องของภูมิปัญญาเดิมที่มีอยู่เดิมในท้องถิ่น การแสวงหาความรู้ใหม่
เพิ่มเติม กระบวนการเรียนรู้ของวิชาศึกษาศาสตร์ที่จะนำความรู้ใหม่ที่ได้รับจากภายนอกมา
ผสมผสานกับความรู้

ภูมิปัญญาดั้งเดิมเพื่อปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงาน ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการ
ดำเนินงานของวิชาศึกษาศาสตร์ รวมทั้งระบบการจัดเก็บข้อมูล และสื่อสารประชาสัมพันธ์ข้อมูลต่าง
ๆแก่สมาชิก เครือข่าย ลูกค้า และบุคคลทั่วไป

เกณฑ์ประเมินในระดับดี

1. วิชาศึกษาศาสตร์ต้องมีการรวบรวม ถ่ายทอด แลกเปลี่ยนความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ
ให้ความสำคัญต่อการประกอบกรบนฐานความรู้ที่มีอยู่เป็นหลัก
2. มีความสนใจแสวงหาความรู้ใหม่เพิ่มเติม และนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาวิชาการ
วิชาศึกษาศาสตร์อยู่ตลอด
3. นำความรู้ เทคโนโลยีสมัยใหม่มาผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่นเดิมในการปรับปรุง
การดำเนินงาน
4. มีการจัดเก็บข้อมูลของวิชาศึกษาศาสตร์ที่มีอยู่อย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งจะใช้งาน รวมทั้ง
เผยแพร่ประชาสัมพันธ์แก่สมาชิก เครือข่าย ลูกค้า และบุคคลทั่วไปอย่างต่อเนื่อง โดยข้อมูลของ
วิชาศึกษาศาสตร์จะต้องทันสมัย ถูกต้อง และน่าเชื่อถือ

หมวดที่ 5 การบริหารสมาชิกวิชาศึกษาศาสตร์

จากผลการประเมินจะได้ทราบแนวทางการบริหารจัดการของวิชาศึกษาศาสตร์ในเรื่อง ของ
สมาชิกไม่ว่าจะเป็นการกำหนดเงื่อนไขการรับสมาชิก การพัฒนาผู้นำและสมาชิก การสร้างขวัญ
กำลังใจ แรงจูงใจ รวมทั้งการประเมินผลการปฏิบัติงานของสมาชิกว่ามีความเหมาะสม หรือไม่
อย่างไร ควรจะมีการปรับปรุงพัฒนาในด้านใดบ้าง

เกณฑ์ประเมินในระดับดี

1. วิชาศึกษาศาสตร์ต้องกำหนดเงื่อนไขการรับสมาชิกไว้ โดยมีการบันทึกไว้อย่างชัดเจน เพื่อ
มิให้มีความคลาดเคลื่อน และเงื่อนไขที่กำหนดต้องเป็นที่ยอมรับของสมาชิกทั่วไป

2. วิสาหกิจชุมชนต้องมีระบบการพัฒนาผู้นำและสมาชิกอย่างเป็นขั้นเป็นตอน สมาชิกได้รับประโยชน์ทั่วถึง และแนวทางการพัฒนาต้องสอดคล้องเหมาะสมกับแนวทางพัฒนาของวิสาหกิจชุมชน นั้น ๆ

3. วิสาหกิจชุมชนต้องมีระบบการสร้างขวัญ กำลังใจ แก่สมาชิก ซึ่งจะเป็แรงจูงใจให้สมาชิกสนใจที่จะร่วมกันพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้เจริญก้าวหน้าและยั่งยืน มีการจัดสวัสดิการแก่สมาชิกอย่างเหมาะสม ทั่วถึง และเป็นธรรม

4. มีระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานของสมาชิกอย่างง่าย ๆ เพื่อนำข้อมูลไปปรับปรุงพัฒนา และจะต้องแจ้งผลให้สมาชิกทราบ

หมวดที่ 6 กระบวนการจัดการสินค้าและบริการ

การประเมินในหัวข้อนี้ จะได้ทราบถึงกระบวนการจัดการผลผลิต ของวิสาหกิจชุมชน ไม่ว่าจะเป็นสินค้าหรือบริการ การบริหารให้เกิดการเชื่อมโยงกิจกรรมหลาย ๆ กิจกรรมจะเกิดประโยชน์แก่กิจการวิสาหกิจชุมชน ทั้งในเรื่องการลดต้นทุนหรือรายจ่าย เพิ่มรายได้ และขยายโอกาสมากกว่าการดำเนินการเพียงกิจกรรมเดียว ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินการกิจกรรมภายในวิสาหกิจชุมชนให้เกิดการเชื่อมโยงกัน หรือการเชื่อมโยงกับภายนอก หรือกับเครือข่าย

เกณฑ์ประเมินในระดับดี

1. วิสาหกิจชุมชนควรมีการดำเนินการหลายกิจกรรมและบริหารกิจกรรมต่างๆ ให้เกิดการเชื่อมโยงเกื้อกูล ส่งเสริมซึ่งกันและกันทั้งภายในและภายนอกวิสาหกิจชุมชน
2. การจัดการผลผลิตของวิสาหกิจชุมชน ไม่ว่าจะเป็สินค้าหรือบริการก็ตาม ต้องมีการกำหนดขั้นตอน กระบวนการผลิตที่ชัดเจน ก่อให้เกิดผลผลิตที่มีคุณภาพดี มีความสม่ำเสมอ
3. ในกระบวนการจัดการสินค้าและบริการ วิสาหกิจชุมชนต้องกำหนดวิธีการควบคุมกระบวนการผลิต การจัดการเพื่อป้องกันความผิดพลาด หรือมีการวางแผนทางในการปรับปรุงพัฒนาได้ด้วย

หมวดที่ 7 ผลลัพธ์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน

การประเมินผลลัพธ์การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนจะทำให้ทราบว่า ผลลัพธ์จากกระบวนการทั้งหมดของวิสาหกิจชุมชนเกิดประสิทธิผลตามภารกิจของวิสาหกิจชุมชนในด้าน ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี สินค้าและบริการมีคุณภาพ ลดต้นทุน และเพิ่มคุณภาพของระบบงาน เกิดประโยชน์ต่อชุมชนโดยตรง และสมาชิกเกิดความพึงพอใจหรือไม่ ซึ่งการ

ประเมินผลสัมฤทธิ์ในด้านต่าง ๆ จะส่งผลให้วิสาหกิจชุมชนเอง และหน่วยงานภายนอกที่ร่วมประเมิน สามารถกำหนดแนวทางการพัฒนากระบวนการในด้านต่าง ๆ ได้สอดคล้องกับศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน

ต้นปีงบประมาณ
๑๖ ส.ค. ๒๕๖๔
๑๐๓/๒๖๑

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานเลขาธิการ คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร (สำนักงานเกษตรจังหวัดลำพูน, 2555) ได้กำหนดเกณฑ์ในการประเมินวิสาหกิจชุมชนที่ดี 7 หมวด ดังนี้

1. ผู้นำและการบริหารวิสาหกิจชุมชน ซึ่งรวมไปถึงโครงสร้างและกฎระเบียบ, การเงิน และการบัญชี และสวัสดิการสมาชิกในชุมชน
2. การวางแผนการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน
3. การบริหารตลาด
4. การจัดการความรู้และข้อมูล
5. การบริหารสมาชิกวิสาหกิจชุมชน
6. การจัดการสินค้าหรือบริการ
7. ผลลัพธ์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน เช่น ผลลัพธ์ตามภารกิจของวิสาหกิจชุมชน, คุณภาพสินค้าหรือบริการ, ประสิทธิภาพของการดำเนินงานและการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

จะเห็นว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่จะประสบความสำเร็จนั้นต้องประกอบด้วยปัจจัยหลายด้าน ศศิภา พิทักษ์ศานต์ (2556) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนํานโยบายส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนไปปฏิบัติ กรณีศึกษาอำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ พบว่าการมีส่วนร่วมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน (การตัดสินใจ, การดำเนินกิจกรรม, ผลประโยชน์และการประเมินผล), ความผูกพันต่อองค์กรของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน (ด้านความรู้สึกรู้หรือด้านจิตใจ, ด้านการคงอยู่ และด้านบรรทัดฐาน) และภาวะผู้นำ (การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล, การกระตุ้นทางปัญญา, การสร้างแรงบันดาลใจ และการใช้อิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์) เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนํานโยบายส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนไปได้ ซึ่งวิสาหกิจชุมชนที่พัฒนาเองในด้านต่างๆ ได้ อาทิ ทางเทคโนโลยี, เศรษฐกิจ, ทรัพยากรธรรมชาติ, จิตใจ และสังคมและวัฒนธรรม เป็นต้น

วิทยา จันทะวงศ์ศรี (2547) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม แนะนำว่า ปัจจัยที่ต้องพิจารณาและให้ความสำคัญ สำหรับวิสาหกิจชุมชนที่จะนำไปปรับใช้กับกลุ่มเพื่อให้เกิดความสำเร็จประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ ดังนี้

1. ปัจจัยด้านการผลิต ปัจจัยด้านการผลิตถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญ ในการตัดสินใจ ทำการผลิตของแต่ละกลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มต้องพิจารณาถึงความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบหรือโอกาสในสินค้าที่กลุ่มผลิตที่จะสามารถดำรงประโยชน์และสร้างรายได้ให้แก่กลุ่ม ดังนั้นในการผลิตจึงจำเป็นต้องมีแหล่งวัตถุดิบที่เพียงพอและสามารถหาได้ สะดวก เพื่อลดต้นทุนอันเกิดจากการจัดหาวัตถุดิบ นอกจากนี้ทักษะและความรู้ความสามารถ หรือภูมิปัญญาชาวบ้านของสมาชิกในการผลิตจะช่วยให้สินค้าที่ผลิตได้นั้นมีคุณภาพได้ มาตรฐาน
2. ปัจจัยด้านการตลาด ปัจจัยด้านการตลาดถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อปัจจัยด้านการผลิต การผลิตนั้นแม้จะมีความได้เปรียบในการผลิตแต่หากไม่สามารถหาตลาดมา รองรับผลผลิตที่ผลิตได้นั้น การดำเนินกิจกรรมกลุ่มไม่อาจประสบความสำเร็จได้ โดยทั่วไปแล้ว ตลาดของผลผลิตที่กลุ่มผลิตได้มักอยู่ในท้องถิ่นและพื้นที่ใกล้เคียงเป็นสำคัญ
3. ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการนี้มีได้เป็นหน้าที่หรือ ความสำเร็จของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง แต่เป็นหน้าที่ของสมาชิกทุกคน เนื่องจากสมาชิกที่ เข้าร่วมควรมีส่วนร่วมในการคัดเลือกผู้ที่จะมาทำหน้าที่แทน อย่างไรก็ตามสมาชิกที่ไม่ได้เข้ามาร่วมในสายการบังคับบัญชา ก็ยังสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอความเห็นหรือร่วม ตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้ กลุ่มที่ประสบความสำเร็จมักมีการจัดแบ่งอำนาจหน้าที่ ตลอดจนความรับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน
4. ปัจจัยด้านการเงิน สำหรับปัจจัยด้านการเงินนี้เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยส่วนใหญ่แล้วเงินทุนที่กลุ่มจัดหานั้นมักอยู่ในรูปของการออกทรัพย์ หรือการถือหุ้น เว้นหุ้น การสะสมทุน การดำเนินกิจกรรมด้านการเงิน การบัญชี การกำหนดการจัดสรรผลกำไร อย่างเป็นสัดส่วน และมีระบบที่ชัดเจนจะสามารถช่วยให้การดำเนินงานกลุ่มเป็นไปได้อย่างดี
5. ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ในการพิจารณาถึงการมีส่วนร่วมของสมาชิกภายในกลุ่มหรือชุมชนนี้มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาทั้งการมี

ส่วนร่วมในแง่ของการกำหนดนโยบายเป้าหมายของการดำเนินกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการจัดสรร คัดเลือกผู้ที่จะเข้ามามีอำนาจในการตัดสินใจหรือรับผิดชอบในงานที่รับมอบหมาย ตลอดจน การมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในอันที่จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในอันที่จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น เหล่านี้ล้วนแต่เป็นเกณฑ์ที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการประสบความสำเร็จจากการนำแนวทางเลือกวิสาหกิจชุมชนมาปรับใช้ทั้งสิ้น ด้วยเหตุที่หัวใจหลักของวิสาหกิจชุมชนก็คือ การให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่าง ๆ ตลอดจนการเสนอความเห็นและการตัดสินใจเป็นสำคัญ

6. ปัจจัยที่เกี่ยวกับความเป็นผู้นำ ปัจจัยที่เกี่ยวกับความเป็นผู้นำนี้ถือเป็นเรื่องที่สำคัญที่จะทำให้การดำเนินกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว เนื่องจากผู้นำมีบทบาทที่สำคัญในการริเริ่มการเสนอแนวทางเลือกและดำเนินการ นอกจากนี้ยังมีส่วนสำคัญในการเป็นผู้นำในการวางแผน ตลอดจนกำหนดนโยบายต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบในการดำเนินกิจกรรม
7. ปัจจัยด้านแรงงาน การดำเนินกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนที่สามารถใช้แรงงานที่มีอยู่ในชุมชนนั้น นอกจากจะเป็นการสร้างงานให้เกิดขึ้นในชุมชนซึ่งเท่ากับเป็นการช่วยแก้ไข ปัญหา การเข้าไปขายแรงงานในเมือง ในเขตเมืองหลวงได้แล้ว การใช้แรงงานที่มีอยู่ในชุมชนยังเป็นการ ช่วยให้แรงงานนั้นเป็นแรงงานที่มีทักษะเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ตัวแรงงานเอง และที่สำคัญก็คือการที่แรงงานสามารถใช้แรงงานในท้องถิ่นที่ตนเองอาศัยอยู่ได้นั้น ย่อมส่งผลให้ ปัญหาครอบครัวลดลง เนื่องจากในปัจจุบันนี้เมื่อลูกหลานเติบโตขึ้นต่างก็เข้าไปหางานทำใน เมืองทำให้สภาพของชีวิตครอบครัวเปลี่ยนแปลง ดังนั้นการที่ชุมชนสามารถสร้างกิจกรรมและ อาชีพที่เป็นของคนในชุมชนขึ้นมาได้นั้น ย่อมทำให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้น
8. ปัจจัยที่เกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก การมีปฏิสัมพันธ์มี 2 ลักษณะคือ การมีปฏิสัมพันธ์ที่เป็นบวก (Positive interaction) และปฏิสัมพันธ์ที่เป็นลบ (Negative Interaction) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับชุมชนที่จะต้องเรียนรู้และหาให้พบว่าการเข้ามามีปฏิสัมพันธ์จาก สถาบันภายนอกนั้นเป็นไปในลักษณะใด ชุมชนที่สามารถประสบความสำเร็จนั้นสามารถสร้าง ได้จากการมีปฏิสัมพันธ์ภายนอกกับสถาบันต่างๆ โดยการเข้ามาของสถาบันจากภายนอกนี้ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการเข้ามาให้ความ

ช่วยเหลือทั้งในส่วนของเงินทุน และการพัฒนาความรู้ ความสามารถตลอดจนการฝึกทักษะให้แก่ชาวบ้าน

9. ปัจจัยที่เกี่ยวกับสมาชิก เนื่องจากสมาชิกในชุมชนถือเป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่สุดใน การดำเนินกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน การได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านตลอดจนการที่ ชาวบ้าน มีความอดทนและพยายามสร้างสิ่งที่มีความหมายต่อการดำเนินกิจกรรม อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี ชาวบ้านที่ เป็นสมาชิกก็ควรตระหนักและให้ความสำคัญกับการ ดำเนินงานหรือกิจกรรมที่ตนเข้าเป็น สมาชิก โดยสมาชิกต้องหมั่นติดตามความ คืบหน้าขององค์กรและให้ความร่วมมือให้กิจกรรม ต่าง ๆ อาทิเช่น การเข้าร่วมประชุม การร่วมติดตามศึกษาดูงาน พร้อมทั้งร่วมคิดและเสนอ ความเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อ องค์กรหรือชุมชนที่ตนอาศัยอยู่

10. ปัจจัยที่เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญและจำเป็นสำหรับ กลุ่ม วิสาหกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาของกลุ่ม โดยกลุ่มต้องมีการติดต่อกับสมาชิกอย่าง ทัวถึงและ สม่ำเสมอ มีการพบปะแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันระหว่างผู้นำ สมาชิก และระหว่างกลุ่ม หรือ บุคคลหรือองค์กรภายนอกที่นำความรู้หรือข่าวสารใหม่ๆ มา แลกเปลี่ยนและสามารถนำไปปรับ ใช้ได้กับกลุ่ม

จากการศึกษาของ ปุณศรีวิภา สุคนธ์สิงห์ (2557) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของ กลุ่มอาชีพ : กรณีศึกษากลุ่มอาชีพผลิตภัณฑ์จากผ้าในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้กล่าวว่า ความสำเร็จ ของกลุ่มอาชีพผลิตภัณฑ์จากผ้าขึ้นอยู่กับ คุณภาพของสินค้าและสวยงามตรงตามความต้องการ ของลูกค้า, สมาชิกในกลุ่มมีความรู้ทักษะและความสามารถในการผลิต, การพัฒนาด้านต่างๆ อย่างต่อเนื่อง, กลุ่มมีอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องจักรเพียงพอต่อการผลิต, มีการแต่งตั้งคณะประธาน และคณะกรรมการดำเนินงานที่มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสม, ผู้นำกลุ่มสามารถสร้างความ สามัคคีให้เกิดในกลุ่ม, กลุ่มมีความสามารถในการจัดหาแหล่งทุนทั้งภายในและภายนอก, มี กระบวนการผลิตที่มีคุณภาพมีมาตรฐาน, หน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนด้านต่างๆ เช่น งบประมาณ, ช่องทางการจัดจำหน่าย, วัสดุ/เครื่องจักรหรือปัจจัยการผลิต และจังหวัดมีการ กำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงานที่ให้ความสำคัญและสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพ แต่ กลุ่มอาชีพผลิตภัณฑ์จากผ้าก็ยังประสบปัญหาด้านการไม่มีตลาดรองรับสินค้า, คุณภาพสินค้าที่ ผลิตยังไม่ได้มาตรฐาน และขาดเงินทุนหมุนเวียนอยู่

พระสัจญา เคนาภูมิ (2552) ได้อธิบายถึงปัจจัยแห่งความสำเร็จใน 4 จังหวัดชายแดน ลุ่มแม่น้ำโขง พบว่ามีปัจจัยต่างๆ ได้แก่

1. ทิศทางของวิสาหกิจชุมชน และการวางแผนดำเนินงาน ซึ่งวิสาหกิจชุมชนที่จะประสบความสำเร็จควรดำเนินงานตามนโยบายส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน เช่น พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548 และมาตรการส่งเสริมสนับสนุน การพัฒนาวิสาหกิจชุมชน
2. ภาวะผู้นำ ได้แก่ ความเสียสละ สติปัญญาเฉลียวฉลาดรอบรู้กล้าหาญ กล้าตัดสินใจ เชื่อสัจธรรม วิสัยทัศน์กว้างไกล โปร่งใส เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ อธิบายไม่ตรีจริงใจ เป็นแบบอย่าง แก่ไขสถานการณ์ได้ สุขุมรอบคอบ ริเริ่มสร้างสรรค์และมุ่งมั่นวิริยะอุตสาหะ
3. ทักษะของคนในชุมชนมีผลต่อความสำเร็จ คือ ความอยากมี อยากเป็นและอยาก ได้ด้วยตัวของตัวเอง ต้องการพึ่งตนเองด้วยการสร้างรายได้ในท้องถิ่น
4. การบริหารจัดการ ประกอบด้วย วางแผนแบบมีส่วนร่วม, จัดองค์ประกอบอย่างกะทัดรัด ตามความจำเป็น, บริหารตัดการบุคลากรตามความสามารถและความถนัดของคน, การอำนวยความสะดวกการสั่งการตามความเหมาะสมและผู้นำมีอำนาจตัดสินใจหากเป็นผลดี, การประสานงานอย่างฉับพ็องด้วยทัศนคติแบบครอบครัวเดียวกัน, การประเมินผลตนเอง และการประเมินผลจากหน่วยงานสังกัด, จัดการงบประมาณ ด้วยการระดม จากสมาชิก ขอสนับสนุนจากองค์กรอื่น และผลกำไรจากกิจกรรม, จัดการตลาดแบบ บูรณาการทั้งรุกและรับด้วยการสร้างแรงจูงใจแก่สมาชิก และการประยุกต์ใช้ เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมด้วยความสมดุลระหว่างรายรับ-รายจ่าย
5. การมีส่วนร่วมของสมาชิก มีรูปแบบ ดังนี้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วม แก้ไขปัญหา ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมประเมินผล
6. หลักพุทธธรรมนำสู่ความสำเร็จ ได้แก่ หลักธรรมประจำใจของปัจเจกชน คือ หลัก อธิติ 4, หลักธรรมสำหรับให้เกิดความสามัคคีมีสมาธิคือมีสมาธิ 4 คือ อปริหานิยธรรม 7 และหลักธรรมสำหรับแก้ปัญหาความยากจน คือ หัวใจเศรษฐี หัวใจเศรษฐี หรือ ทิฏฐธัมมิกัตถสังวัตตนิกรธรรม 4 (อุ อา กะ สะ)

ปิยะดา พิศาลบุตร (2557) ศึกษากลยุทธ์การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัด ปราจีนบุรี พบว่า ประโยชน์ที่ให้กับสมาชิก, การบริหารวิสาหกิจชุมชน การจัดการสินค้าและบริการ , การบริหารสมาชิกและการดำเนินงานที่ดี ล้วนแล้วแต่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน จังหวัดปราจีนบุรีทั้งสิ้น

กษมาพร พวงประยูรค์ และนพพร จันทร์นำชู (2556) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อระดับการพัฒนาและศึกษาแนวทางการพัฒนา วิสาหกิจชุมชนกลุ่มการแปรรูปและผลิตภัณฑ์ จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วย อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา การสนับสนุนจากภายนอก ภูมิปัญญาท้องถิ่น การบริหารองค์กร ความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ สร้างการเรียนรู้ให้คนในชุมชน และเป็นแหล่งเรียนรู้ให้คนนอกชุมชนแล้วนำมาประยุกต์ใช้กับกลุ่มของตน พัฒนาช่องทางข้อมูลข่าวสาร โดยจัดกิจกรรมเชื่อมโยง เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลระหว่างกลุ่ม มีความสัมพันธ์ต่อแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

จากการศึกษาของ ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และ อุทิศ สังขรัตน์ (2556) ซึ่งได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตทะเลสาบสงขลา พบว่าวิสาหกิจชุมชนในเขตกลุ่มทะเลสาบสงขลาส่วนใหญ่ประสบปัญหา 7 ด้าน ได้แก่

1. ปัญหาด้านการตลาด ผู้ประกอบการส่วนมากไม่มีความรู้ขั้นสูงในด้านการจัดการทางการตลาด เช่น ไม่มีช่องทางการจัดจำหน่าย การโฆษณา ประชาสัมพันธ์ ปัญหาการทำตลาดต่างประเทศเพราะการขาดความรู้ทางด้านภาษาต่างประเทศ เป็นต้น
2. ปัญหาด้านบัญชี ผู้ประกอบการไม่มีระบบบัญชีที่ดี ทำให้ไม่สามารถคำนวณต้นทุนการผลิตที่แท้จริงได้ การตั้งราคาขายจึงเกิดจากการประมาณการณ และการใช้ประสบการณ์
3. ปัญหาด้านการเงิน เช่น การขาดกระแสเงินสด เพราะขายสินค้าเป็นเงินเชื่อ และการขาดเงินทุนเพื่อการขยายกิจการ
4. ปัญหาด้านการผลิต เป็นปัญหาด้านทักษะแรงงานของสมาชิกที่ยังพัฒนาได้ยังไม่ได้มาตรฐานฝีมือแรงงานที่ดีพอ ส่งผลต่อคุณภาพของผลิตภัณฑ์
5. ปัญหาด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้ประกอบการจำนวนมากไม่ได้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการดำเนินงานเช่น การสร้างเว็บไซต์หรือโฮมเพจเพื่อการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ หรือไม่มีการใช้ระบบโปรแกรมทางด้านบัญชีที่ใช้คอมพิวเตอร์ในการช่วยทำงาน
6. ปัญหาด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ วิสาหกิจชุมชนในเขตกลุ่มทะเลสาบสงขลา มีการออกแบบผลิตภัณฑ์ของตนเอง รวมไปถึงบรรจุภัณฑ์ยังไม่ดีเท่าที่ควร ซึ่งวิสาหกิจต่างๆ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาการออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์

ด้วยตนเอง โดยใช้วัสดุหรือวัตถุดิบที่หาได้จากท้องถิ่นหรือสิ่งผลิตจากโรงงาน
อุตสาหกรรมได้ในราคาไม่สูงมาก

7. ปัญหาต้นทุนการผลิต เช่น ต้นทุนค่าจ้างแรงงาน และต้นทุนวัตถุดิบ มีราคาสูง ทำให้
สินค้าที่ผลิตออกมามีราคาสูงกว่าสินค้าประเภทเดียวกันในตลาด ดังนั้นวิสาหกิจ
ชุมชนมีความจำเป็นต้องแก้ปัญหาด้วยวิธีการบริหารจัดการที่ดียิ่งขึ้น หรือเน้นผลิต
สินค้าที่ขายกลุ่มลูกค้าที่ไม่สนใจด้านราคาแต่ชอบซื้อสินค้าที่ผลิตโดยฝีมือชาวบ้าน
เป็นหลัก

อย่างไรก็ตาม แม้วิสาหกิจชุมชนประสบความสำเร็จแต่ยังประสบปัญหาและอุปสรรคใน
การดำเนินงานในหลายด้าน อาทิ จากการศึกษาของ อินทร์ชิตตา วัชรวิจิระโชติ (2556) ซึ่งได้
ทำการศึกษาเปรียบเทียบการจัดการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผลิตผ้าไหม อำเภอบ้านเขว้า และกลุ่ม
ผลิตผ้าไหม อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ปัญหาอุปสรรคของวิสาหกิจกลุ่มผลิตผ้าไหม
ทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกัน ปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตผ้าไหมบ้านเขว้า
จังหวัดชัยภูมิ คือ

1. ปัญหาการสืบทอดจากคนรุ่นใหม่ น้อยลง เพราะปัจจุบันสมาชิกที่ทอผ้าไหมมีอายุ
50-59 ปีขึ้นไป ดังนั้น ในอนาคต อาจขาดคนสืบทอดการทอผ้าไหม หน่วยงาน
ของรัฐควรสนับสนุนให้เยาวชนในท้องถิ่นเข้ามาศึกษาเรียนรู้การทอผ้า และโรงเรียน
ในท้องถิ่น อาจจะทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่น และสอนในโรงเรียน ทั้งนี้ สมาชิกของกลุ่ม
ยินดีที่จะเป็นวิทยากรสอนให้
2. ปัญหาด้านการผลิต พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่ การขาดแคลนวัสดุ และอุปกรณ์ที่
ทันสมัย รวมทั้งการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น
และ ใช้เวลาในการผลิตนานขึ้น
3. ปัญหาการตลาด จากการสัมภาษณ์ พบว่า สมาชิกวิสาหกิจกลุ่มผลิตผ้าไหมอำเภอ
บ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ มีปัญหาด้านการตลาดนี้ เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะ การ
ขาดทักษะในการประชาสัมพันธ์ การผลิตสินค้าไม่ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค

ในทางกลับกัน ปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตผ้าไหม อำเภอกอน
สวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ นอกจากไม่มีการแบ่งงานกันทำอย่างชัดเจนแล้ว กลุ่มยังประสบปัญหาใน
การดำเนินงาน ได้แก่ ปัญหาสำคัญของด้านการผลิต คือต้นทุนการผลิตสูงขึ้นเนื่องจากราคา
วัตถุดิบสูงขึ้น และขาดแคลนวัตถุดิบเป็นช่วงๆ ฉะนั้นกลุ่มควรใช้วัตถุดิบที่หาได้ในท้องถิ่นให้มาก
ที่สุด รวมทั้งพัฒนาความรู้และเทคโนโลยีการผลิตให้มีคุณภาพได้มาตรฐานเพื่อเพิ่มมูลค่า

ผลิตภัณฑ์ สำหรับปัญหาด้านการตลาด คือสมาชิกของกลุ่มไม่มีการสำรวจความต้องการของลูกค้าก่อนการผลิต ขาดการออกแบบผ้าไหมให้ตรงกับความต้องการของลูกค้า และมีกิจกรรมการส่งเสริมการตลาดน้อย

สำนักงานเกษตรจังหวัดพิจิตร (2554, น.51) รายงานปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อการดำเนินงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน เช่น ขาดการเชื่อมโยงประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง, ขาดความร่วมมือของสมาชิกในการจัดทำแผนของวิสาหกิจชุมชน, ขาดวัตถุดิบในท้องถิ่น, ขาดเงินลงทุน และขาดอุปกรณ์การผลิต

กานดา แบนทอง (2554) รายงานผลการดำเนินงานการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดภูเก็ตให้มีประสิทธิภาพ พบปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนา 3 ด้าน (1) ขาดงบประมาณที่ใช้สนับสนุนแผนชุมชนและแผนพัฒนากิจการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน (2) ผลิตภัณฑ์และบริการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับมาตรฐานการผลิตยังมีน้อย (3) รูปแบบบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนไม่ดึงดูดผู้บริโภค

ระบบบัญชีก็เป็นหนึ่งในปัญหาของวิสาหกิจชุมชน สรัช นุชบุญ (2556) ศึกษาปัญหาและรูปแบบการพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบัญชี สำหรับวิสาหกิจชุมชน : กลุ่มผู้ผลิตข้าวแต๋น บ้านหนองหล่าย อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง พบว่าปัญหาของวิสาหกิจชุมชนมี 2 ด้านคือ (1) ด้านการจัดทำบัญชี ด้านการจัดทำบัญชี รูปแบบบัญชีที่กำหนดจากหน่วยงานภาครัฐที่แตกต่างกัน วิธีการเก็บเอกสาร ใช้เอกสารหลายเล่ม และไม่มีเล่มที่ เลขที่กำกับ ทำให้ไม่มีระบบการควบคุมภายในที่ดี (2) ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการดำเนินธุรกิจ กฎหมายข้อบังคับทางด้านบัญชี และภาษีที่ต้องปฏิบัติและจัดทำตลอดถึงเทคโนโลยีที่จะช่วยนำมาลดกระบวนการ ปฏิบัติทางด้านการทำบัญชีด้วยมือ วรวิทย์ สันวิวัฒน์ (2554) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า เครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงาน (การจัดทำบัญชี) และขาดความร่วมมือและประสานงานระหว่างสมาชิก เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเป็นอย่างมาก

จะเห็นได้ว่าแนวทางในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ จะต้องประกอบไปด้วยหลายปัจจัย และควรคำนึงถึงปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้ยั่งยืนสืบไป

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีรูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมุ่งศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนประเภทการผลิตปัจจัยการผลิตในจังหวัดพิษณุโลก เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับด้านนโยบายและแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดพิษณุโลกให้เข้มแข็งและเติบโตอย่างยั่งยืนมีวิธีการดำเนินงานวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ
4. เก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือกลุ่มวิสาหกิจชุมชนประเภทการผลิตปัจจัยการผลิตในจังหวัดพิษณุโลกรวม 9 อำเภอ ได้แก่ 1) อำเภอเมืองพิษณุโลก 2) อำเภอวังทอง 3) อำเภอบางระกำ 4) อำเภอวัดโบสถ์ 5) อำเภอบางกระทุ่ม 6) อำเภอพรหมพิราม 7) อำเภอเนินมะปราง 8) อำเภอนครไทย 9) อำเภอชาติตระการ จำนวนทั้งหมด 220 กลุ่ม แบ่งตามผลการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนจำแนกตามประเด็นระดับจังหวัดพิษณุโลกเป็น 30 ระดับ คือ ดี ปานกลาง และปรับปรุง ได้ระดับดี 72 กลุ่ม ระดับปานกลาง 80 กลุ่ม และระดับปรับปรุง 68 กลุ่ม ตามตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนประชากรตามผลการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนจำแนกตามประเด็นระดับจังหวัดพิษณุโลก

กลุ่มผลิตสินค้า	ระดับผลการประเมิน			รวม (กลุ่ม)
	ดี	ปานกลาง	ปรับปรุง	
การผลิตปัจจัยการผลิต	72	80	68	220

ที่มา : ระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (ข้อมูล ณ วันที่ 27 มิถุนายน 2559)

กลุ่มตัวอย่าง

เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของประชากรอ้างอิงตามแนวคิดของ Taro Yamane (1973.p.1088) สามารถคำนวณได้ตามสูตรที่ระดับความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

โดย n = จำนวนของขนาดตัวอย่าง

N = จำนวนรวมของประชากรทั้งหมดที่ใช้ในการศึกษา

e = ความผิดพลาดที่ยอมรับได้ (ในการศึกษานี้กำหนดให้เท่ากับ 0.05)

แทนค่า n = 220

ค่า

$$\frac{220}{1 + 220(0.05)^2} = 141.9$$

ดังนั้นจำนวนตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้จึงเท่ากับ 142 กลุ่มโดยเลือกตัวอย่างแต่ละกลุ่มตามสัดส่วนระดับผลการประเมินได้แก่ ระดับดี 46 กลุ่ม ระดับปานกลาง 52 กลุ่ม และระดับปรับปรุง 44 กลุ่ม ตามตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามผลการประเมินศักยภาพ วิสาหกิจชุมชนจำแนกตามประเด็นระดับจังหวัดพิษณุโลก

กลุ่มผลิตภัณฑ์	ระดับผลการประเมิน			รวม (กลุ่ม)
	ดี	ปานกลาง	ปรับปรุง	
การผลิตปัจจัยการผลิต	46	52	44	142

เลือกตัวอย่างแบบมีจุดมุ่งหมายหรือเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ให้ตรงตามหลักเกณฑ์หรือจุดมุ่งหมายการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบคำถามปลายเปิด (Open-ended Questions) ได้แก่ ปีที่จัดตั้ง จำนวนสมาชิกเมื่อเริ่มจัดตั้ง จำนวนสมาชิกที่คงอยู่ในปัจจุบัน และมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) ได้แก่ อายุเฉลี่ยของสมาชิก ระดับการศึกษา รายได้ ภาษีที่ต้องชำระ ที่มาของการก่อตั้ง และแหล่งที่มาของเงินทุน

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ ด้านการเงินหรือเงินทุน ด้านระบบบัญชี ด้านการตลาด ด้านการผลิต ด้านการบริหารงาน ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก ด้านแรงงาน ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก ด้านสมาชิก และด้านข้อมูลข่าวสาร มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) โดยกำหนดตัวเลขมาตรวัดประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ กำหนดระดับความคิดเห็นของกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่แสดงค่าระดับความคิดเห็นจากมากไปหาน้อยดังนี้

ระดับ 5	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
ระดับ 3	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้เกณฑ์ มัลลิกา บุณนาต (2537.p.29) ในการแบ่งระดับการหาช่วงกว้างของชั้น(Class interval) ดังนี้

$$\text{Interval (I)} = \frac{\text{Range (R)}}{\text{Class (C)}} = \frac{5-1}{5} = 0.8$$

ดังนั้นได้เกณฑ์เฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนดังนี้

4.21 - 5.00	มีการดำเนินงานปฏิบัติระดับมากที่สุด
3.41 - 4.20	มีการดำเนินงานปฏิบัติระดับมาก
2.61 - 3.40	มีการดำเนินงานปฏิบัติระดับปานกลาง
1.81 - 2.60	มีการดำเนินงานปฏิบัติระดับน้อย

1.00 – 1.80 มีการดำเนินงานปฏิบัติระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ความต้องการของวิสาหกิจชุมชน และข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน เป็นแบบคำถามปลายเปิด (Open-ended Questions)

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลแนวคิดทฤษฎีต่างๆ จากตำรา เอกสาร วารสาร สิ่งตีพิมพ์ และงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. กำหนดขอบเขต และเนื้อหาของแบบสอบถามจากการสรุปข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า เพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาตามวัตถุประสงค์

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาจำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการพิจารณาให้คะแนนและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม โดยกำหนดคะแนนดังนี้

+1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

-1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

นำผลที่ได้จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) โดยใช้สูตรการคำนวณของ Rovinelli and Hambleton (1997) ซึ่งมีค่าเท่ากับผลรวมของคะแนนผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนหารด้วยจำนวนผู้เชี่ยวชาญ เลือกข้อคำถามที่ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไป และปรับปรุงข้อคำถามบางข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

4. พิมพ์แบบสอบถามฉบับทดลองที่ผ่านการวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงแล้วเพื่อนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนประเภทการผลิตปัจจัยการผลิตในจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 30 กลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้มาทดสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ตามวิธีของ Cronbach โดยสูตร Cronbach's Alpha สมบัติ (2551)

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left(1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2}\right)$$

โดยที่	α	คือ สัมประสิทธิ์แอลฟา
	K	คือ จำนวนข้อคำถาม
	$\sum S_i^2$	คือ ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
	S_t^2	คือ ความแปรปรวนของคะแนนรวม

พบว่าด้านการเงินหรือเงินทุน $\alpha = 0.798$ ด้านระบบบัญชี $\alpha = 0.840$ ด้านการตลาด

$\alpha = 0.786$ ด้านการผลิต $\alpha = 0.767$ ด้านการบริหารงาน $\alpha = 0.910$ ด้านการการมีส่วนร่วมใน

กลุ่มของสมาชิกทุกคน $\alpha = 0.896$ ด้านแรงงาน $\alpha = 0.786$ ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก $\alpha =$

0.742 ด้านสมาชิก $\alpha = 0.722$ ด้านข้อมูลข่าวสาร $\alpha = 0.833$

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้และหาค่าความเชื่อมั่นแล้วไปใช้ในการรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งตามลักษณะที่มาของข้อมูลเป็น 2 ประเภท คือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่สร้างขึ้น ดำเนินการเก็บข้อมูลแบบสอบถามด้วยตนเอง (Self-Administration) โดยเดินทางไปยังที่ตั้งของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทำการอธิบายและรวบรวมข้อมูล
2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากระบบฐานข้อมูลสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน สำนักงานเกษตรจังหวัดพิษณุโลก เอกสารบทความ แนวคิดทฤษฎี งานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลประมวลผลด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูปที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ดังนี้

ตอนที่ 1 หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อหาความแตกต่างระหว่างข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างวิสาหกิจชุมชน

ตอนที่ 2 หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่(Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) และสถิติในการทดสอบความสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) เพื่ออธิบายปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ

ตอนที่ 3 หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อหาความแตกต่างระหว่างข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างวิสาหกิจชุมชน

บทที่ 4

ผลการวิจัย

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้เพื่อให้ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยและการแปลความหมายจากการวิเคราะห์ข้อมูลเกิดความเข้าใจตรงกันจึงได้ใช้สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
\bar{x}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
**	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01(2-tailed).
*	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05(2-tailed).

ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ตอน ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของวิสาหกิจชุมชนประเภทการผลิตปัจจัยการผลิตในจังหวัดพิษณุโลก

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนประเภทการผลิตปัจจัยการผลิตในจังหวัดพิษณุ

2.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนประเภทการผลิตปัจจัยการผลิตในจังหวัดพิษณุโลก

2.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จกับศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน

ตอนที่ 3 ความต้องการข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนประเภทการผลิตปัจจัยการผลิตในจังหวัดพิษณุโลกเพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง "ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนประเภทการผลิตปัจจัยการผลิตในจังหวัดพิษณุโลกเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาอย่างยั่งยืน" โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลและสามารถเก็บแบบสอบถามได้ครบ 142 ชุดตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ นำข้อมูลที่ได้รับมาประมวลผลวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมทางสถิติ นำเสนอผลวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของวิสาหกิจชุมชนประเภทการผลิตปัจจัยการผลิตในจังหวัดพิษณุโลก
ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปี พ.ศ. ที่จัดตั้ง

ปี พ.ศ. ที่จัดตั้ง	จำนวนกลุ่ม	ร้อยละ
2548	37	26.06
2549	27	19.01
2550	14	9.86
2551	7	4.93
2552	10	7.04
2553	5	3.52
2554	8	5.63
2555	6	4.23
2556	16	11.27
2557	9	6.34
2558	3	2.11
รวม	142	100.00

จากตาราง 4 พบว่ากลุ่มตัวอย่างจัดตั้งขึ้นในปี 2548 มากที่สุด รองลงมาปี 2549 และปี 2558 น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 26.06 19.01 และ 2.11 ตามลำดับ

ตาราง 5 จำนวนและร้อยละของสมาชิกเมื่อเริ่มจัดตั้งกลุ่ม

จำนวนสมาชิก(คน)	จำนวนกลุ่ม	ร้อยละ
น้อยกว่า 11	36	25.35
11-20	57	40.14
21-30	29	20.42
31-40	9	6.34
41-50	2	1.41
มากกว่า 50	9	6.34
รวม	142	100.00

จากตาราง 5 พบว่าจำนวนสมาชิกเมื่อเริ่มจัดตั้งกลุ่มมีจำนวน 11-20 คนมากที่สุด รองลงมาจำนวนน้อยกว่า 11 คน และจำนวน 41-50 คน น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.14 25.35 และ 1.41 ตามลำดับ

ตาราง 6 จำนวนและร้อยละของสมาชิกในปัจจุบัน

จำนวนสมาชิก(คน)	จำนวนกลุ่ม	ร้อยละ
น้อยกว่า 11	51	35.92
11-20	32	22.54
21-30	35	24.65
31-40	13	9.15
41-50	5	3.52
มากกว่า 50	6	4.22
รวม	142	100.00

จากตาราง 6 พบว่าจำนวนสมาชิกของกลุ่มในปัจจุบันมีจำนวนน้อยกว่า 11 คนมากที่สุด รองลงมาจำนวนตั้งแต่ 21-30 คน และจำนวนตั้งแต่ 41-50 คน น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.92 24.65 และ 3.52 ตามลำดับ

ตาราง 7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามช่วงอายุเฉลี่ยของสมาชิก

ช่วงอายุของสมาชิก	จำนวนกลุ่ม	ร้อยละ
ต่ำกว่า30	2	1.41
30-40	13	9.15
41-50	61	42.96
51-60	52	36.62
61-70	12	8.45
มากกว่า 70	2	1.41
รวม	142	100.00

จากตาราง 7 พบว่าอายุเฉลี่ยของสมาชิกอยู่ในช่วงตั้งแต่ 41-50 ปีมากที่สุด รองลงมาเป็นช่วงตั้งแต่ 51-60 ปี และช่วงที่ต่ำกว่า 30 ปีมีจำนวนเท่ากับช่วงมากกว่า 70 ปีน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.96 36.62 และ 1.41 ตามลำดับ

ตาราง 8 จำนวนและร้อยละของระดับการศึกษาเฉลี่ยของสมาชิก

ระดับการศึกษา	จำนวนกลุ่ม	ร้อยละ
ต่ำกว่าชั้นประถม 4	4	2.82
ชั้นประถมศึกษา 4	84	59.15
ชั้นประถมศึกษา 6	44	30.99
มัธยมศึกษา 3หรือเทียบเท่า	5	3.52
มัธยมศึกษา 6 หรือเทียบเท่า	1	0.70
ตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป	4	2.82
รวม	142	100.00

จากตาราง 8 พบว่าระดับการศึกษาเฉลี่ยของสมาชิกจบชั้นประถมศึกษา 4 มากที่สุด รองลงมาชั้นประถมศึกษา 6 และชั้นมัธยมศึกษา 6 หรือเทียบเท่า น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 59.15 30.99 และ 0.70 ตามลำดับ

ตาราง 9 จำนวนและร้อยละของภาษีที่ต้องชำระในแต่ละปี

ภาษีที่ต้องชำระในแต่ละปี	จำนวนกลุ่ม	ร้อยละ
ภาษีโรงเรือน	5	3.52
ภาษีที่ดิน	2	1.41
ภาษีรายได้	3	2.11
ไม่มีภาษีที่ต้องชำระ	132	92.96
รวม	142	100.00

จากตาราง 9 พบว่าวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ไม่มีภาษีที่ต้องชำระคิดเป็นร้อยละ 92.96 ส่วนภาษีที่ต้องชำระในแต่ละปีได้แก่ ภาษีโรงเรือน ภาษีรายได้ และภาษีที่ดิน เป็นร้อยละ 3.52 และ 1.41 ตามลำดับ

ตาราง 10 จำนวนและร้อยละของช่วงระดับรายได้ต่อปี

ช่วงระดับรายได้ (บาท)	จำนวนกลุ่ม	ร้อยละ
ต่ำกว่า 100,000	91	64.08
100,000 – 500,000	26	18.31
500,001 – 1,000,000	1	0.70
1,000,001 – 1,500,000	7	4.93
1,500,001 – 2,000,000	1	0.70
ไม่มีรายได้	16	11.27
รวม	142	100.00

จากตาราง 10 พบว่าช่วงระดับรายได้ของกลุ่มต่อปีต่ำกว่า 100,000 บาทมากที่สุด รองลงมาเป็น 100,000-500,000 บาท และน้อยที่สุดเป็น 500,001 - 1,000,000 บาท เท่ากันกับ 1,500,001-2,000,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 64.08 18.31 และ 0.70 ตามลำดับ

ตาราง 11 แสดงจำนวนและร้อยละของที่มาของการก่อตั้งวิสาหกิจชุมชน

ช่วงอายุของสมาชิก	จำนวนกลุ่ม	ร้อยละ
เกิดจากการชักชวนของผู้นำ	29	20.42
เกิดจากความต้องการแก้ปัญหาพร้อมกันของ กลุ่ม	62	43.66
เกิดจากการส่งเสริมของหน่วยงาน	40	28.17
เกิดจากกรณีชักชวนของผู้นำ/เกิดจากความ ต้องการแก้ปัญหาพร้อมกันของกลุ่ม	3	2.12
เกิดจากการชักชวนของผู้นำ/เกิดจากการ ส่งเสริม ของหน่วยงาน	1	0.70
เกิดจากความต้องการแก้ปัญหาพร้อมกันของ กลุ่ม และเกิดจากการส่งเสริมของหน่วยงาน	2	1.41
เกิดจากการชักชวนของผู้นำ/เกิดจากความ ต้องการแก้ปัญหาพร้อมกันของกลุ่ม /เกิดจาก การส่งเสริมของหน่วยงาน	5	3.52
รวม	142	100.00

จากตาราง 11 พบว่าที่มาของการก่อตั้งกลุ่มเกิดจากความต้องการแก้ปัญหาพร้อมกันของสมาชิก รองลงมาเกิดจากการส่งเสริมของหน่วยงาน และน้อยที่สุดเกิดจากการชักชวนของผู้นำ/เกิดจากการส่งเสริมของหน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 43.66 28.17 และ 0.70 ตามลำดับ

ตาราง 12 จำนวนและร้อยละที่มาของแหล่งเงินทุนที่เป็นตัวเงิน

แหล่งเงินทุนที่เป็นตัวเงิน	จำนวน	ร้อยละ
ระดมทุนจากสมาชิกทั้งหมด	88	61.97
กู้ยืมเงินจากสถาบันการเงิน	23	16.20
ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก	31	21.83
รวม	142	100.00

จากตาราง 12 พบว่าแหล่งเงินทุนที่เป็นตัวเงินได้จากการระดมทุนจากสมาชิกมากที่สุด รองลงมาได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก และกู้ยืมเงินจากสถาบัน คิดเป็นร้อยละ 61.97 21.83 และ 16.20 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนประเภทการผลิตปัจจัยการผลิตในจังหวัดพิษณุโลก

2.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่ม

วิสาหกิจชุมชนประเภทการผลิตปัจจัยการผลิตในจังหวัดพิษณุโลก

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานด้านการเงินหรือเงินลงทุน

ด้านการเงินหรือเงินลงทุน	\bar{x}	S.D	แปลผล
การมีเงินทุนเพียงพอต่อการหมุนเวียน	3.29	1.13	ปานกลาง
การระดมทุนจากภายในกลุ่มได้เองมากกว่ารอ			
การสนับสนุนจากภาครัฐ	3.22	1.34	ปานกลาง
การจัดสรรกำไรอย่างเป็นสัดส่วน	3.41	1.18	มาก
รวม	3.31	0.91	ปานกลาง

จากตาราง 13 พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการเงินหรือเงินลงทุนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{x} =3.31 S.D=0.91) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าการจัดสรรกำไรอย่างเป็นสัดส่วนมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก (\bar{x} =3.41 S.D=1.18)รองลงมาได้แก่การมีเงินทุนเพียงพอต่อการหมุนเวียนอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{x} =3.29 S.D=1.13) และการระดมทุนจากภายในกลุ่มได้เองมากกว่ารอการสนับสนุนจากภาครัฐอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{x} =3.22 S.D=1.34)

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานด้านระบบบัญชี

ด้านระบบบัญชี	\bar{x}	S.D	แปลผล
การจัดบันทึกบัญชีอย่างสม่ำเสมอ	3.14	1.16	ปานกลาง
การนำข้อมูลทางการบัญชีไปใช้ในการตัดสินใจ	2.71	1.15	ปานกลาง
การแยกบันทึกบัญชีในแต่ละหมวดกิจการ	2.52	1.16	น้อย
การเปิดเผยข้อมูลทางบัญชีให้สมาชิกได้ทราบ	3.66	1.12	มาก
ผู้บันทึกบัญชีมีความรู้ทางด้านบัญชี	2.72	1.27	ปานกลาง
รวม	2.95	0.92	ปานกลาง

จากตาราง 14 พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านระบบบัญชีโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.95$ S.D=0.92) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าการเปิดเผยข้อมูลทางบัญชีให้สมาชิกได้ทราบมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.66$ S.D=1.12) รองลงมาได้แก่การจัดบันทึกบัญชีอย่างสม่ำเสมออยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.14$ S.D=1.16) และการแยกบันทึกบัญชีในแต่ละหมวดกิจการมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.52$ S.D=1.16)

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานด้านการตลาด

ด้านการตลาด	\bar{x}	S.D	แปลผล
การตั้งราคาเป็นไปอย่างเหมาะสมกับต้นทุน	3.51	0.99	มาก
ราคาสินค้าต่ำกว่าเมื่อเทียบกับผู้ผลิตรายอื่น	3.30	1.09	ปานกลาง
มีช่องทาง การจัดจำหน่ายที่แน่นอน	2.93	1.19	ปานกลาง
การพัฒนาตนเองไปสู่การรับรองคุณภาพสินค้า	2.92	1.11	ปานกลาง
สมาชิกผู้รับผิดชอบขาดความรู้ในการโฆษณาประชาสัมพันธ์	2.74	1.23	ปานกลาง
รวม	3.08	0.75	ปานกลาง

จากตาราง 15 พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการตลาดโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.08$ S.D=0.75) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าการตั้งราคาเป็นไปอย่างเหมาะสมกับต้นทุนมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.51$ S.D=0.99) รองลงมาได้แก่ราคาสินค้าต่ำกว่าเมื่อเทียบกับผู้ผลิตรายอื่นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.30$ S.D=1.09) และการพัฒนาตนเองไปสู่การรับรองคุณภาพสินค้ามีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.92$ S.D=1.11)

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานด้านการผลิต

ด้านการผลิต	\bar{x}	S.D	แปลผล
วัตถุดิบเพียงพอต่อการผลิต	3.76	1.09	มาก
วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตหาได้ในชุมชน	3.40	1.13	ปานกลาง
ปริมาณการผลิตในแต่ละปีสอดคล้องกับยอดขาย	3.35	1.05	ปานกลาง
อุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตมีไม่เพียงพอต่อการผลิต	3.54	1.20	มาก
รวม	3.51	0.86	มาก

จากตาราง 16 พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการผลิตโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.51$ S.D=0.86) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าวัตถุดิบเพียงพอต่อการผลิตมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.76$ S.D=1.09) รองลงมาได้แก่อุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตมีไม่เพียงพอต่อการผลิตอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.54$ S.D=1.20) และปริมาณการผลิตในแต่ละปีสอดคล้องกับยอดขายมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.35$ S.D=1.05)

ตาราง 17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานด้านการบริหาร

ด้านการบริหาร	\bar{x}	S.D	แปลผล
การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน	3.81	1.10	มาก
สมาชิกทุกคนทราบบทบาทหน้าที่ของตน	3.70	1.09	มาก
การกำหนดระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม	3.66	1.16	มาก
การปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ	3.43	1.19	มาก
การจัดสรรงบประมาณเป็นสัดส่วนอย่างชัดเจน	3.37	1.16	ปานกลาง
รวม	3.59	0.97	มาก

จากตาราง 17 พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการบริหารโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.59$, S.D=0.97) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจนมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.81$, S.D=1.10) รองลงมาได้แก่สมาชิกทุกคนทราบบทบาทหน้าที่ของตนอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.70$, S.D=1.09) และการจัดสรรงบประมาณเป็นสัดส่วนอย่างชัดเจนมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.37$, S.D=1.16)

ตาราง 18 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของสมาชิก

ด้านการมีส่วนร่วมในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของสมาชิก	\bar{x}	S.D	แปลผล
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.80	0.99	มาก
การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม	3.66	1.03	มาก
การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	3.86	1.02	มาก
การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล	3.63	1.10	มาก
รวม	3.74	0.91	มาก

จากตาราง 18 พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของสมาชิกโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.74$, S.D=0.91) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.86$, S.D=1.02) รองลงมาได้แก่การ

มีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.80$ S.D=0.99) และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.63$ S.D=1.10)

ตาราง 19 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานด้านแรงงาน

ด้านแรงงาน	\bar{x}	S.D	แปลผล
แรงงานเพียงพอต่อการผลิต	3.74	1.02	มาก
แรงงานมีทักษะเพียงพอต่องานที่ได้รับมอบหมาย	3.71	0.93	มาก
แรงงานได้รับการพัฒนาทักษะความรู้อย่างต่อเนื่อง	3.14	1.07	ปานกลาง
รวม	3.53	0.86	มาก

จากตาราง 19 พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านแรงงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.53$ S.D=0.86) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าแรงงานเพียงพอต่อการผลิตมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.74$ S.D=1.02) รองลงมาได้แก่แรงงานมีทักษะเพียงพอต่องานที่ได้รับมอบหมายอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.71$ S.D=0.93) และแรงงานได้รับการพัฒนาทักษะความรู้อย่างต่อเนื่องอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.14$ S.D=1.07)

ตาราง 20 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก

ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก	\bar{x}	S.D	แปลผล
ได้รับความช่วยเหลือในส่วนของทุนจากภายนอก	2.38	1.25	น้อย
ได้รับความช่วยเหลือด้านการพัฒนาทักษะและความรู้เกี่ยวกับงานที่ทำ	2.75	1.10	ปานกลาง
ได้รับความช่วยเหลือด้านช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าจากหน่วยงานภายนอก	2.48	1.12	น้อย
รวม	2.54	0.94	น้อย

จากตาราง 20 พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอกโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.54$ S.D=0.94) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าได้รับความช่วยเหลือด้านการพัฒนาทักษะและความรู้เกี่ยวกับงานที่ทำมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.75$ S.D=1.10) รองลงมาได้แก่ได้รับความช่วยเหลือด้านช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าจากหน่วยงานภายนอกอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.48$ S.D=1.12) และได้รับความช่วยเหลือในส่วนของทุนจากภายนอกอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.38$ S.D=1.25)

ตาราง 21 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานด้านสมาชิก

ด้านสมาชิก	\bar{x}	S.D	แปลผล
การกำหนดเงื่อนไขการรับสมาชิกที่ชัดเจน	3.49	1.24	มาก
การรับเข้าและการลาออกของสมาชิกเกิดขึ้นบ่อยครั้ง	2.00	1.14	น้อย
การสร้างขวัญและกำลังใจแก่สมาชิกอย่างสม่ำเสมอ	3.39	1.15	มาก
รวม	2.96	0.84	ปานกลาง

จากตาราง 21 พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านสมาชิกโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.96$ S.D=0.84) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าข้อกำหนดเงื่อนไขการรับสมาชิกที่ชัดเจนมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.49$ S.D=1.24) รองลงมาได้แก่การสร้างขวัญและกำลังใจแก่สมาชิกอย่างสม่ำเสมออยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.39$ S.D=1.15) และการรับเข้าและการลาออกของสมาชิกเกิดขึ้นบ่อยครั้งอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.00$ S.D=1.14)

ตาราง 22 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานด้านข้อมูลข่าวสาร

ด้านข้อมูลข่าวสาร	\bar{x}	S.D	แปลผล
การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการดำเนินงาน	2.07	1.08	น้อย
การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการตลาดการโฆษณาประชาสัมพันธ์	1.88	1.07	น้อย
การใช้เว็บไซต์เพื่อประชาสัมพันธ์	1.62	0.99	น้อยที่สุด
การพบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลข่าวสารกันระหว่างผู้นำและสมาชิก	3.21	1.22	ปานกลาง
รวม	2.20	0.89	น้อย

จากตาราง 22 พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านข้อมูลข่าวสารโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.20, S.D = 0.89$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การพบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลข่าวสารกันระหว่างผู้นำและสมาชิกมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.21, S.D = 1.22$) รองลงมาได้แก่การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.07, S.D = 1.08$) และการใช้เว็บไซต์เพื่อประชาสัมพันธ์มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x} = 1.62, S.D = 1.16$)

2.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จกับศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน

ตาราง 23 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จกับศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน

	ศักยภาพความสำเร็จของ วิสาหกิจชุมชน	1.ด้านการเงินหรือเงินทุน	2.ด้านระบบบัญชี	3.ด้านการตลาด	4.ด้านการผลิต	5.ด้านการบริหารงาน	6.ด้านการมีส่วนร่วมของ สมาชิก	7.ด้านแรงงาน	8.ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับ ภายนอก	9.ด้านสมาชิก	10.ด้านข้อมูลข่าวสาร
ศักยภาพความสำเร็จของ วิสาหกิจชุมชน	1										
1.ด้านการเงินหรือเงินทุน	.371**	1									
2.ด้านระบบบัญชี	.363**	.569**	1								
3.ด้านการตลาด	.210	.447**	.645**	1							
4.ด้านการผลิต	.235**	.476**	.436**	.647**	1						
5.ด้านการบริหารงาน	.208	.462**	.579**	.610**	.584**	1					
6.ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก	.118	.461**	.554**	.610**	.530**	.532**	1				
7.ด้านแรงงาน	.170	.390**	.394**	.497**	.550**	.435**	.591**	1			
8.ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับ ภายนอก	.310**	.317**	.384**	.394**	.290**	.364**	.340**	.278**	1		
9.ด้านสมาชิก	.068	.357**	.314**	.456**	.386**	.476**	.390**	.372**	.417**	1	
10.ด้านข้อมูลข่าวสาร	.298**	.261**	.471**	.393**	.276**	.306**	.322**	.336**	.244**	.188	1

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (2-tailed).

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (2-tailed).

จากตาราง 23 พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ ด้านการเงินหรือเงินทุน ($r=0.371$) ด้านระบบบัญชี ($r = 0.363$) ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก ($r = 0.310$) ด้านข้อมูลข่าวสาร ($r = 0.298$) ด้านการผลิต ($r = 0.235$) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 และด้านการตลาด ($r = 0.210$) ด้านการบริหารงาน ($r = 0.208$) ด้านแรงงาน ($r = 0.170$) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ยกเว้น ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกและด้านสมาชิกไม่มีความสัมพันธ์กับศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน

นอกจากนี้ปัจจัยทั้ง 10 ด้านยังมีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างกันเรียงลำดับตามค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากมากไปหาน้อยดังนี้

1. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อปัจจัยด้านการเงินหรือเงินทุน ได้แก่ ด้านระบบบัญชี ($r = 0.569$) ด้านการผลิต ($r = 0.476$) ด้านการบริหารงาน ($r = 0.462$) ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก ($r = 0.461$) ด้านการตลาด ($r = 0.447$) ด้านแรงงาน ($r = 0.390$) ด้านสมาชิก ($r = 0.357$) ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก ($r = 0.317$) และด้านข้อมูลข่าวสาร ($r = 0.261$) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01
2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อปัจจัยด้านระบบบัญชี ได้แก่ ด้านการตลาด ($r = 0.645$) ด้านการบริหารงาน ($r = 0.579$) ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก ($r = 0.554$) ด้านการข้อมูลข่าวสาร ($r = 0.471$) ด้านการผลิต ($r = 0.436$) ด้านการภาวะผู้นำ ($r = 0.409$) ด้านแรงงาน ($r = 0.394$) ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก ($r = 0.384$) ด้านสมาชิก ($r = 0.314$) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01
3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อปัจจัยด้านการตลาด ได้แก่ ด้านการผลิต ($r = 0.647$) ด้านการบริหารงาน ($r = 0.610$) ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก ($r = 0.610$) ด้านแรงงาน ($r = 0.497$) ด้านสมาชิก ($r = 0.456$) ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก ($r = 0.394$) และด้านการข้อมูลข่าวสาร ($r = 0.393$) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01
4. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อปัจจัยด้านการผลิต ได้แก่ ด้านการบริหารงาน ($r = 0.584$) ด้านแรงงาน ($r = 0.550$) ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก ($r = 0.530$) ด้านสมาชิก ($r = 0.386$) ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก ($r = 0.290$) และด้านข้อมูลข่าวสาร ($r = 0.276$) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01
5. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อปัจจัยด้านการบริหารงาน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก ($r = 0.532$) ด้านสมาชิก ($r = 0.476$) ด้านแรงงาน ($r = 0.435$) ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก ($r = 0.364$) และด้านการข้อมูลข่าวสาร ($r = 0.306$) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

6. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิก ได้แก่ ด้านแรงงาน ($r = 0.591$) ด้านสมาชิก ($r = 0.390$) ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก ($r = 0.340$) และด้านข้อมูลข่าวสาร ($r = 0.322$) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01
7. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อด้านแรงงาน ได้แก่ ด้านสมาชิก ($r = 0.372$) ด้านข้อมูลข่าวสาร ($r = 0.336$) และด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก ($r = 0.278$) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

8. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก ได้แก่ ด้านสมาชิก ($r = 0.417$) และด้านข้อมูลข่าวสาร ($r = 0.244$) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

9. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อด้านสมาชิก ได้แก่ ปัจจัยด้านการข้อมูลข่าวสาร ($r = 0.188$) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากตาราง 23 พบว่าปัจจัยด้านการเงินหรือเงินลงทุนและด้านระบบบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนและปัจจัยทั้งสองด้านนี้ยังมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อกันมากที่สุด ($r = 0.569$) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 เมื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการเงินหรือเงินลงทุนกับด้านอื่นๆ ปัจจัยด้านการตลาดและด้านการผลิตมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน และปัจจัยทั้งสองด้านนี้ยังมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อกันมากที่สุด ($r = 0.647$) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 เมื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการตลาดกับด้านอื่นๆ

ตอนที่ 3 ความต้องการข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนประเภทการผลิตปัจจัยการผลิตในจังหวัดพิษณุโลกเพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

ตาราง 24 จำนวนและร้อยละความต้องการพัฒนาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ด้านการเงินหรือเงินทุน	ความถี่	ร้อยละ
1. ต้องการแหล่งเงินทุน/ต้องการให้รัฐบาลสนับสนุนเงินทุน	24	17.63
2. ต้องการแนวทางในการแก้ปัญหาการเก็บเงินสมาชิกไม่เป็นไปตามกำหนด	4	2.94
3. ต้องการความรู้ทางวิชาการด้านการเงิน	1	0.74
รวม	29	

ด้านระบบบัญชี	ความถี่	ร้อยละ
1. ต้องการความรู้/จัดการอบรมให้ความรู้ด้านการทำบัญชี (เสนอให้มีการจัดอบรมอย่างต่อเนื่อง)	14	10.29
2. ต้องการความรู้ในการจัดทำระบบบัญชีลงรายละเอียดในคอมพิวเตอร์ เพื่อให้ทราบต้นทุน รายได้และค่าใช้จ่าย	1	0.74
รวม	15	
ด้านการตลาด	ความถี่	ร้อยละ
1. ช่องทางการจัดจำหน่าย	31	22.79
2. ต้องการโฆษณา/ประชาสัมพันธ์ที่ดี	7	5.14
3. การประกันราคา (ราคาที่ได้มาตรฐาน)	5	3.68
4. ต้องการความรู้ด้านการตลาดและบรรจุภัณฑ์	3	2.20
5. ต้องการบรรจุภัณฑ์ที่แน่นอน	1	0.74
รวม	47	
ด้านการผลิต	ความถี่	ร้อยละ
1. ต้องการอุปกรณ์การผลิต/เครื่องมือ/เครื่องจักรที่ทันสมัย	10	7.35
2. ต้องการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้า และทันสมัยตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม	5	3.68
3. ต้องการลานตาก	2	1.47
4. ต้องการวัตถุดิบที่ดีและราคาถูก	2	1.47
5. ต้องการกระบวนการผลิตที่ก่อให้เกิดผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย	1	0.74
รวม	20	
ด้านการบริหารงาน	ความถี่	ร้อยละ
1. ต้องการให้ผู้มีความรู้มาให้คำแนะนำเกี่ยวกับการบริหารจัดการ	3	2.20
2. ต้องการการทำงานที่เป็นระบบ	1	0.74
3. ต้องการให้มีการดูงานและการแลกเปลี่ยนความรู้	1	0.74
รวม	5	

ด้านแรงงาน	ความถี่	ร้อยละ
1. ต้องการแรงงานในวัยทำงาน	8	5.88
2. แรงงานมีเพียงพอต่อความต้องการ	4	2.94
3. ต้องการการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการและเทคนิคในการทำงาน (เพิ่มทักษะฝีมือแรงงาน)	2	1.47
4. การย้ายถิ่นฐานของสมาชิกไปทำงานนอกพื้นที่	1	0.74
รวม	15	
อื่นๆ	ความถี่	ร้อยละ
1. ต้องการความรู้ด้านบรรจุกภัณฑ์และผลิตภัณฑ์	2	1.47
2. ต้องการที่เก็บเมล็ดพันธุ์ข้าว (คลังสินค้า)	1	0.74
3. ต้องการให้หน่วยงานมารับรองมาตรฐานการผลิต	1	0.74
4. ต้องการสถานที่ตั้งทำการกลุ่ม	1	0.74
รวม	5	
รวม	136	100.00

จากตาราง 24 พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนต้องการช่องทางการจัดจำหน่ายมากที่สุด รองลงมาเป็นแหล่งเงินทุน/ต้องการให้รัฐบาลสนับสนุนเงินทุน และความรู้/จัดการอบรมให้ความรู้ด้านการทำบัญชี โดยเสนอให้มีการจัดอบรมอย่างต่อเนื่องคิดเป็นร้อยละ 22.79 17.63 และ 10.29 ตามลำดับ

ตาราง 25 จำนวนและร้อยละของปัจจัยที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนคิดว่าทำให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ

ปัจจัยที่กลุ่มวิสาหกิจคิดว่าทำให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ	ความถี่	ร้อยละ
1. ความร่วมมือ ความสามัคคี ความเสียสละของสมาชิกในกลุ่ม	48	56.47
2. คุณภาพของวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์ดีและเพียงพอ	10	11.77
3. มีช่องทางการจำหน่ายที่แน่นอน ขายได้ราคาดีและมีต้นทุนการผลิตต่ำ	6	7.06
4. ความเข้มแข็งของผู้นำและกรรมการ	5	5.88
5. ความรู้หลักวิชาการ	5	5.88
6. ความเพียงพอของแหล่งเงินทุน	3	3.53
7. การได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอก	2	2.35
8. การยอมรับและปฏิบัติตามกติกาของสมาชิกในกลุ่ม	2	2.35
9. ความซื่อสัตย์ โปร่งใสเปิดเผยข้อมูลแก่สมาชิก	2	2.35
10. ความพร้อมในด้านอุปกรณ์เทคโนโลยี	1	1.18
11. มีการประสานงานที่ดีภายในกลุ่ม	1	1.18
รวม	85	100.00

จากตาราง 25 พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนคิดว่าทำให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จมากที่สุดได้แก่ ความร่วมมือ ความสามัคคี ความเสียสละของสมาชิกในกลุ่ม รองลงมาเป็นคุณภาพของวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์ดีและเพียงพอ และมีช่องทางการจำหน่ายที่แน่นอน ขายได้ราคาดีและมีต้นทุนการผลิตต่ำคิดเป็นร้อยละ 56.47 11.77 และ 7.06 ตามลำดับ

ตาราง 26 จำนวนและร้อยละของปัจจัยที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนคิดว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของกลุ่ม

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน	ความถี่	ร้อยละ
1. ความไม่เข้าใจกันของสมาชิก	20	17.39
2. ขาดช่องทางการจัดจำหน่าย/ไม่มีตลาดรองรับ	17	14.79
3. ภัยธรรมชาติ	12	10.43
4. ราคาสินค้าตกต่ำ (ราคาถูก)	10	8.69
5. แรงงานไม่เพียงพอ	10	8.69
6. ขาดความร่วมมือ/ขาดความเสียสละของสมาชิก	10	8.69
7. ไม่มีที่ดิน/อุปกรณ์/เครื่องมือที่เพียงพอ	9	7.83
8. ไม่มีแหล่งเงินทุน	9	7.83
9. ราคาต้นทุนสูง (ค่าแรงงานสูง/วัตถุดิบหายากและมีราคาแพง)	5	4.35
10. ขาดการสนับสนุนจากภาครัฐ	4	3.48
11. ขาดการรักษากฎ/ระเบียบของสมาชิก	2	1.74
12. ขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องปุ๋ยอินทรีย์	2	1.74
13. สินค้า (ผลิตภัณฑ์) ไม่ได้อยู่ในความสนใจของตลาด	2	1.74
14. ขาดเทคโนโลยีที่ทันสมัย/เทคโนโลยีไม่เพียงพอ	2	1.74
15. คุณภาพสินค้า (ผลิตภัณฑ์) ไม่ได้มาตรฐาน	1	0.87
รวม	115	100.00

จากตาราง 26 พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนคิดว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของกลุ่มมากที่สุดได้แก่ ความไม่เข้าใจกันของสมาชิก รองลงมาเป็นขาดช่องทางการจัดจำหน่าย/ไม่มีตลาดรองรับ และภัยธรรมชาติคิดเป็นร้อยละ 17.39 14.79 และ 10.43 ตามลำดับ

ตาราง 27 จำนวนและร้อยละของเป้าหมายสูงสุดในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

เป้าหมายสูงสุดในการดำเนินการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	ความถี่	ร้อยละ
1. สร้างรายได้ให้คนในชุมชนเพื่อให้สมาชิกในกลุ่มอยู่ดีกินดีและไม่มีภาระหนี้สิน	55	53.93
2. ผลิตสินค้ามีคุณภาพดีเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและมีสินค้าที่หลากหลาย	17	16.67
3. ลดรายจ่ายของครอบครัว	8	7.84
4. ให้สมาชิกมีความรู้ในการบริหารจัดการ การลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต	6	5.88
5. สินค้าเป็นที่รู้จักของตลาด	7	6.86
6. สร้างความสามัคคีของสมาชิกในกลุ่ม มีการให้ความช่วยเหลือระหว่างกันและป้องกันพ่อค้าคนกลางไม่ได้เอาเปรียบ	3	2.94
7. ผลิตสินค้าที่มีคุณภาพดี ราคาถูก ไว้ใช้ในกลุ่มสมาชิกและพื้นที่ใกล้เคียง	3	2.94
8. เพื่อหาแหล่งเงินทุน (สมาชิกต้องการเงินกู้)	2	1.96
9. อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นสืบทอดให้รุ่นต่อไป	1	0.98
รวม	102	100.00

จากตาราง 27 พบว่าเป้าหมายสูงสุดในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนต้องการสร้างรายได้ให้คนในชุมชน ให้สมาชิกในกลุ่มอยู่ดีกินดี มีรายได้มาจุนเจือครอบครัว ไม่มีภาระหนี้สิน รองลงมาเป็นผลิตสินค้ามีคุณภาพดีเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและมีสินค้าที่หลากหลาย และลดรายจ่ายของครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 53.39 16.67 และ 7.84 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ความต้องการข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนประเภทการผลิตปัจจัยการผลิตในจังหวัดพิษณุโลกเพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

ตาราง 28 จำนวนและร้อยละความต้องการพัฒนาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ด้านการเงินหรือเงินทุน	ความถี่	ร้อยละ
1. ต้องการแหล่งเงินทุน/ต้องการให้รัฐบาลสนับสนุนเงินทุน	24	17.63
2. ต้องการแนวทางในการแก้ปัญหาการเก็บเงินสมาชิกไม่เป็นไปตามกำหนด	4	2.94
3. ต้องการความรู้ทางวิชาการด้านการเงิน	1	0.74
รวม	29	
ด้านระบบบัญชี	ความถี่	ร้อยละ
1. ต้องการความรู้/จัดการอบรมให้ความรู้ด้านการทำบัญชี (เสนอให้มีการจัดอบรมอย่างต่อเนื่อง)	14	10.29
2. ต้องการความรู้ในการจัดทำระบบบัญชีลงรายละเอียดในคอมพิวเตอร์ เพื่อให้ทราบต้นทุน รายได้และค่าใช้จ่าย	1	0.74
รวม	15	
ด้านการตลาด	ความถี่	ร้อยละ
1. ช่องทางการจัดจำหน่าย	31	22.79
2. ต้องการโฆษณา/ประชาสัมพันธ์ที่ดี	7	5.14
3. การประกันราคา (ราคาที่ได้มาตรฐาน)	5	3.68
4. ต้องการความรู้ด้านการตลาดและบรรจุภัณฑ์	3	2.20
5. ต้องการบรรจุภัณฑ์ที่แน่นอน	1	0.74
รวม	47	
ด้านการผลิต	ความถี่	ร้อยละ
1. ต้องการอุปกรณ์การผลิต/เครื่องมือ/เครื่องจักรที่ทันสมัย	10	7.35
2. ต้องการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้า และทันสมัยตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม	5	3.68
3. ต้องการลานตาก	2	1.47
4. ต้องการวัตถุดิบที่ดีและราคาถูก	2	1.47

5. ต้องการกระบวนการผลิตที่ก่อให้เกิดผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย	1	0.74
รวม	20	

ด้านกรบริหารงาน	ความถี่	ร้อยละ
1. ต้องการให้ผู้มีความรู้มาให้คำแนะนำเกี่ยวกับการบริหารจัดการ	3	2.20
2. ต้องการการทำงานที่เป็นระบบ	1	0.74
3. ต้องการให้มีการดูงานและการแลกเปลี่ยนความรู้	1	0.74
รวม	5	

ด้านแรงงาน	ความถี่	ร้อยละ
1. ต้องการแรงงานในวัยทำงาน	8	5.88
2. แรงงานมีเพียงพอต่อความต้องการ	4	2.94
3. ต้องการการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการและเทคนิคในการทำงาน (เพิ่มทักษะฝีมือแรงงาน)	2	1.47
4. การย้ายถิ่นฐานของสมาชิกไปทำงานนอกพื้นที่	1	0.74
รวม	15	

อื่นๆ	ความถี่	ร้อยละ
1. ต้องการความรู้ด้านบรรจุภัณฑ์และผลิตภัณฑ์	2	1.47
2. ต้องการที่เก็บเมล็ดพันธุ์ข้าว (คลังสินค้า)	1	0.74
3. ต้องการให้หน่วยงานมารับรองมาตรฐานการผลิต	1	0.74
4. ต้องการสถานที่ตั้งทำการกลุ่ม	1	0.74
รวม	5	

รวม	136	100.00
------------	------------	---------------

จากตาราง 24 พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนต้องการช่องทางจัดจำหน่ายมากที่สุด รองลงมาเป็นแหล่งเงินทุน/ต้องการให้รัฐบาลสนับสนุนเงินทุน และความรู้/จัดการอบรมให้ความรู้ด้านการทำบัญชี โดยเสนอให้มีการจัดอบรมอย่างต่อเนื่องคิดเป็นร้อยละ 22.79 17.63 และ 10.29 ตามลำดับ

ตาราง 29 จำนวนและร้อยละของปัจจัยที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนคิดว่าทำให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ

ปัจจัยที่กลุ่มวิสาหกิจคิดว่าทำให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ	ความถี่	ร้อยละ
1. ความร่วมมือ ความสามัคคี ความเสียสละของสมาชิกในกลุ่ม	48	56.47
2. คุณภาพของวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์ดีและเพียงพอ	10	11.77
3. มีช่องทางจำหน่ายที่แน่นอน ขายได้ราคาดีและมีต้นทุนการผลิตต่ำ	6	7.06
4. ความเข้มแข็งของผู้นำและกรรมการ	5	5.88
5. ความรู้หลักวิชาการ	5	5.88
6. ความเพียงพอของแหล่งเงินทุน	3	3.53
7. การได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอก	2	2.35
8. การยอมรับและปฏิบัติตามกติกาของสมาชิกในกลุ่ม	2	2.35
9. ความซื่อสัตย์ โปร่งใสเปิดเผยข้อมูลแก่สมาชิก	2	2.35
10. ความพร้อมในด้านอุปกรณ์เทคโนโลยี	1	1.18
11. มีการประสานงานที่ดีภายในกลุ่ม	1	1.18
รวม	85	100.00

จากตาราง 25 พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนคิดว่าทำให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จมากที่สุดได้แก่ ความร่วมมือ ความสามัคคี ความเสียสละของสมาชิกในกลุ่ม รองลงมาเป็นคุณภาพของวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์ดีและเพียงพอ และมีช่องทางจำหน่ายที่แน่นอน ขายได้ราคาดีและมีต้นทุนการผลิตต่ำคิดเป็นร้อยละ 56.47 11.77 และ 7.06 ตามลำดับ

ตาราง 30 จำนวนและร้อยละของปัจจัยที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนคิดว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของกลุ่ม

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน	ความถี่	ร้อยละ
1. ความไม่เข้าใจกันของสมาชิก	20	17.39
2. ขาดช่องทางทางการจัดจำหน่าย/ไม่มีตลาดรองรับ	17	14.79
3. ภัยธรรมชาติ	12	10.43
4. ราคาสินค้าตกต่ำ (ราคาถูก)	10	8.69
5. แรงงานไม่เพียงพอ	10	8.69
6. ขาดความร่วมมือ/ขาดความเสียสละของสมาชิก	10	8.69
7. ไม่มีที่ดิน/อุปกรณ์/เครื่องมือที่เพียงพอ	9	7.83
8. ไม่มีแหล่งเงินทุน	9	7.83
9. ราคาต้นทุนสูง (ค่าแรงงานสูง/วัตถุดิบหายากและมีราคาแพง)	5	4.35
10. ขาดการสนับสนุนจากภาครัฐ	4	3.48
11. ขาดการรักษากฎ/ระเบียบของสมาชิก	2	1.74
12. ขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องบัญชีหรือบัญชี	2	1.74
13. สินค้า (ผลิตภัณฑ์) ไม่ได้อยู่ในความสนใจของตลาด	2	1.74
14. ขาดเทคโนโลยีที่ทันสมัย/เทคโนโลยีไม่เพียงพอ	2	1.74
15. คุณภาพสินค้า (ผลิตภัณฑ์) ไม่ได้มาตรฐาน	1	0.87
รวม	115	100.00

จากตาราง 26 พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนคิดว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของกลุ่มมากที่สุดได้แก่ ความไม่เข้าใจกันของสมาชิก รองลงมาเป็นขาดช่องทางทางการจัดจำหน่าย/ไม่มีตลาดรองรับ และภัยธรรมชาติคิดเป็นร้อยละ 17.39 14.79 และ 10.43 ตามลำดับ

ตาราง 31 จำนวนและร้อยละของเป้าหมายสูงสุดในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

เป้าหมายสูงสุดในการดำเนินการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	ความถี่	ร้อยละ
1. สร้างรายได้ให้คนในชุมชนเพื่อให้สมาชิกในกลุ่มอยู่ดีกินดีและไม่มีภาระหนี้สิน	55	53.93
2. ผลิตสินค้ามีคุณภาพดีเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและมีสินค้าที่หลากหลาย	17	16.67
3. ลดรายจ่ายของครอบครัว	8	7.84
4. หักสมาชิกมีความรู้ในการบริหารจัดการ การลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต	6	5.88
5. สินค้าเป็นที่รู้จักของตลาด	7	6.86
6. สร้างความสามัคคีของสมาชิกในกลุ่ม มีการให้ความช่วยเหลือระหว่างกันและป้องกันพ่อค้าคนกลางไม่ได้เอาเปรียบ	3	2.94
7. ผลิตสินค้าที่มีคุณภาพดี ราคาถูก ไว้ใช้ในกลุ่มสมาชิกและพื้นที่ใกล้เคียง	3	2.94
8. เพื่อหาแหล่งเงินทุน (สมาชิกต้องการเงินกู้)	2	1.96
9. อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นสืบทอดให้รุ่นต่อไป	1	0.98
รวม	102	100.00

จากตาราง 27 พบว่าเป้าหมายสูงสุดในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนต้องการสร้างรายได้ให้คนในชุมชน ให้สมาชิกในกลุ่มอยู่ดีกินดี มีรายได้มาจุนเจือครอบครัว ไม่มีภาระหนี้สิน รองลงมาเป็นผลิตสินค้ามีคุณภาพดีเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและมีสินค้าที่หลากหลาย และลดรายจ่ายของครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 53.93 16.67 และ 7.84 ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนประเภทการผลิตปัจจัยการผลิตในจังหวัดพิษณุโลก เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับด้านนโยบายและแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดพิษณุโลกให้เข้มแข็งและเติบโตอย่างยั่งยืน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนประเภทการผลิตปัจจัยการผลิตในจังหวัดพิษณุโลกพบว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ตั้งขึ้นในปี 2548 คิดเป็นร้อยละ 26.06 มีจำนวนสมาชิกเมื่อเริ่มจัดตั้ง 11-20 คน คิดเป็นร้อยละ 40.14 ในปัจจุบันเหลือน้อยกว่า 11 คน คิดเป็นร้อยละ 35.92 อายุสมาชิก 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.96 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา 4 คิดเป็นร้อยละ 59.15 การดำเนินงานของกลุ่มส่วนใหญ่ไม่มีภาษีที่ต้องชำระคิดเป็นร้อยละ 92.96 รายได้ต่อปีต่ำกว่า 100,000 บาทต่อกลุ่ม การก่อตั้งกลุ่มเกิดจากความต้องการเพื่อแก้ปัญหาาร่วมกันของสมาชิกคิดเป็นร้อยละ 42.25 แหล่งเงินทุนส่วนใหญ่ได้จากการระดมทุนจากสมาชิกคิดเป็นร้อยละ 61.67

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเห็นว่าเป็นปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินงานอยู่ระดับมาก ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก ($\bar{x} = 3.74$ S.D = 0.91) โดยพบว่าการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.86$ S.D = 1.02) ด้านการบริหารงาน ($\bar{x} = 3.59$ S.D = 0.97) โดยพบว่าการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจนมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.81$ S.D = 1.10) ด้านแรงงาน ($\bar{x} = 3.53$ S.D = 0.86) โดยพบว่าแรงงานเพียงพอต่อการผลิตมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.74$ S.D = 1.02) และด้านการผลิต ($\bar{x} = 3.51$ S.D = 0.86) โดยพบว่าวัตถุดิบเพียงพอต่อการผลิตมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.76$ S.D = 1.09) ระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการเงินหรือเงินลงทุน ($\bar{x} = 3.31$ S.D = 0.91) โดยพบว่าการจัดสรรกำไรอย่างเป็นสัดส่วนมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.41$ S.D = 1.18) ด้านการตลาด ($\bar{x} = 3.08$ S.D = 0.75) โดยพบว่าการตั้งราคาเป็นไปอย่าง

เหมาะสมกับต้นทุนมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.51$ S.D=0.99) ด้านระบบบัญชี ($\bar{x} = 2.95$ S.D=0.92) โดยพบว่า การเปิดเผยข้อมูลทางบัญชีให้สมาชิกได้ทราบมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.66$ S.D=1.12) และด้านสมาชิก ($\bar{x} = 2.96$ S.D=0.84) โดยพบว่า การกำหนดเงื่อนไขการรับสมาชิกที่ชัดเจนมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.49$ S.D=1.24) และระดับน้อย ได้แก่ ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก ($\bar{x} = 2.54$ S.D=0.94) โดยพบว่าได้รับความช่วยเหลือด้านการพัฒนาทักษะและความรู้เกี่ยวกับงานที่ทำมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.75$ S.D=1.10) และด้านข้อมูลข่าวสาร ($\bar{x} = 2.20$ S.D=0.89) โดยพบว่า การพบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลข่าวสารกันระหว่างผู้นำและสมาชิกมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.21$ S.D=1.22)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติของความสัมพันธ์ปัจจัยทั้ง 10 ด้านกับศักยภาพความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนพบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวก โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการเงินหรือเงินทุน ($r = 0.371$) ด้านระบบบัญชี ($r = 0.363$) ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก ($r = 0.310$) ด้านข้อมูลข่าวสาร ($r = 0.298$) ด้านการผลิต ($r = 0.235$) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ด้านการตลาด ($r = 0.210$) ด้านการบริหารงาน ($r = 0.208$) ด้านแรงงาน ($r = 0.170$) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ยกเว้นปัจจัยด้านสมาชิกและด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกไม่มีความสัมพันธ์กับศักยภาพความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน นอกจากนี้ปัจจัยทั้ง 10 ด้านยังมีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างกันในทุกปัจจัยโดยปัจจัยด้านการเงินหรือเงินทุนและด้านระบบบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับศักยภาพความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนและปัจจัยทั้งสองด้านนี้ยังมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อกันมากที่สุด ($r = 0.569$) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 เมื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการเงินหรือเงินทุนกับด้านอื่นๆ ปัจจัยด้านการตลาดและด้านการผลิตมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับศักยภาพความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน และปัจจัยทั้งสองด้านนี้ยังมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อกันมากที่สุด ($r = 0.647$) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 เมื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการตลาดกับด้านอื่นๆ

ผลการวิเคราะห์ความต้องการ ข้อเสนอแนะ และแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนประเภทการผลิตปัจจัยการผลิตในจังหวัดพิษณุโลกเพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนพบว่า

1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนต้องการช่องทางการจัดจำหน่ายมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 22.79 รองลงมาเป็นแหล่งเงินทุน/ต้องการให้รัฐบาลสนับสนุนเงินทุนคิดเป็นร้อยละ 17.63 และความรู้/จัดการอบรมให้ความรู้ด้านการทำบัญชี คิดเป็นร้อยละ 10.29 โดยเสนอให้มีการจัดอบรมอย่างต่อเนื่อง

2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนคิดว่าทำให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จมากที่สุดได้แก่ ความร่วมมือ ความสามัคคี ความเสียสละของสมาชิกในกลุ่มคิดเป็นร้อยละ 56.47 รองลงมาเป็นคุณภาพของวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์ดีและเพียงพอคิดเป็นร้อยละ 11.77 และมีช่องทางการจำหน่ายที่แน่นอน ขายได้ราคาดีและมีต้นทุนการผลิตต่ำคิดเป็นร้อยละ 7.06

3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนคิดว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของกลุ่มมากที่สุดได้แก่ ความไม่เข้าใจกันของสมาชิกคิดเป็นร้อยละ 17.39 รองลงมาเป็นขาดช่องทางการจัดจำหน่าย/ไม่มีตลาดรองรับคิดเป็นร้อยละ 14.79 และภัยธรรมชาติคิดเป็นร้อยละ 10.43

4) เป้าหมายสูงสุดในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนต้องการสร้างรายได้ให้คนในชุมชนให้สมาชิกในกลุ่มอยู่ดีกินดี มีรายได้มาจุนเจือครอบครัว ไม่มีภาระหนี้สินคิดเป็นร้อยละ 53.39 รองลงมาเป็นผลิตสินค้ามีคุณภาพดีเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมคิดเป็นร้อยละ 16.67 และมีสินค้าที่หลากหลาย และลดรายจ่ายของครอบครัวคิดเป็นร้อยละ 7.84

อภิปรายผล

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานตามความคิดเห็นของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนอยู่ในระดับมากได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก ($\bar{x} = 3.74$) ด้านการบริหารงาน ($\bar{x} = 3.59$) ด้านแรงงาน ($\bar{x} = 3.53$) และด้านการผลิต ($\bar{x} = 3.51$) จากผลการวิจัยของ อੰนนา (2553) และ ปันด์ดา (2548) ระบุว่าปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกมีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และงานวิจัยของ อริยชยาและพรธนา (2555) ได้ระบุว่าปัจจัยที่ทำให้วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเพาะเห็ดบ้านช่องโครงเรืองประสบความสำเร็จ ได้แก่ 1) การบริหารจัดการกลุ่ม ประธานกลุ่มมีภาวะผู้นำ สมาชิกมีความสามัคคี 2) การผลิตเป็นไปตามมาตรฐาน GAP และผลผลิตมีคุณภาพดี 3) การตลาดมีตลาดที่แน่นอนประกันราคาผลผลิตได้ 4) การเงินและบัญชีสมาชิกมีการจัดทำบัญชีของ

ตนเอง และบัญชีรายได้ของกลุ่มมีความโปร่งใสตรวจสอบได้ ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานตามความคิดเห็นของวิสาหกิจชุมชนอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ ด้านการเงินหรือเงินลงทุน ($\bar{X} = 3.31$) ด้านสมาชิก ($\bar{X} = 2.96$) ด้านการตลาด ($\bar{X} = 3.08$) และด้านระบบบัญชี ($\bar{X} = 2.95$) จากผลการวิจัยของ อੰมณา (2553) ระบุว่าเงินทุนเริ่มต้นและรายได้ในการดำเนินงานมีความจำเป็นอย่างมากในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนให้ประสบความสำเร็จ นอกจากนี้การจัดการด้านสมาชิกยังมีความจำเป็นสำหรับการวางแผนการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้ประสบความสำเร็จอีกด้วย อริญญาและ พรรณนา (2555) ระบุว่าการตลาดที่เหมาะสมและการประกันราคาสินค้าเป็นส่วนประกอบสำคัญต่อปัจจัยด้านการตลาด นอกจากนี้หากบัญชีมีความโปร่งใสและตรวจสอบได้โดยเฉพาะในส่วนของรายได้ จะยิ่งส่งเสริมความน่าเชื่อถือระหว่างสมาชิกในกลุ่มและนำไปสู่ประสิทธิภาพการผลิตที่ดี พนิดา (2554) ระบุว่าปัญหาในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแต่ละกลุ่มในจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการตลาด (การขาดแผนการตลาด สินค้าไม่ทันสมัยและมีการแข่งขันด้านราคาสูง) ด้านการเงินและบัญชี (ระบบบัญชีไม่ดี ขาดความเข้าใจในการบริหารด้านการเงินและขาดเงินทุนหมุนเวียน) ดังนั้นจากผลการวิจัยที่พบว่าปัจจัยด้านการเงินหรือเงินลงทุน ด้านการตลาด ด้านระบบบัญชีมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง จึงอาจสรุปได้ว่าปัจจัยดังกล่าวมีแนวโน้มที่ส่งผลให้การดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนประเภทการผลิตปัจจัยการผลิตในจังหวัดพิษณุโลกมีปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อความสำเร็จ และปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานตามความคิดเห็นของวิสาหกิจชุมชนอยู่ในระดับน้อยได้แก่ ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก ($\bar{X} = 2.54$) และด้านข้อมูลข่าวสาร ($\bar{X} = 2.20$) จากผลการวิจัยของไพศาล และคณะ (2556) ระบุว่า การดำเนินงานของกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์สมุนไพร ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์จะประสบความสำเร็จได้นั้นจำเป็นต้องมีการสร้างระบบการติดต่อสื่อสาร และการประสานงานเพื่อให้กลุ่ม/เครือข่ายบรรลุเป้าหมาย ดังนั้นจากผลการวิจัยที่พบว่าปัจจัยด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก และด้านข้อมูลข่าวสารมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับน้อยจึงอาจสรุปได้ว่าปัจจัยดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งที่ส่งผลให้การดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนประเภทการผลิตปัจจัยการผลิตในจังหวัดพิษณุโลกมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จได้น้อย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติของความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทั้ง 10 ด้าน พบว่าปัจจัยด้านต่างๆ มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อกัน ปัจจัยด้านการตลาดมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับปัจจัยด้านการผลิตมากที่สุด ($r=0.647$) ที่ระดับนัยสำคัญ ($p<0.01$) จึงอาจกล่าวได้ว่าวิสาหกิจชุมชนจะประสบความสำเร็จได้นั้นต้องมีการผลิตที่สอดคล้องกับการตลาด แต่ปัจจัยด้านข้อมูลข่าวสารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับปัจจัยอื่นน้อยที่สุด ($p<0.05$)

นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติของความสัมพันธ์ปัจจัยทั้ง 10 ด้านกับศักยภาพความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน (ความสัมพันธ์เชิงบวก) จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการเงินหรือเงินทุน ($r=0.371$) ด้านระบบบัญชี ($r = 0.363$) ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก ($r = 0.310$) ด้านข้อมูลข่าวสาร ($r = 0.298$) ด้านการผลิต ($r = 0.235$) ด้านการตลาด ($r = 0.210$) ด้านการบริหารงาน ($r = 0.208$) ด้านแรงงาน ($r = 0.170$) สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิโรจน์ (2555) ที่ระบุว่าประสิทธิภาพการจัดการธุรกิจชุมชนของนิคมเศรษฐกิจพอเพียงได้รับอิทธิพลทางตรงจากปัจจัยการตลาด ภาวะผู้นำ และปฏิสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก นอกจากนี้ ไพศาลและคณะ (2556) ระบุว่าภาพรวมความสำเร็จในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ ด้านการจัดซื้อ/การผลิต ด้านการตลาดและการขาย ด้านการบัญชี/การเงิน ด้านการจัดการทุนชุมชน ด้านข่าวสาร/การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสร้างระบบการติดต่อสื่อสาร และการประสานงานเพื่อให้กลุ่ม/เครือข่ายบรรลุเป้าหมาย การจัดการด้านการเงิน โดยเน้นการประเมินการบริหาร การจัดหาแหล่งทุนภายนอก การให้บริการเกี่ยวกับระบบบัญชีที่เป็นมาตรฐาน การสร้างเครือข่ายการสร้างระบบการติดต่อสื่อสาร เน้นประสิทธิภาพผลิตภัณฑ์ ด้านการเรียนรู้และพัฒนา เน้นองค์ความรู้เกี่ยวกับเกณฑ์การเลือกตรวจสอบผู้ค้า การแบ่งปันแรงงาน การตรวจสอบความต้องการซื้อวัตถุดิบ การร่วมปฏิบัติตามกฎหมายแรงงาน และเน้นฝึกทักษะเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะให้กับสมาชิก นอกจากนี้ นพว(2550) ระบุว่า หากมีการพัฒนาด้านการตลาดให้สินค้ามีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ มีการจำหน่ายหลายช่องทางและมีราคาที่เหมาะสม ด้านแรงงาน มีฝีมือและมีจำนวนเพียงพอ มีเงินทุนเหมาะสม การบริหารจัดการขึ้นอยู่กับผู้บริหารที่เข้มแข็ง มีปฏิสัมพันธ์กับภายนอกเพื่อแลกเปลี่ยนทักษะความรู้และขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก แล้วจะทำให้การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนประสบความสำเร็จสอดคล้องกับ สยามและคณะ (2558) ที่ระบุว่า การวางแผน

การผลิต การบริหาร การตลาด การจัดการกระบวนการเรียนรู้ การบริหารสมาชิก กระบวนการจัดการ
สินค้าและบริการ ผลลัพธ์ การบริหาร สมาชิกชุมชน การเงินการลงทุน การผลิต การตลาด การบริหาร
จัดการ ผู้นำ แรงงาน และวัตถุดิบ ส่งผลต่อศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มไทเมือง
เพี้ย

จากความต้องการ ข้อเสนอแนะ และแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนประเภทการผลิต
ปัจจัยการผลิตในจังหวัดพิษณุโลกเพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน สามารถกล่าวได้ว่า ปัญหาและ
อุปสรรคในการดำเนินงานของกลุ่มเกิดจากความไม่เข้าใจกันของสมาชิก และการขาดช่องทางการจัด
จำหน่าย/ไม่มีตลาดรองรับ จึงต้องการพัฒนาในเรื่องของช่องทางการจัดจำหน่าย รวมถึงการได้รับการ
สนับสนุนด้านแหล่งเงินทุน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธงพล และคณะ (2557) ที่ระบุว่าจุดอ่อนหรือ
อุปสรรคสำคัญในการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา คือความรู้
ด้านการตลาด โดยแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน จะต้องอาศัยการพัฒนาโดย
การสนับสนุนจากภาครัฐ เช่น การฝึกอบรม และการพัฒนาภายในองค์กรวิสาหกิจชุมชนเอง เช่น การ
แสวงหาความรู้และทักษะด้านการตลาด การพัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม การออกแบบ
ผลิตภัณฑ์ การจัดการความเสี่ยง และการบริหารจัดการด้านต่างๆ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีปัญหาการ
ได้รับความรู้/จัดการอบรมให้ความรู้ด้านการทำบัญชีโดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเสนอว่าควรได้รับการ
อบรมด้านบัญชีอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชวีญชนก (2556) ระบุว่าระบบบัญชี ถือเป็น
อุปสรรคอย่างหนึ่งในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสกลนคร เนื่องจากผู้ทำบัญชีวิสาหกิจชุมชน
ส่วนมากมีแหล่งความรู้ในการจัดทำบัญชีจากการฝึกอบรม ส่วนใหญ่ยังเลือกวิธีการจดบันทึบบัญชี
ด้วยมือตามความเข้าใจส่วนตัวมากกว่าการนำระบบคอมพิวเตอร์มาทำฐานข้อมูลการบัญชี งานบัญชี
ที่ได้จึงไม่ถูกต้องตามหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไปและไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ทางธุรกิจได้
ปัญหาหลักในการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มสำรวจคือ การขาดทักษะความรู้
พื้นฐานด้านการบัญชี และความไม่เป็นเอกภาพของหน่วยงานทั้งหลายที่เข้ามาเกี่ยวข้อง กล่าวคือมี
การให้ความรู้และเผยแพร่รูปแบบการทำบัญชีที่หลากหลายตามความถนัดของหน่วยงาน โดยมักไม่
สอดคล้องกับพื้นฐานและความต้องการของผู้ใช้ นอกจากนี้ยังขาดกฎและข้อบังคับและผู้รับผิดชอบ
ติดตามการรายงานทางการเงินของโครงการ เป็นเหตุให้เกิดความสับสนจนเกิดข้อผิดพลาดและไม่ให้

ความสำคัญต่องานบัญชีในที่สุด ในขณะที่ปัจจัยส่งเสริมที่จำเป็นคือการจัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาทางการบัญชีเพื่อทำหน้าที่ให้การอบรมเผยแพร่ความรู้ที่เหมาะสมในแต่ละชุมชน นอกจากนี้ พินิตา (2554) ยังระบุว่า ปัญหาด้านการเงินและบัญชี ประกอบด้วย การมีระบบบัญชีไม่ดี การขาดความเข้าใจในการบริหารด้านการเงิน และการขาดเงินทุนหมุน ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแต่ละกลุ่มในจังหวัดกาฬสินธุ์ และ นพว (2550) ระบุว่า การมีเงินทุนที่เหมาะสม ยังเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินงานของกลุ่มผ้าทอตีนจกย้อมครามผลิตภัณฑ์ 4 ดาว จังหวัดแพร่ จึงควรได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐอย่างเพียงพอ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการ ข้อเสนอแนะ และแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนประเภทการผลิตปัจจัยการผลิตในจังหวัดพิษณุโลกเพื่อนำไปสู่การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนพบว่า ต้องการให้มีการพัฒนาในด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการเงิน ด้านการบัญชีโดยเสนอแนะให้มีการจัดอบรมให้ความรู้ด้านการทำบัญชีให้ตรงกับลักษณะของกิจกรรมการดำเนินงานและมีการจัดอบรมอย่างต่อเนื่อง และด้านการผลิตโดยต้องการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพดี และมีต้นทุนการผลิตต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติที่แสดงให้เห็นว่า ควรมีการส่งเสริมในด้านการเงินหรือเงินทุน ด้านการบัญชี ด้านการผลิต และด้านการตลาดซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับศักยภาพความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนและมีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างกันมากที่สุด โดยปัจจัยดังกล่าวยังสอดคล้องกับหน้าที่หลักของโครงสร้างองค์การทางธุรกิจอีกด้วย เนื่องจากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยที่จะนำไปสู่ความสำเร็จได้นั้นไม่ได้เกิดจากการส่งเสริมและพัฒนาด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้นแต่จะมีความสัมพันธ์กันในระหว่างปัจจัยอีกด้วย ดังนั้นจึงควรมีการส่งเสริมและพัฒนาปัจจัยดังกล่าวไปพร้อมกันเพื่อให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกิดการพัฒนาอย่างเข้มแข็งและเติบโตอย่างยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาวิสาหกิจชุมชนประเภทอื่นเพิ่มเติมที่มีลักษณะกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกันกับกลุ่มผลิตปัจจัยการผลิต เช่น กลุ่มผลิตพืช และกลุ่มการผลิตปศุสัตว์ และการผลิตประมงเป็นต้น

- งานวิจัยนี้ใช้เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามในเชิงปริมาณ ดังนั้นหากมีการวิจัยโดยใช้เครื่องมือ เช่นการสัมภาษณ์ (focus group) อาจทำให้ข้อมูลในเชิงลึกมากยิ่งขึ้น และเป็นการศึกษาทั้งสองด้าน (supply and demand) เช่น เพิ่มด้านลูกค้า เป็นต้น

บรรณานุกรม

กรมส่งเสริมการเกษตร. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2561. สืบค้นจาก

<http://www.sceb.doae.go.th/Ssceb2.htm#%E0%B8%9E%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%8A%E0%B8%9A%E0%B8%B1%E0%B8%8D%E0%B8%8D%E0%B8%B1%E0%B8%95%E0%B8%B4%E0%B8%AA%E0%B9%88%E0%B8%87%E0%B9%80%E0%B8%AA%E0%B8%A3%E0%B8%B4%E0%B8%A1%E0%B8%A7%E0%B8%B4%E0%B8%AA%E0%B8%B2%E0%B8%AB%E0%B8%81%E0%B8%B4%E0%B8%88%E0%B8%8A%E0%B8%B8%E0%B8%A1%E0%B8%8A%E0%B8%99>

กรมพัฒนาชุมชน. (2546). ลักษณะวิสาหกิจชุมชนและการบริหารของกลุ่มหัตถกรรมจักสานผักตบชวาบ้าน

อ้อยและเครือข่ายจังหวัดชัยนาท. สระบุรี: โรงพิมพ์ปากเพรียวการช่าง

กรมส่งเสริมการเกษตร. (2555. คู่มือการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2559.

สืบค้นจาก

<http://www.sceb.doae.go.th/DataAdvertise/%E0%B8%84%E0%B8%B9%E0%B9%88%E0%B8%A1%E0%B8%B7%E0%B8%AD%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B9%80%E0%B8%A1%E0%B8%B4%E0%B8%99%E0%B8%A8%E0%B8%B1%E0%B8%81%E0%B8%A2%E0%B8%A0%E0%B8%B2%E0%B8%9E%E0%B8%A7%E0%B8%B4%E0%B8%AA%E0%B8%B2%E0%B8%AB%E0%B8%81%E0%B8%B4%E0%B8%88%E0%B8%8A%E0%B8%B8%E0%B8%A1%E0%B8%8A%E0%B8%99.pdf>

กษมาพร พวงประยูรค์ และนพพร จันทร์นำชู. (2556). แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มการแปรรูปและ

ผลิตภัณฑ์ จังหวัดสมุทรสงคราม. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. 5(1)

มกราคม – มิถุนายน.

กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนกรมส่งเสริมการเกษตร. ยุทธศาสตร์ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. สืบค้นเมื่อวันที่ 1

สิงหาคม 2561. สืบค้นจาก http://www.sceb.doae.go.th/Documents/Strategy_sceb.pdf

<http://www.sceb.doae.go.th/DataAdvertise/%E0%B8%84%E0%B8%B9%E0%B9%88%E0%B8%A1%E0%B8%B7%E0%B8%AD%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B9%80>

%E0%B8%A1%E0%B8%B4%E0%B8%99%E0%B8%A8%E0%B8%B1%E0%B8%81%E0%B8%A2%E0%B8%A0%E0%B8%B2%E0%B8%9E%E0%B8%A7%E0%B8%B4%E0%B8%AA%E0%B8%B2%E0%B8%AB%E0%B8%81%E0%B8%B4%E0%B8%88%E0%B8%8A%E0%B8%B8%E0%B8%A1%E0%B8%8A%E0%B8%99.pdf

กานดา แป้นทอง. (2554). รายงานผลการดำเนินงานการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนจังหวัดภูเก็ตให้มีประสิทธิภาพ. สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, กรมส่งเสริมการเกษตร. สืบค้นเมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2561 จาก

<http://www.sceb.doae.go.th/Documents/datachw/%E0%B8%A0%E0%B8%B9%E0%B9%80%E0%B8%81%E0%B9%87%E0%B8%95.pdf>

ขวัญชนก ห่านนิมิตกุลชัย. (2556). แนวปฏิบัติและปัญหาในการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสกลนคร. การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 51: สาขาศึกษาศาสตร์, สาขาเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ, สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.

งานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมพัฒนาชุมชน.(2546 น.5-6)

ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนครและ อูทิส สังข์รัตน์. (2557). แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา Development Guidelines for Small and Micro CommunityEnterprises in Songkhla Lake Basin. วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 10(1). มกราคม – มิถุนายน หน้า 97-122.

นพาท กบดำ. (2550). ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกรบ้านเขตะวัน ตำบลหัวทุ่ง อำเภอคลอง จังหวัดแพร่. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์เพื่อชุมชน.: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ปนัดดา สุขเกษม. (2548). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มอาชีพ: ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา. ฉะเชิงเทรา. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.

ประหยัด มะโนพะเล้า. (2554). รายงานข้อมูลวิสาหกิจชุมชนจังหวัดลำพูน ประจำปี 2554. สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัดลำพูน และ สำนักงานเกษตรจังหวัดลำพูน กรมส่งเสริมการเกษตร. สืบค้นเมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2561 จาก

<http://www.sceb.doe.go.th/Documents/datachw/%E0%B8%A5%E0%B8%B3%E0%B8%9E%E0%B8%B9%E0%B8%99.pdf>

ปิยะดา พิศาลบุตร. (2561). กลยุทธ์การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดปราจีนบุรี The Strategy of Community Enterprise Management in Prachinburi Province. วารสารอิเล็กทรอนิกส์การเรียนรู้ทางไกลเชิงนวัตกรรม. 8(1). มกราคม – มิถุนายน หน้า 105-120.

ปทุมทริกา สุขนธสิงห์ . (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มอาชีพ : กรณีศึกษากลุ่มอาชีพผลิตภัณฑ์จากผ้า ในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์. เพชรบูรณ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ สถาบันวิจัยและพัฒนา.

พนิดา ไพรนารี. (2554). การจัดการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดกาฬสินธุ์. การประชุมวิชาการมหาวิทยาลัย
กรุงเทพ, 25 มีนาคม 2554, 393-402

พระสัจญญา เคนาภูมิ, สมาน งามสนิท, อรสา โกลศานันทกุล, ไพฑูรย์ โพธิสว่าง. (2552). ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนใน 4 จังหวัดชายแดนลุ่มน้ำโขง. วารสารวิจัยและพัฒนาโดยองค์กรนิพระบรมราชูปถัมภ์. 4(2). หน้า 5-20.

ไพศาล มุ่งสมัคร์ ถนอมศักดิ์ สุวรรณน้อย สรชัย พิศาลบุตร และศิระศิษย์ ชำของ. (2556). รูปแบบการจัดการที่ประสบความสำเร็จของกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์สมุนไพร กลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีนทร์: The Success Managerial Model for Herbal Products of the Community Enterprise Network Group at Nakhonchaiburin Provincial Group. วารสารสมาคมนักวิจัย Journal of the Association of Researchers. Vol. 18 No. 3 September - December 2013

มัลลิกา บุญนาค. (2537). สถิติเพื่อการตัดสินใจ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ข้อมูล ณ วันที่ 27 มิถุนายน 2559

วิทยา จันทะวงศ์ศรี. (2547). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม. รายงานการศึกษาระดับปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น

วิโรจน์ พรหมสุข. (2555). การวิเคราะห์ความสัมพันธ์การจัดการธุรกิจชุมชนของนิคมเศรษฐกิจพอเพียง. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

ศศิภา พิทักษ์สานต์. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนไปปฏิบัติ กรณีศึกษาอำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่. วารสารวิทยบริการ. 24(3) กรกฎาคม – กันยายน.

ศรีปริญา ฐประจ่าง. (2546). ทิศทางการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน. วารสารพัฒนาชุมชน. 42(10) ตุลาคม.

หน้า 14-18

สมบัติ ท้ายเรือคำ. (2551). ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. กภาพสินธุ์: ประสานการพิมพ์

สยาม ทิมี่ วิไลวรรณ สมโสภณ และเพ็ญณี แนนรพ. (2558). การศึกษาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน: กรณีผลิตภัณฑ์จากไยบวบ กลุ่มไผ่เมืองเพี้ย ตำบลเมืองเพี้ย อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

A Study of the Potential Implementation of Community Enterprise: Cases Loofah Product Group Tai-Meung-Peer-Banphai-Khon-Kaen-Province. การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับ

บัณฑิตแห่งชาติ ครั้งที่ 34 มหาวิทยาลัยขอนแก่น

เสรี พงศพิศ. (2548). เครือข่าย: ยุทธวิธีเพื่อประชาคมเข้มแข็ง ชุมชนเข้มแข็ง. กรุงเทพมหานคร: สถาบันส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

สำนักงานเกษตรจังหวัดพัทลุง. (2554). รายงานข้อมูลวิสาหกิจชุมชนจังหวัดพัทลุง ประจำปี 2554. กรม

ส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. สืบค้นเมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2561 จาก

<http://www.sceb.doae.go.th/Documents/datachw/%E0%B8%9E%E0%B8%B1%E0%B8%97%E0%B8%A5%E0%B8%B8%E0%B8%87.pdf>

สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร (2555). แบบประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2560, จากเว็บไซต์

<http://www.sceb.doae.go.th/DataAdvertise/SSV/news110406142907.doc>

อันนา อ่อนมาก. (2553). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน: กรณีผลิตภัณฑ์เสื่อกก ตำบลแพ่ง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัย สาขาวิชาบริหารธุรกิจ. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

อริยชยา อุดุลย์เดช และ พรรณนา ไวกกุล. (2555). ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเพาะเห็ดบ้านช่องโค

รุ่งเรือง ตำบลรังกาใหญ่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา. การประชุมวิชาการแห่งชาติ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ครั้งที่ 9

Bryman, A. and Bell, E. (2011) Business research methods. 3rd edn. Oxford: Oxford University Press.

Hair, J.F., Black, W.C., Babin, B.J. and Anderson, R.E. (2010) Multivariate data analysis: a global perspective. 7th edn. Upper Saddle River, N.J.; London : Pearson Education.

Rovinelli and Hambleton. (1997). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. Dutch Journal of Educational Research.

Saunders, M., Lewis, P. and Thornhill, A. (2012) Research methods for business students. 6th ed edn. Harlow: Pearson.

~~Yamane, Taro (1973). Statistics: An Introductory Analysis. Third edition. New York: Harper and Row Publication.~~

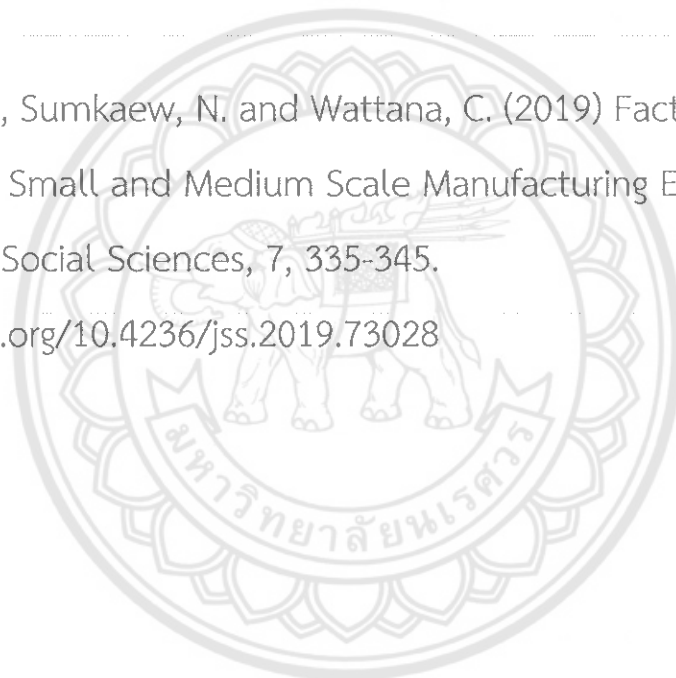
ภาคผนวก

Research Article

Intanon, R., Sumkaew, N. and Wattana, C. (2019) Factors Influencing the Success of Small and Medium Scale Manufacturing Enterprises. Open Journal of Social Sciences, 7, 335-345.

<https://doi.org/10.4236/jss.2019.73028>

Factors Influencing the Success of Small and Medium Scale Manufacturing Enterprises

Ruankwan Intanon*, Nuatip Sumkaew, Chitinout Wattana

Faculty of Business, Economics and Communications, Naresuan University, Phitsanulok, Thailand

Email: *ruankwanintanon@hotmail.com

How to cite this paper: Intanon, R., Sumkaew, N. and Wattana, C. (2019) Factors Influencing the Success of Small and Medium Scale Manufacturing Enterprises. *Open Journal of Social Sciences*, 7, 335-345. <https://doi.org/10.4236/jss.2019.73028>

Received: February 14, 2019

Accepted: March 19, 2019

Published: March 22, 2019

Copyright © 2019 by author(s) and Scientific Research Publishing Inc. This work is licensed under the Creative Commons Attribution International License (CC BY 4.0).

<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Open Access

Abstract

The aim of this study was to investigate the factors influencing the success and sustainable development of community base manufacturing enterprises in the Phitsanulok province, so as to provide fundamental information for the development of policies and guidelines governing the creation of community enterprises. Data was collected from 142 enterprise sample groups using questionnaires. Statistical analysis of the data revealed that capital ($r = 0.371$), accounting system ($r = 0.363$), external interaction ($r = 0.371$), information ($r = 0.298$) and production efficiency ($r = 0.235$) significantly ($p < 0.01$) affected the success of manufacturing enterprises. In addition, the correlation coefficient of capital and accounting system ($r = 0.596$), and marketing and production ($r = 0.647$) was highly significant ($p < 0.01$). The results demonstrated that the factors do not stand alone, they relate to each other. Therefore, the guidelines governing the development of community enterprise must strengthen the areas of (capital, accounting system, production efficiency and marketing), which relates to the core functions of the corporate business structure.

Keywords

Community Enterprise, Production Factors, Capital, Accounting System, Marketing

1. Introduction

Thailand is an agricultural country with a rural social structure. A majority of the population are involved in agriculture related occupations in rural areas with low income, making most of the population poor [1]. This weakens the economic foundation of the country and aggravates its associated problems. Interventions to these have always been dependent on government budget without

any attempt to develop the potentials in these communities. Usually, developmental projects in the province mainly focus on economic development and income generation, with less strategic efforts to reduce production expenditure. Government is therefore focused to find a solution to this situation in order to improve their quality of life and promote self-reliance. Community enterprising is one approach government uses to solve such problems, with the principle that if people can exploit the available resources in their community and add value, they will have stable careers and a source of incomes [2]. Reference [3] also mentioned that community enterprises are important to national development due to its impact on the economy, through jobs creation, careers and incomes. Local wisdom can be applied to effectively utilize available resources in the communities [4]. This will strengthen the society, eliminate poverty and raise the quality of life of villagers in the community.

The Phitsanulok province has a policy through the industrial development strategy to encourage the creation of enterprise networks and agro-industrial enterprises, SMEs and community enterprises [5]. Phitsanulok Provincial Agricultural Extension Office also revealed that an assessment report on the potential of all community enterprises (1269) in the province, grouped them into good level (429 groups), moderate level (465 groups) and poor (375 groups). From the report, it was noticed that most community enterprises in Phitsanulok still need to be developed for a sustainable production. Several previous studies have revealed many factors that affect the success of community enterprises [3] [6]. Reference [4] studied the strategic management of community enterprise in the Prachinburi province and reported that, four major factors: member benefits, product and service management, membership management and good operations affect the success of community enterprises. Also, reference [1] studied the guidelines for community enterprise operations development in Songkhla Lake area, and revealed that most community enterprises faced seven major problems namely, marketing, accounting, finance, manufacturing, information, technology usage and product design.

Again, the Office of the Secretary on the Committee's for Community Enterprise Promotion and the Department of Agriculture have set the criteria for assessing the success level and the operations of these enterprises on six factors: operation planning, leadership and administration, market management, knowledge and information management, membership management, product and service management [7]. However, for the operations of community enterprise groups to achieve success, there are other sub supporting and important detailed factors that need to be investigated about these major factors in order to evaluate the success of community enterprise. Moreover, the interaction between these factors has never been investigated. Therefore, in our study, other factors such as labor and external interactions were included and the study was designed to investigate in detail the relationship of these ten key factors: capital, accounting system, marketing, production efficiency, management, member participation, labor, membership management, external interaction and access to information

in the Phitsanulok province. This knowledge is important as it will serve as basic information and guideline for government agencies in the creation of policies to support the operations of community enterprises.

2. Research Methodology

2.1. Study Area

The investigation was conducted in Phitsanulok province of Thailand in 2018 (Figure 1). Phitsanulok is located on a latitude of (16°55'0"N and longitude of 100°30'0"E), at 1028 m above mean sea level. The province has 9 districts and a total human population of 865,368.

2.2. Research Procedure and Data Collected

A total of 220 community manufacturing enterprises exist in the Phitsanulok province. These total groups were from 9 districts namely; Phitsanulok, Wang Thong, Bang Rakam, Wat Bot, Bang Krathum, Nakhon Thai, Noen Maprang, Phrom Phiram and Charakan in the province (Figure 1). From this total population, a sample group of 142 enterprises were randomly selected for the study, according to the concept of Yamane [8]. From these groups, quantitative data were collected with a survey research model. Data collection was divided into three phases.

Part 1: the bio-information of the enterprises was gathered with Open-ended Questions. Such information included (year of establishment, initial number of members at setup, current number of members, educational level, reason behind establishment, source of funding and payable tax).

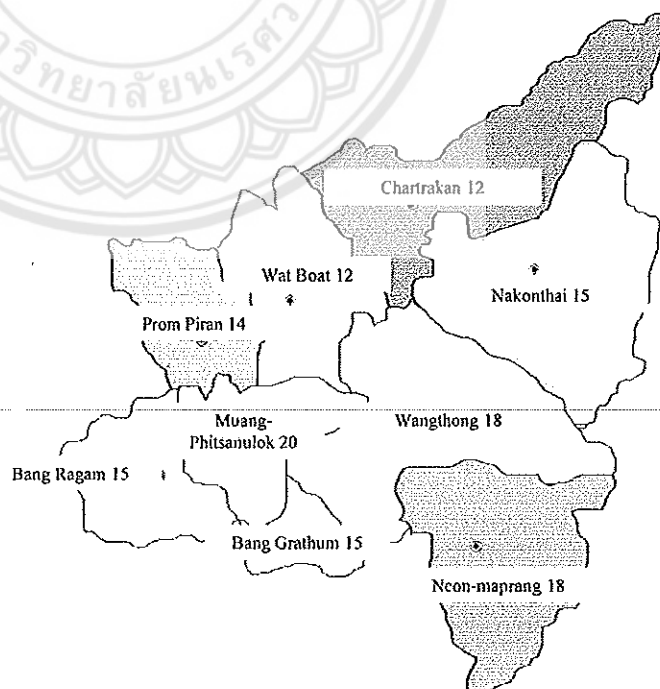

Figure 1. Map of Phitsanulok Province and number of sampling groups.

Part 2: closed ended questions with checklist were used to ascertain the significance of the 10 key factors (capital, accounting system, marketing, production efficiency, management, member participation, labor, membership management, external interaction and access to information) to the success of their enterprise. Base on reference [9] method, the descending and interpreting levels of the 142 sample groups about the 10 factors were given numerical rating. The numerical rating scale was divided into 5 levels;

4.21 - 5.00 = highest impact on operations;

3.41 - 4.20 = high impact on operations;

2.61 - 3.40 = moderate impact on operations;

1.81 - 2.60 = low impact on operations;

1.00 - 1.80 = minimal impact on operations.

Part 3: the personal opinions of the enterprise groups about factors that are important for the success of their operations were collected with open-ended Questions.

The tools (questionnaires) used in this research were reviewed for quality (content validity) by content experts. The tools were adjusted to adhere to the evaluation reports from the experts to ensure consistency between the questions and the research objectives. Prior to the investigation, the accuracy of the questionnaires were test on 30 enterprise groups from a non-sampled production communities in the Phitsanulok province. The confidence values (reliability) of the questionnaires were assessed by finding the coefficient alpha, following Cronbach's method [10] [11]. Using Cronbach's method, the confidence value was greater than 0.700 in all aspects of the questionnaires.

2.3. Data Analysis

Statistical analyses of the data collected were performed with statistical programs that correspond to the research objectives, using descriptive and inferential statistics. In Part 3.1 and 3.3, basic statistics such as frequency, mean, percentage were computed to find the difference between the data of the samples group. In Part 3.2 also, frequency, mean, percentage, standard deviation (SD) and statistical tests of association (Correlation Coefficient) were worked out to explain the factors that affect the success of manufacturing enterprise.

3. Results

3.1. Bio-Information of the Enterprises

The analysis of the basic data of manufacturing community enterprises in Phitsanulok province (Table 1) revealed that, most of the enterprises 37.0 (26.06%) were set up in 2005 with a high initial founding member range of 11 - 20 people. Also the highest initial founding members (40.14%) were realized in 2005. From the results, at present (2018) about 51.01 (35.92%) enterprises had 11 founding members, with an age range of 41 - 50 years (42.96%). The establishment of 61.10 (43.66%) of these enterprises were based on the need to solve member

problems and about 87.57 (61.67%) of their operational fund were raised by members. The average educational level was primary school grade 4, representing (59.15%) of the enterprise. On average, the annual income per group was 100,000 baht, representing 60.12 enterprises. The data also showed that 132.0 (92.96%) of enterprise groups in the province do not tax in a year.

3.2. Factors Affecting the Success of Enterprise Operations by Checklist Questionnaire

Statistical analysis of the data from the checklist questionnaire shown in (Table 2) revealed that, the groups gave the highest priority to member participation which recorded the highest mean (3.74) at a high level of impacting enterprise operations. This was followed by management (3.59), labor (3.53) and production efficiency (3.55) at high impact levels respectively. Also, capital (3.31), membership management (3.21), marketing (3.08) and accounting system (2.95) were at moderate impact levels respectively. According to the results, the lowest factors were external interaction (2.54) and information (2.20). They had low impact on enterprise operations.

After studying the relationship between factors (Table 3), the coefficient correlation between marketing and production efficiency ($r = 0.647$) was the most positive. Accounting system and marketing ($r = 0.645$), member participation and labor ($r = 0.591$) followed closely. The other factors followed in the pattern; production efficiency and management ($r = 0.584$) > capital and accounting system ($r = 0.569$) > management and member participation ($r = 0.532$) > external interaction and membership management ($r = 0.417$) > labor and membership management ($r = 0.372$) > membership and information ($r = 0.188$). The results showed a positive pattern of relationship between the factors.

In Table 4 shows the influence of the factors on enterprise success. Statistical analysis indicated factors effect in the order; capital ($r = 0.371$), accounting system ($r = 0.363$), external interaction ($r = 0.310$), information ($r = 0.298$) and production efficiency ($r = 0.235$) at a highly significance level ($p < 0.01$). It was also observed that marketing ($r = 0.210$), management ($r = 0.208$) and labor ($r = 0.170$) were significant at ($p < 0.05$) level. However, membership management and member participation did not significantly influence enterprise success (Table 4).

3.3. Opinions of the Manufacturing Enterprise Groups

The data in (Table 5) are the opinions of the sampled enterprise group about factors they think can improve their enterprise operations. In the table, the highest number of enterprise (77.35) thought that cooperation among the members was the most important to improve operations. About 25.03 (17.63%) of the enterprise thought capital was the most significant. Material quality (16.71) and the number of products (10.03) were also prioritized. Other factors mentioned included marketing (6.65) and labor (6.23), which represented 4.68% and 4.39% of the enterprise groups.

Table 1. Average background information of manufacturing community enterprises.

Background information	Item	Number of enterprise	Percentage (%)
Year of most establishment	2005	37.00	26.06
Founding members at 2005	11 - 20 people	56.99	40.14
Founding members at 2018	11 people	51.01	35.92
Age	41 - 50 years	61.00	42.96
Reason behind establishment	Solve personal problem	61.10	43.66
Education	Grade 4	83.10	59.15
Source of funding	Member fund raising	87.57	61.67
Annual Income	100,000 baht	60.12	42.34
Tax	Do not pay	132.00	92.96

Table 2. Factors that affects manufacturing enterprise operations.

Factors	Mean and Standard deviation
Finance and investment	3.31 ± 0.91
Accounting system	2.95 ± 0.92
Marketing	3.08 ± 0.75
Production efficiency	3.51 ± 0.86
Management	3.59 ± 0.97
Member participation	3.74 ± 0.91
Labor	3.53 ± 0.86
External interaction	2.54 ± 0.94
Membership	3.21 ± 1.22
Information	2.20 ± 0.89

Table 3. Correlation coefficient of factors that are important for enterprise success.

	Capital	Accounting system	Marketing	Production efficiency	Management	Member Participation	Labor	External Interaction	Membership management	Information
Capital	1									
Accounting system	0.569**	1								
Marketing	0.447**	0.645**	1							
Production efficiency	0.476**	0.436**	0.647**	1						
Management	0.462**	0.579**	0.610**	0.584**	1					
Member Participation	0.461**	0.554**	0.610**	0.530**	0.532**	1				
Labor	0.390**	0.394**	0.497**	0.550**	0.435**	0.591**	1			
External Interaction	0.317**	0.384**	0.394**	0.290**	0.364**	0.340**	0.278**	1		
Membership management	0.357**	0.314**	0.456**	0.386**	0.476**	0.390**	0.372**	0.417**	1	
Information	0.261**	0.471**	0.393**	0.276**	0.306**	0.322**	0.336**	0.244**	0.188*	1

Table 4. Relationship between factors and enterprise success.

	Capital	Accounting System	Marketing	Production efficiency	Management	Member Participation	Labor	Internal Interaction	Membership management	Information
Success of community enterprise	0.371**	0.363**	0.210*	0.235**	0.208*	0.118	0.170*	0.310**	0.068	0.298**
Ranking	1	2	6	5	7	9	8	3	10	4

Note: 1 = most impact, 10 = least impact.

Table 5. General opinions of enterprise groups about factors that can influence enterprise success.

Factors	Number of enterprise	Percentage (%)
Capital	25.03	17.63
Member cooperation	77.35	54.47
Marketing	6.65	4.68
Material quality	16.71	11.77
Labor	6.23	4.39
Variety of products	10.03	7.06

4. Discussion

From the research results in Table 2, it can be seen that the community enterprise groups selected member participation (3.74) at a high level as the first factor that affects enterprise operations. The participation of members in the sharing of benefits and administration are essential to boost member cooperation. The higher levels observer for member participation, management (3.59), labor (3.53) and production efficiency (3.51) are in line with earlier reports of [12] and [13] that, the participation of members is important to the operations of community enterprise groups. In addition, the work of [14] indicated that the factors that made the Ban Chong Ko Rung Rueng Mushroom Community Enterprise Group successful were; 1) group management (thus the group had leader leadership and members were harmonious) and 2) production was in accordance with GAP standards and product quality was excellent.

From our findings, capital (3.31), membership management (3.21), marketing (3.08) and accounting system (2.95) had moderate impact on enterprise operational success. The initial capital investment and operational income used for the daily running of the enterprise significantly influence enterprise success [12]. Proper management of member/employees is very necessary for the success of operational plans. Market availability and product price assurance are very crucial elements of the marketing factor [14]. Reference [14] stated that a transparent and verifiable group income account builds confidence among the group members and leads to production efficiency. Our finding are also in accordance with the results of [15], who revealed that the problems affecting the success of community enterprises in Kalasin included marketing; thus a lack of marketing plans, lack of modern products and pricing impacted their operations negatively.

Moreover, finance and accounting problems such as lack of working capital, poor accounting system and a lack of understanding in financial management hindered their progress. A similar scenario or situation can be said about the manufacturing enterprises in the Phitsanulok Province.

The research results demonstrates that external interaction (thus trainings and skills exchange), and access to information are important for enterprise operation but had a low level of impact. Contrary to the recommendation of [3], an efficient communication system was at a higher level to improve the success of the operations of community herbal products in the Nakornchai Burin province of Thailand. It was observed from the correlation coefficient of the factors in (Table 3) that, the factors under study interrelate in the effects. The highest correlation ($r = 0.647$) noted between marketing and production efficiency showed a strong positive relationship between these factors and were very highly significant ($p < 0.01$). This implies that, for an enterprise to be successful, the rate of production must correspond to product marketing as well. The relationships between all the factors were highly significant except information which correlated at a probability of ($p < 0.05$) to all other factors (Table 3). However, after we correlated the various factors to enterprise success statistically (Table 4), it was found that capital ($r = 0.371$), accounting system ($r = 0.363$), external interaction ($r = 0.31$) and information (0.298) affected enterprise success the most.

It can be said that our 10 selected factors in (Table 2) do directly or indirectly affects the operations of small and middle scale manufacturing enterprises. In agreement to our results, reference [15] outlined that capital, accounting system, external interaction, production efficiency, marketing, information and labor management affected enterprise success in the Kalasin province. Again, reference [16] stated that having the proper funds is also an important factor in the operation of the Talok weaving fabric group, indigo dye, 4 star products, and recommended that the Phrae Province should therefore receive sufficient government support. Additionally, reference [17] considered accounting system as one of the major obstacles in the development of community enterprises in Sakon Nakhon province, because most community enterprise accountants lacks knowledge in account management and also, a majority of them uses manual accounting method based on personal understanding instead of the generally accepted computerized system of keeping account records. Reference [17] emphasized that the main problem realized in the accounting of book keeping community enterprises was the lack of basic knowledge skills in accounting and lack of unity (cooperation) among all sectors involved. Thus, the dissemination of various accounting formats, in accordance to the aptitude of unit jobs often do not correspond to the basis and needs of the users. In addition, there was a lack of rules and regulations and the person responsible for monitoring the financial report of the project causes confusion and errors, and does not give importance to accounting work.

Earlier investigation reference [6] indicated that, the efficiency of community

business management in a sufficient economy is directly influenced by marketing, leadership and interaction with external agencies. Reference [3] also found that the overall success of community enterprise groups were dependent on a range of factors namely; capital management, procurement/product marketing, sales/accounting, trainings/exchange learning, communication system and group cooperation. Division of labor and placing emphasis on skills training for members, enhance the human resource capacity the enterprise [16]. With skilled and sufficient labor, under appropriate fund management, production efficiency will be obtained. External interaction to exchange skills, knowledge and support from other agencies can make the operations of community enterprises successful. As suggested by [1] community enterprise operations in the Songkhla Lake Basin will require government support in the areas of skill trainings within the organization. Some general factors mentioned by the enterprises as their own idea (Table 5) related to the 10 factors we selected for our study, showing the association of the 10 factors to the general views of the manufacturing enterprises in Phitsanulok Province.

5. Conclusion and Recommendation

In conclusion, it can be said from our results that 26.06% of the manufacturing enterprises in Phitsanulok were set up in 2005 based on the need to solve common member problems. 61.67% of the enterprises' operational income is raised by members. Also, 59.15% of the enterprise members obtained only primary grade 4 education. On average, the annual income per group is 100,000 baht and most enterprises do not pay tax (Table 1). The major factors affecting the success of manufacturing enterprises in the province are capital, accounting system, external interactions and information. There is a stronger correlation coefficient between marketing and production efficiency. Therefore, to achieve a successful enterprise growth in Phitsanulok, the manufacturing enterprises in the province must strengthen the areas of capital, accounting system, marketing, production efficiency, management, member participation, labor, membership management, external interaction and access to information. Also government agencies and other developmental organizations must strongly consider the above factors in their guidelines for enterprises establishment. Finally, governments must establish a support center to provide accounting consultancy services in the Phitsanulok province.

Acknowledgements

This work was financed by the Faculty of Business, Economics and Communications, Naresuan University, Thailand (Grant No. 462/59).

Conflicts of Interest

The authors declare no conflicts of interest regarding the publication of this paper.

References

- [1] Promsaka Na Sakolnakorn, T. and Sungkharat, U. (2014) Development Guidelines for Small and Micro Community Enterprises in Songkhla Lake Basin. *Journal of Humanities and Social Sciences*, 10, 97-122.
- [2] Phongphit, S. (2005) Fundamental Thinking: From Master Plan to Community Enterprise. Palang-panya Co., Ltd., Bangkok.
- [3] Mungscmak, P., Suwanoi, T., Bisalputa, S. and Chamchong, S. (2013) The Success Managerial Model for Herbal Products of the Community Enterprise Network Group at Nakhonchaiburin Provincial Group. *Journal of the Association of Researchers*, 18, 115-123.
- [4] Bhisalbutra, P. (2018) The Strategy of Community Enterprise Management in Prachinburi Province. *Journal of Open Distance Innovative Learning*, 8, 105-120.
- [5] ~~Community Enterprise Information System (n.d.) Department of Agricultural Extension. <http://smce.doae.go.th/>~~
- [6] Promsud, W. (2012) Path Analysis of Community Business in Sufficiency Economy Land Settlement. *Journal of Southern Technology*, 5, 1-10.
- [7] Community Enterprise Promotion Division (n.d.) Department of Agricultural Extension. <http://www.sceb.doae.go.th/DataAdvertise/SSV/news110406142907.doc>
- [8] Yamane, T. (1973) Statistics: An Introductory Analysis. 3rd Edition, Harper & Row Ltd., New York.
- [9] Bunnak, M. (1994) Statistics for Decision. Chulalongkorn University Printing House, Bangkok.
- [10] Rovinelli, R.J. and Hambleton, R.K. (1977) On the Use of Content Specialists in the Assessment of Criterion-Referenced Test Item Validity. *Tijdschrift Voor Onderwijs Research*, 2, 49-60.
- [11] Saunders, M., Lewis, P. and Thornhill, A. (2012) Research Methods for Business Students. 6th Edition, Pearson Ltd., Harlow.
- [12] Onmak, A. (2010) The Factor That Is Influential Build the Success of Community Business: Sueakok Products Business, Phaeng Sub-District, Kosumpisai District, Mahasarakham Province. Master's Thesis, Rajabhat Mahasarakham University, Mahasarakham.
- [13] Sukkasem, P. (2005) Factors Affecting the Success of Career Groups: A Case Study of Muang District Chachoengsao Province. Master's Thesis, Rajabhat Rajanagarindra University, Chachoengsao.
- [14] Aduldej, A. and Waikakul, P. (2012) Success of Banchongcorungrueang Mushroom Cultivate Community Enterprise Group in Rungkayai Subdistrict, Phimai District, Nakhon Ratchasima Province. *Proceedings of the 9th Kasetsart University Kamphaeng Saen Campus Conference: Humanities and Social Sciences, Agricultural Extension and Health and Sports Science*, Kasetsart University Kamphaeng Saen Campus, 6-7 December 2012, 2087-2094.
- [15] Pranari, P. (2011) Community Enterprise Management Kalasin Province. *Proceeding Bangkok University Research Conference*, 25 March 2011, 393-402.
- [16] Kobkhum, N. (2007) Factors Affection the Operation of a Community Enterprise: A Case Study of Chetawan Agricultural Housewife Group, Huathung Subdistrict, Long District, Phrae Province. Master's Thesis, Ramkhamhaeng University, Bangkok.

- [17] Hannimitkulchai, K. (2013) Accounting Practice and Problems on Bookkeeping of Community Enterprises' Bookkeeper, Sakon Nakhon Province. *Proceedings of 51st Kasetsart University Annual Conference. Education, Economics and Business Administration, Humanities and Social Sciences*, The Thailand Research, Bangkok, Fund 5-7 February 2013.

